

Jaarverslag 2017

Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen
Postbus 744
9700 AS GRONINGEN

Groningen, 15 juni 2018

Inhoudsopgave

Leeswijzer.....	4
Bestuursverslag 2017	5
• Kerngegevens Openbaar Onderwijs Groningen	6
• Voorwoord College van Bestuur	9
• Bericht van de Raad van Toezicht	10
• Managementsamenvatting	13
• Hoofdstuk 1 Organisatieprofiel	14
1.1. Kernactiviteiten.....	14
1.2. Juridische structuur	14
1.3. Organisatiestructuur	14
• Hoofdstuk 2 Strategie en beleid.....	15
2.1. Visie	15
2.2. Missie	15
2.3. Kernwaarden	15
2.4. Strategische doelen 2015-2019.....	15
2.5. Strategische agenda 2017	16
2.6. Code goed bestuur.....	17
2.7. Kwalitatief goede scholen.....	17
2.8. Onderzoeksagenda.....	18
2.9. Horizontale verantwoording	19
• Hoofdstuk 3 Onderwijs	20
3.1. Onderwijsresultaat	20
3.2. Onderwijskundige ontwikkelingen, projecten en subsidies primair onderwijs	21
3.3. Onderwijskundige en organisatorische ontwikkelingen voortgezet onderwijs.....	22
3.4. Passend Onderwijs.....	23
3.5. Afstemming PO-VO	26
3.6. Doorgaande leerlijnen PO-VO	26
3.7. Veiligheid	27
3.8. Klachten	28
• Hoofdstuk 4 HRM-beleid.....	29
4.1. Professionele organisatiecultuur.....	29
4.2. Kengetallen Personeel	30
4.3. Functiemix	31
4.4. Bovenformatie.....	33
4.5. Ziekteverzuim	34
• Hoofdstuk 5 Ondersteuning	35
5.1. ICT	35
5.2. Huisvesting.....	36
5.3. Inkoop.....	38
5.4. Facilitair	39
• Hoofdstuk 6 Financiële positie	41
6.1. Vergelijkende cijfers 2017 en 2016.....	41
6.2. Weerstandsvermogen	43
6.3. Voorzieningen	43
6.4. Financieel beleid	44
6.5. Financiële situatie 2017	44
6.6. Continuïteitsparagraaf	44
6.7. Begroting 2018	47
6.9. Meerjarenbegroting 2018 -2022	56
6.10. Meerjarenbalans 2016 - 2022	59
6.11. Huisvestingsontwikkelingen	61
6.12. Risicomanagement, intern beheersingssysteem en intern toezicht	61
6.13. Financiële kengetallen.....	63

• BIJLAGE I Gegevens over de rechtspersoon	64
Jaarrekening 2017	65
• Model A: Balans (x € 1.000) na resultaatbestemming	66
• Model B: Staat van Baten en Lasten (x € 1.000).....	67
• Model C: Kasstroomoverzicht (x € 1.000).....	68
• Gegevens over de rechtspersoon.....	69
• Gehanteerde grondslagen bij het opstellen van de jaarrekening	70
• Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat ...	71
• Vaste Activa (x € 1.000)	79
• Vorderingen (x € 1.000).....	80
• Liquide middelen (x € 1.000)	81
• Eigen vermogen (x € 1.000)	81
• Voorzieningen schulden (x € 1.000)	82
• Kortlopende schulden (x € 1.000).....	84
• Model G: Subsidies.....	86
• Financiële instrumenten.....	87
• Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.....	88
• Rijksbijdragen (x € 1.000)	91
• Lasten (x € 1.000).....	93
• Segmentatie (x € 1.000)	97
• Model WNT: Bezoldiging bestuurders en toezichthouders.....	98
• Gebeurtenissen na balansdatum	101
• Verbonden partijen.....	102
• Ondertekening door bestuurders en toezichthouders.....	103
Overige gegevens	104
• Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	105
• Resultaat bestemming	108

Leeswijzer

Dit jaarverslag is bestemd als verantwoording aan toezichthoudende instanties en allen die betrokken zijn bij Openbaar Onderwijs Groningen en bestaat het uit bestuursverslag en de jaarrekening. Het bestuursverslag bevat het verslag van het College van Bestuur. Specifieke aandacht is gegeven aan de verantwoording van de gemeentelijke subsidies en de besteding van de middelen van de Samenwerkingsverbanden. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de inhoudelijke besteding van deze middelen. De jaarrekening 2017 bevat onder andere de accountantsverklaring.

Aan de inhoud van het jaarverslag zijn wettelijke kaders gesteld onder andere ten aanzien van de "Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO)", de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ) en de "Regeling Beleggen, lenen en derivaten". De continuïteitsparagraaf is in lijn met de opzet zoals is aangegeven in het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening is vastgesteld door het College van Bestuur op 15 juni 2018.

Bestuursverslag 2017

Kerngegevens Openbaar Onderwijs Groningen

Per 1 januari 2010 is het openbaar onderwijs in de stad Groningen verzelfstandigd en ondergebracht in een nieuwe stichting, welke vanaf begin 2017 in haar communicatie de naam Openbaar Onderwijs Groningen draagt.

Openbaar Onderwijs Groningen bestaat uit 36 scholen verdeeld over circa 54 locaties. In totaal zijn er ruim 16.000 leerlingen die onderwijs genieten van Openbaar Onderwijs Groningen. Er zijn ca 2.000 medewerkers werkzaam bij Openbaar Onderwijs Groningen.

Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

Naam instelling	Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Rechtsvorm	stichting

Samenstelling van bestuur en directie

Voorzitter College van Bestuur dhr. drs. T.M. Douma

Samenstelling van raad van toezicht

Voorzitter RvT	dhr. mr. M. Boumans (tot 1 september 2017)
Voorzitter RvT	dhr. drs. C.M. de Jong (vanaf 1 september 2017)
Vice-voorzitter RvT	mevr. drs. H. Donkervoort,
Lid RvT	Mevr.mr. E.T. Halman MBA
Lid RvT	Mevr. drs. M. Storm
Lid RvT	Mevr. prof. dr. S. Waslander
Lid RvT	Dhr. drs. L. Zwieters,

Met de samenstelling van de RvT is voldaan aan het streefcijfers dat tenminste 30% van de natuurlijke personen vrouw is en tenminste 30% van de natuurlijke personen man is.

Juridische structuur

Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen is sinds 2010 een zelfstandige stichting en bij het ministerie van OCW bekend onder instellingsnummer 42510. In 2017 maken in totaal 36 scholen onderdeel uit van de organisatie: 18 scholen voor Primair Onderwijs, 1 School voor Speciaal Basis Onderwijs, 3 scholen voor (Voortgezet) Speciaal Onderwijs en 14 Scholen voor Voortgezet Onderwijs.

De scholen zijn bij het ministerie van OCW bekend met de onderstaande Brinnummers.

Basisonderwijs:

16UG	De Pendinghe
17AH	Sterrensteen
17BW	Karrepad
17CY	Siebe Jan Bouma school
17DI	Oosterhoogebrugschool
17EC	Beijumkorf
17EW	De Vuurtoren
17FG	De Swoaistee
17JG	Borgmanschool
17MF	Boerhaaveschool
17NI	Bredero
17NT	obs Joseph Haydn
17QQ	De Ploeg
17RS	De Driebond
17SR	De Starter
30FZ	De Meander
30VA	De Petteflet
30UY	De Feniks

Speciaal Basisonderwijs:

19VC	SBO Bekenkampschool
------	---------------------

(Voortgezet) Speciaal Onderwijs:

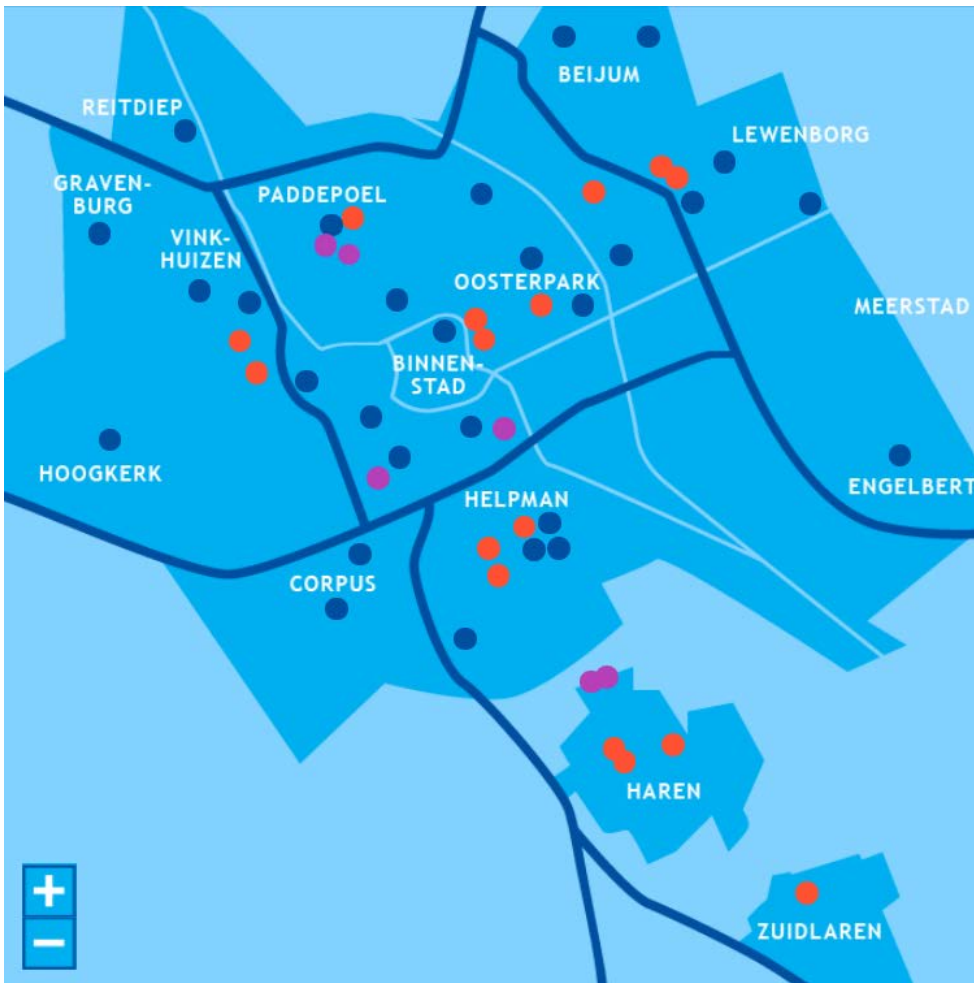
19WD Groninger Buitenschool
19SO W. A. van Lieflandschool
19VO Mytyschool Prins Johan Friso

Voortgezet Onderwijs:

- 17SG Heyerdahl College
20BV Praedinius Gymnasium
13ZU Reitdiep College, opgedeeld in 4 scholen:
- Kamerlingh Onnes
 - Leon van Gelder
 - Simon van Hasselt
 - Rebound
- 20EM Werkman College, opgedeeld in 5 scholen:
- Stadslyceum
 - Werkman VMBO
 - Internationale Schakelklas
 - Topsport Talent School
 - TTVO (Traject Thuiszitters Voortgezet Onderwijs)
- 20ER Zernike College, opgedeeld in 3 scholen:
- Harens Lyceum
 - Montessori Lyceum Groningen
 - Montessori Vaklyceum

Geografische gebieden

Op de onderstaande kaart zijn de locaties van de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen weergegeven. De blauwe stippen zijn de locaties voor onze basisscholen, de roze stippen voor onze (V)SO scholen en de oranje stippen zijn onze VO-locaties.

Voorwoord College van Bestuur

In 2017 was kwaliteit ons centrale thema. Kwaliteit van ons onderwijs, kwaliteit van onze medewerkers en kwaliteit van onze organisatie. Ook de verdere ontwikkeling van onze doorgaande leerlijnen vormde in dit kader een belangrijk speerpunt.

Zo is er in 2017 een start gemaakt met de leerlijn Engels en de leerlijn Kunst en Cultuur. Daarnaast is de leerlijn digitale geletterdheid verder uitgerold. De animo onder scholen om deel te nemen was dermate groot dat de uitrol veel sneller is gegaan dan gepland. Een mooie ontwikkeling!
Een belangrijk onderdeel van de leerlijn digitale geletterdheid zijn de E-labs die in 2017 op meerdere scholen ingericht zijn. En deze E-labs hebben zelfs koninklijke aandacht gehad: We zijn er dan ook enorm trots op dat ZKH prins Constantijn onze E-labs heeft geopend.

Onze medewerkers zijn ons kostbaarste bezit. Daarom zijn we in 2017 gestart met een High Potential programma. Na een zorgvuldig selectietraject zijn zeventien collega's gestart. Een mooi begin van een traject dat waarschijnlijk in de toekomst nog een vervolg zal krijgen. Andere HR-ontwikkelingen zijn de oprichting van een flexpool VO, de voorbereiding pilot reductie verzuim in het PO en de start implementatie van een professionele leeromgeving (Bardo).

Openbaar Onderwijs Groningen werkt met een eigen onderzoeksagenda. Doel hiervan is om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren door het onderzoek op concernniveau te richten op een viertal thema's die centraal staan in het strategisch beleidsplan en die tegelijkertijd aansluiten bij actuele vraagstukken van de respectievelijke scholen. In hoofdstuk 2.8 wordt hier nader op ingegaan.

Een andere mooie ontwikkeling is de vele bezoeken die door medewerkers zijn gebracht aan buitenlandse scholen. Zo is een aantal directeuren en rectoren naar Scandinavië geweest en een delegatie van het Stadslyceum naar de High Tech High (San Diego). Doelstelling van deze bezoeken was kennis vergaren en ervaringen delen om hiermee (uiteindelijk) onze scholen te versterken.

Ook op het gebied van huisvesting van onze scholen zijn er diverse ontwikkelingen die hun oorsprong hebben in 2017. Zo is de Simon van Hasseltschool verhuisd naar een nieuwe locatie. Ook is een start gemaakt met de planontwikkeling van de nieuwe scholen in Meerstad en het Ebbingekwartier. Deze plannen zullen de komende jaren tot uitvoer komen.

Ten aanzien van onze organisatie hebben we in 2017 ingezet op versterking van ons merk "Openbaar Onderwijs Groningen" om hiermee ouders en leerlingen aan ons te binden. Dit heeft er mede toe geleid dat gekozen is een nieuwe naam en een nieuwe huisstijl te gaan hanteren. Deze nieuwe naam is Openbaar Onderwijs Groningen geworden met een frisse en opvallende huisstijl. Hiermee is een basis gelegd voor een duurzame, toekomstgerichte profilering voor onze organisatie.

Drs. T.M. Douma
Voorzitter College van Bestuur

Bericht van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft in 2017 zeven keer vergaderd met het College van Bestuur en twee keer als Raad van Toezicht zelf. In het kader van de PDC-cyclus heeft de Raad van Toezicht de begroting 2018 en de jaarrekening 2016 besproken. Naast de planning- en controlinstrumenten zijn onder meer de wijziging van de statuten geweest, het sluiten van de Expeditie, invoering Digitaal Leren, en het profiel en proces om te komen tot drie nieuwe leden van de Raad van Toezicht.

Verder is er een sessie georganiseerd onder begeleiding van een extern bureau in het kader van de zelfevaluatie van de Raad van Toezicht.

De samenstelling is in 2017 gewijzigd. Mevrouw M. Storm en de heer M. de Jong zijn per januari 2017 toegetreden als lid van de RvT. De heer Boumans heeft met het aanvaarden van een nieuwe betrekking als burgemeester in Doetinchem aangegeven per 1 september 2017 te stoppen met zijn werkzaamheden als voorzitter RvT. In de periode september tot en met december bestond de RvT uit zes leden.

Voor 2017 was de RvT - tot 1 september - als volgt samengesteld:

De heer mr. M. Boumans, voorzitter RvT, burgemeester Doetinchem met enkele daaruit voortvloeiende rollen,

- Voorzitter Raad van Toezicht Zorggroep Sint Maarten
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Woonvormen Sint Maarten
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting ELANN (tot 1-1-2018)
- Lid Raad van Commissarissen MartiniZorg B.V. (tot 1-1-2018)
- Lid Mijnraad
- Lid Raad van Toezicht Drenthe College (1)
- Lid beroepenveldadviescommissie opleiding recht en bestuur RuG
- Voorzitter commissie bezwaar & beroep Waterschap Vechtstromen

Mevrouw drs. H. Donkervoort, vice-voorzitter RvT, zelfstandig adviseur en interim-manager ID Management en Advies B.V.

- Lid Raad van Toezicht Jeugdhulp Friesland (1)
- Lid Raad van Commissarissen Lefier (1)
- Lid Raad van Commissarissen Kabelnoord
- Voorzitter Raad van Toezicht RIBWGO (2)
- Lid Raad van Toezicht KNSB
- Lid Raad van Toezicht Stienen Flier
- Lid klachtencommissie goed bestuur MBO
- Lid beroepscommissie MBO-HBO

Mevrouw mr. E.T. Halman MBA, senior adviseur/interim-manager Haute Equipe,

- Voorzitter Plaatselijk Belang Beetsterzwaag-Olterterp
- Lid raad van toewijzing DELA goede doelenfonds
- Lid Raad van Toezicht Nijegaast Balk
- Lid Raad van Commissarissen woningstichting Weststellingwerf (1 sinds 1 januari 2018)
- Penningmeester Stichting Caritas Drachten
- Bestuurder Stichting Vrienden van Nij Smellinghe

Mevrouw drs. M. Storm, manager Relatiemanagement/Informatiemanager UMCG

Mevrouw prof. dr. S. Waslander, hoogleraar sociologie Tias School for Business and Society, Tilburg,

- Lid Onderwijsraad
- Lid Bestuur programmaraad voor beleidsgericht onderzoek van het nationaal regieorgaan onderwijsonderzoek (ProBO/NO)
- Lid jury voor de prijs voor de onderwijsjournalistiek

De heer drs. L. Zwiers, directeur VNO-NCW Noord-Nederland

- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Noorderbrug (2)
- Voorzitter Raad van Toezicht Tinten Welzijnsgroep
- Voorzitter Raad van Toezicht ROC Drenthe College (2)

- Lid bestuur Stichting Prins Bernhardhoeve
- Commissaris Bijzondere Locaties Groningen
- Lid bestuur Maritiem Shipping Fund
- Lid Sociaal Economische Raad Noord-Nederland
- Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Waardebehoud Onroerend Goed Oost-Groningen
- Adviseur bestuur Eems Dollard Regio
- Lid Instellingsadviesraad Alfa College
- Voorzitter Regionale Selectie Commissie Koning Willem I Prijs
- Bestuurslid Stichting Bevordering Ruimtelijke Wetenschappen

De heer drs. C.M. de Jong, voorzitter Raad van Toezicht (sinds 1 september 2017) directeur/eigenaar theFactoreE, directeur/eigenaar Grow Ventures, fondsmanager G-Force Capital, mede-eigenaar Movitsport.com

- Voorzitter GRO Business netwerk (stichting die Groningen Airport Eelde ondersteunt)
- Voorzitter NOO Noordelijke Online Ondernemers (geen rechtspersoon)
- Lid comite van aanbeveling Realtime (studentenvereniging van de Hanze ICT-school)
- Lid Raad van Advies IT Academy

Bij toezichthoudende functies die meetellen voor de wettelijke bepaling rond het maximum aantal commissariaten is een cijfer toegevoegd. Een 1 waar het gaat om een lidmaatschap en een 2 daar waar het gaat om een positie als voorzitter. Geen van de leden komt boven het maximum van 5 punten.

Volgens het rooster van aftreden zijn mevrouw prof. dr. S. Waslander en de heer drs. L. Zwijs eind 2017 afgetreden. Per 1 januari 2018 zijn de heer K.A. Spijk, de heer prof. dr. R.J. Bosker en de heer S.Y. Leistra toegetreden tot de Raad van Toezicht. In verband met het tussentijds aftreden van de heer Boumans heeft de Raad van Toezicht uit haar midden een nieuwe voorzitter gekozen. Hierbij is de heer De Jong tot voorzitter gekozen.

Rollen Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht kent een drietal rollen, te weten toezicht houden op het bestuursbeleid, adviseur van het bestuur en werkgever van het College van Bestuur.

Ten aanzien van de rol als toezichthouder heeft de Raad van Toezicht de begroting 2017 en de managementletter vastgesteld en goedgekeurd. Bij deze vergadering was de accountant aanwezig. De Raad van Toezicht heeft een eigen opleidingsbudget vastgesteld en een procedure daaromtrent afgesproken en naar haar vergoeding gekeken in vergelijking tot andere stichtingen en de vigerende normbedragen. Verder heeft de Raad van Toezicht het treasury-statuuut goedgekeurd en de indeling voor de WNT-normering vastgesteld.

Vaste punten waar de Raad van Toezicht over spreekt zijn de onderwijskwaliteit en de financiële situatie van de stichting. Deze punten worden in de respectieve commissies voorbereid.

Vanuit haar rol als werkgever van het College van Bestuur heeft de Raad van Toezicht de reguliere gesprekken gevoerd met de voorzitter College van Bestuur in het kader van de beoordelingscyclus.

Ook zijn er contacten met de medezeggenschapsraden geweest. Het meest intensief op het punt van de werving van nieuwe leden van de Raad van Toezicht. Beide GMR'en hebben een positief advies gegeven over de profielschets. De GMR'en hebben een benoemingsadviescommissie ingesteld waar een lid vanuit de Raad van Toezicht aan is toegevoegd. Dit laatste gold overigens ook voor de benoemingsadviescommissie vanuit de gemeente. Ook zijn vergaderingen van de GMR'en bijgewoond.

Verder zijn leden van de Raad van Toezicht aanwezig geweest bij verschillende activiteiten van Openbaar Onderwijs Groningen, zoals bijvoorbeeld de opening van het e-lab, de Onderwijsdag en de jaarafsluiting. Leden van de Raad van Toezicht zijn in tweetallen op diverse scholen geweest om zicht te laten informeren over de gang van zaken binnen de stichting.

De Raad van Toezicht stelde vast dat er geen sprake was van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van de leden van het College van Bestuur speelden.

De Raad van Toezicht is binnen de stichting het orgaan dat de accountant benoemd. In 2017 is het aanbestedingstraject om te komen tot een nieuwe accountant doorlopen. Hierbij is KPMG als nieuwe accountant benoemd.

Commissies Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht kent drie commissies, te weten de remuneratiecommissie, de auditcommissie en de commissie Onderwijs en Kwaliteit. De commissies adviseren de voltallige Raad van Toezicht en binnen de commissies vindt de klankbordfunctie van de Raad van Toezicht met name plaats. Met de personele wisselingen binnen de Raad van Toezicht zijn ook de samenstelling van de respectieve commissies gewijzigd. Zo bestond de remuneratiecommissie uit mevrouw Halman en de heer Boumans en later uit de heer De Jong en mevrouw Halman. Deze commissie adviseert de Raad van Toezicht over haar werkgeversrol en op het punt van ontwikkelingen binnen de governance.

De auditcommissie werd gevormd door mevrouw Donkervoort en de heer Zwiers. De auditcommissie adviseert de Raad van Toezicht over de financiële ontwikkelingen binnen Openbaar Onderwijs Groningen. De Auditcommissie vergaderde in 2017 vijf keer samen met het College van Bestuur en de concern-controller. Tijdens deze vergaderingen is er met name aandacht besteed aan de financiële positie van de stichting, de meerjarenbegroting, de begroting 2018, de managementletter en (het proces van) de aanbesteding nieuwe accountant. Ook is onderwerp van gesprek geweest het al dan niet activeren van planmatig onderhoud en de gevolgen daarvan, de verbouw van de Helperbrink, de procuratieregeling, het treasurystatuut, en de Kwartaalrapportages en de WNT-normering. Met verwerking van de opmerkingen vanuit de auditcommissie zijn deze documenten in de Raad van Toezicht vergadering geagendeerd geweest. De accountant is bij één vergadering van de auditcommissie aanwezig geweest. Tijdens deze vergadering is onder meer gesproken over het bestuursverslag en het accountantsverslag.

De derde commissie van de Raad van Toezicht is de commissie Onderwijs en Kwaliteit. Deze commissie bestond in 2017 uit mevrouw Waslander en mevrouw Storm. Deze commissie adviseert de Raad van Toezicht over de onderwijs(kwaliteits-) ontwikkelingen binnen de stichting. De Commissie Onderwijs en Kwaliteit vergaderde vier keer samen met het College van Bestuur en de Manager O&K. Een vast item in deze vergaderingen is het bespreken van de afgeronde en komende inspectiebezoeken. Verder is in de vergaderingen stilgestaan bij actuele ontwikkelingen op het gebied van onderwijs en kwaliteit. Hierbij kan gedacht worden aan het bespreken van het nieuwe inspectiekader, de aanmeldingen, ontwikkelingen VMBO, het project onderzoeksagenda en de samenwerking met SKSG waardoor intensieve samenwerking in de integrale kindcentra beter tot zijn recht komt. De inhoud van deze vergaderingen is ook in de vergadering van de voltallige Raad besproken.

Namens de Raad van Toezicht,

De heer C. de Jong,
Voorzitter

Managementsamenvatting

Het Strategisch Plan 2015-2019 is leidend voor de ingezette koers van Openbaar Onderwijs Groningen. Vanuit de kerndoelstellingen zijn de specifieke doelen voor 2017 geformuleerd.

Kerndoelstellingen van Openbaar Onderwijs Groningen.

Wij zijn als Openbaar Onderwijs Groningen tevreden als onze leerlingen op hun eigen niveau, op hun eigen school en na afloop van hun school:

- Succesvolle lerenden zijn (leren, leren en leren weten);
- Verantwoordelijke en betrokken burgers zijn die anderen aanspreken en zichzelf laten aanspreken (leren samenleven, leren meedoen);
- Mensen met zelfvertrouwen zijn (leren zijn);
- Eigen talenten zien, waarderen en ontwikkelen (leren leren en leren zijn);
- Goed voorbereid zijn op vervolgopleidingen en/of (toekomstig) werk (leren leren, leren weten).

Bereikte resultaten 2017

- Alle scholen werken aan hun eigen kwaliteitsdoelen, de rendementen voldoen op de meeste scholen aan de ondergrens die de inspectie hanteert en op meerdere scholen liggen de resultaten hoger dan de inspectie-norm;
- Ten behoeve van het bevorderen van een veilige en een sociale omgeving voor leerlingen en medewerkers is veiligheidsbeleid ingevoerd dat in 2018 verder wordt geïmplementeerd;
- Ten behoeve van de laagdrempelige doorstroom PO naar VO is een projectorganisatie operationeel om dit te bevorderen;
- Om de integrale samenwerking tussen onderwijs en opvang te stimuleren is er vanuit Openbaar Onderwijs Groningen gestart met het volgen van de fase-ontwikkeling tot Integraal Kindcentrum (IKC) per school;
- De nieuwe configuratie binnen het VO is verder doorgevoerd. Het Kamerlingh Onnes biedt weer vmbo tl aan. Het Harens Lyceum heeft de locatie aan de Rummerinkhof verlaten. Deze leerlingen zijn veelal ingestroomd op de locatie aan de Kerklaan. In Zuidlaren wordt vanaf schooljaar weer de vmbo bb en kb aangeboden;
- In 2017 zijn de voorbereidingen gestart omtrent het oprichten van een Tienerschool 10-14 jaar, de Tienerschool is in schooljaar 2017-2018 gestart met één groep 11-jarigen van het sbo;
- In 2017 is een start gemaakt met verdere doorontwikkeling en versterking van het vmbo;
- De totale formatie is in 2017 gedaald naar 1463 fte ten opzichte van 1488 fte in 2016.
- De eerste fase van het Strategische Personeelsplanning is gestart, er is inzicht in de personele ontwikkelingen voor de komende jaren onder andere op uitstroom en tekort-vakken;
- Voor leidinggevende in het PO en VO is een MD traject gestart;
- Het Mobiliteitscentrum Perspectief heeft 45 medewerkers begeleid ten behoeve van loopbaanactiviteiten;
- Het voortschrijdend verzuimpercentage ultimo 2017 in het PO is 6,61% en in het VO 6,07%;
- Op ICT-gebied is begonnen met de doorontwikkeling van de gehele infrastructuur, in 2018 zal verder worden gewerkt aan het op orde brengen van de infrastructuur en het LAN;
- De eisen uit de Algemene Verordening Gegevensbeheer hebben hoge prioriteit, in 2018 zullen de nodige aanpassingen plaatsvinden om te voldoen aan de AVG-wetgeving;
- In 2017 is het Meerjaren Onderhoudsplan herijkt, in dit MJOP zijn alle onderhoudswerkzaamheden voor de komende tien jaar opgenomen en ook bevat het een doorkijk naar de komende 30 jaar;
- Er zijn stappen gezet om achterstallig onderhoud op scholen weg te werken, in 2017 zijn een aantal grote onderhoudsprojecten afgerond;
- De belangrijkste nieuw- en verbouw projecten uit 2017 zullen in 2018 een vervolg krijgen en zijn:
 - nieuwbouw Borgmanschool in het Ebbingekwartier;
 - nieuwbouw Siebe Jan Boumaschool en de Borgmanschool (locatie Vinkenstraat) op de Treslinglocatie;
 - uitbreiding Montessori Lyceum;
 - nieuwbouw Meerstad;
 - nieuwbouw Harens Lyceum, Zuidlaren;
- In 2017 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden terzake de waardering van planmatig onderhoud. Deze stelselwijziging heeft geleid tot een stijging van het eigen vermogen van € 18,4 miljoen per 1 januari 2017. Per 2017 wordt de componentenmethode toegepast waarbij groot onderhoud in componenten wordt geactiveerd;
- Openbaar Onderwijs Groningen heeft 2017 afgesloten met een positief resultaat van € 548 duizend, alle financiële ratio's zijn verder verbeterd, het weerstandsvermogen is gestegen naar 22,52%.

Hoofdstuk 1 Organisatieprofiel

1.1. Kernactiviteiten

De kernactiviteit van Openbaar Onderwijs Groningen is het bieden van maatwerk aan de leerlingen in het basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs in de stad Groningen. Daarbij kennen we geen drempels. Leerlingen krijgen onderwijs en zorg op maat. Ieder kind is welkom, elk talent krijgt kansen in onze scholen om eruit te halen wat er in zit. Onze openbare scholen staan garant voor goed onderwijs in een uitdagende en veilige omgeving, waar kinderen kunnen leren met vallen en opstaan. Het onderwijs wordt - zo veel als mogelijk is - in de buurt en dicht bij huis georganiseerd. Ook voor kinderen in het (voortgezet) speciaal onderwijs is dat de doelstelling.

Samen met ouders kijken we naar de beste plek voor het kind binnen het totale aanbod van openbaar onderwijs. We streven naar een divers aanbod van inhoudelijke en didactische stromen in het openbare onderwijs in de stad, zodat ouders en leerlingen ook echt iets te kiezen hebben. Daarom zoeken we voortdurend naar nieuwe vormen van leren, effectieve instructie en activerende didactiek. We willen met behulp van projecten zoeken naar vormen van flexibele overgang tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Ieder kind krijgt de kans om te groeien in een veilige en goed geoutilleerde omgeving in overzichtelijke werkeenheden waar men elkaar kent en respect voor elkaar heeft.

Elke ouder kan zijn of haar kind op het openbare onderwijs plaatsen, ongeacht levensbeschouwing, handicap of milieu. Die verschillen zijn juist een bron van inspiratie en kwaliteit van ons onderwijs. Ieder kind is welkom, elk talent krijgt kansen in onze scholen om eruit te halen wat er in zit.

De openbare scholen hebben hun specifieke toelatingsbeleid geformuleerd in de schoolgids en in het schoolplan. Kernpunt in ons beleid is dat we positief staan ten opzichte van integratie van kinderen met een beperking. Bij toelating gaat het altijd om een *individuele* beslissing.

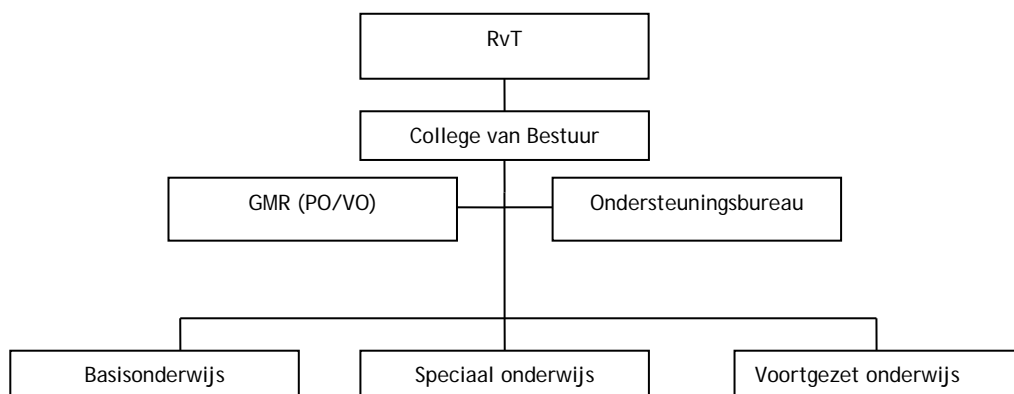
1.2. Juridische structuur

Per 1 januari 2010 is het bestuur van het openbaar onderwijs in Groningen verzelfstandigd van de gemeente Groningen en ondergebracht in Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen.

1.3. Organisatiestructuur

Het organogram geeft de bestuurlijke aansturing vanuit Openbaar Onderwijs Groningen richting de openbare scholen aan. Het College van Bestuur zorgt voor de dagelijkse aansturing van het ondersteuningsbureau en de scholen. Boven het College van Bestuur is de Raad van Toezicht gepositioneerd die toezicht houdt op de gang van zaken van de organisatie. De scholen worden geleid door rectoren (VO) en directeuren (PO/SO).

Het ondersteuningsbureau ondersteunt het bestuur en de scholen op verschillende terreinen, zoals onderwijsinhoudelijke beleidsontwikkeling, Financiën, HR, Facilitair, Huisvesting, ICT en PR & Communicatie. Openbaar Onderwijs Groningen bestaat op dit moment uit 36 openbare scholen voor basis, voortgezet en speciaal onderwijs in Groningen. Dagelijks geven de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen les aan ongeveer 16.000 leerlingen.

Hoofdstuk 2 Strategie en beleid

In 2015 zijn onderstaande missie, visie en kernwaarden tot stand gekomen:

2.1. Visie

Elke leerling en iedere ouder/verzorger kan een plek vinden binnen het openbaar onderwijs in Groningen, Haren en Tynaarlo. Wij bieden leerlingen de mogelijkheid om hun hele schoolcarrière bij ons te doorlopen, van de basisschool tot en met het voortgezet onderwijs. Wij bieden een onderwijsportfolio van primair onderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs waardoor ieder kind voor openbaar onderwijs kan kiezen.

2.2. Missie

Onze missie is om onze leerlingen kwalitatief hoogstaand en innovatief onderwijs te bieden. Ons onderwijs stelt leerlingen in staat hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen, zodat zij optimaal kunnen deelnemen aan een democratische en dynamische samenleving.

2.3. Kernwaarden

Onze kernwaarden laten zien dat het de mensen zijn die de identiteit van een openbare school zichtbaar maken: rectoren en directeuren, leerkrachten, ondersteunend personeel, ouders/verzorgers en de leerlingen zelf.

- *Verbindend*: Het openbaar onderwijs verbindt zich aan de maatschappelijke omgeving waarin het werkt. Het maakt zichtbaar wat een school doet, welke resultaten zij bereikt en welke maatschappelijke bijdrage zij levert.
- *Betekenisvol*: Binnen het openbaar onderwijs kan iedereen zelf betekenis geven aan zijn leven. Het onderwijs respecteert daarom verschillen tussen mensen, achtergronden en levensbeschouwingen.
- *Ontwikkelingsgericht*: Iedereen is welkom. Het openbaar onderwijs biedt ruimte aan iedere leerling en aan iedere medewerker om zijn talenten te ontwikkelen, zich te ontplooien en daarbij zijn of haar eigen en unieke karakter vorm te geven.

In het Strategisch Plan 2011-2015 heeft Openbaar Onderwijs Groningen reeds deze kernwaarden vastgesteld. Dat daarbij de juiste keuzes zijn gemaakt, blijkt wel uit het feit dat deze kernwaarden nog volop van toepassing zijn en ook een belangrijke rol spelen bij de 21st century skills.

2.4. Strategische doelen 2015-2019

Openbaar Onderwijs Groningen kent een strategisch beleidsplan 2015-2019 met als titel: 'Groningen en het leren in de 21^e eeuw'. Openbaar Onderwijs Groningen wil daarmee uitdrukken dat leren centraal staat. Tegelijkertijd drukt het de verbondenheid uit met de regio, zowel qua context voor de scholen maar ook het commitment met de ontwikkelingen in de regio Groningen. Openbaar Onderwijs Groningen is tevreden als leerlingen op hun eigen niveau, op hun eigen school en na afloop van hun school:

- Succesvolle lerenden zijn (leren leren en leren weten)
- Verantwoordelijke en betrokken burgers zijn die anderen aanspreken en zichzelf laten aanspreken (leren samenleven, leren meedoen)
- Mensen met zelfvertrouwen zijn (leren zijn)
- Eigen talenten zien, waarderen en ontwikkelen (leren leren en leren zijn)
- Goed voorbereid zijn op vervolgopleidingen en/of (toekomstig) werk (leren leren, leren weten)

Om bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren heeft Openbaar Onderwijs Groningen, aan de hand van vijf strategische thema's, uitgangspunten geformuleerd:

1. Thema: Het leren van de leerling
 - Het leren van de leerling staat centraal.
 - Het talent van iedere leerling, op zijn eigen niveau, tot zijn recht laten komen.
 - Hoge kwaliteit van onderwijs.
2. Thema: Leren en de onderwijsteams
 - Het onderwijsteam van professionele docenten als motor voor de kwaliteit van het onderwijs aan leerlingen.

- Docenten van de onderwijsteams.
- 3. Thema: Leren in het openbaar onderwijs Groningen
 - Pluriformiteit van onderwijs.
 - Openbaar onderwijs in een veranderende samenleving.
- 4. Thema: Een lerende omgeving
 - Beter onderwijs door samenwerken.
 - Betrouwbaar partnership.
 - Van buiten naar binnen.
 - Leren en HRM.
- 5. Thema: Voorwaarden om te leren
 - Financiële basis op orde
 - Een solide en moderne ICT-infrastructuur
 - Schone en goede huisvesting

In het strategisch plan 2015-2019 worden de thema's en uitgangspunten verder toegelicht.

2.5. Strategische agenda 2017

In 2017 zijn diverse ontwikkelingen in het kader van het strategische beleidsplan 2015-2019 verder uitgewerkt. We hebben onder andere ingezet op het verbinden van de verschillende onderwijskundige ontwikkelingen binnen Openbaar Onderwijs Groningen. De focus is steeds het leren van de leerling; dat staat centraal. In de kaderbrief 2017 staan de diverse doelstellingen vanuit het strategisch beleidsplan verder uitgewerkt in concrete resultaten. Aan de volgende doelstellingen is in 2017 gewerkt:

Thema: het leren van de leerling

- Doorstroom van PO naar VO en horizontale doorstroom binnen het VO
- Doorlopende leerlijnen
- Talent van elke leerling
- Passend onderwijs
- Kwaliteit van het onderwijs
- ICT in het onderwijs
- Onderwijsontwikkeling en onderzoek

Thema: leren in onderwijsteams

- Herkenbare teams en professionele leercultuur (teamontwikkeling)
- (integrale) Aansturing van de teams (vervolg Management Development)
- Professionaliseringsplan
 - Bekwaamheidsdossier
 - Lerarenregister
 - Schoolleidersregister
 - Samenwerken met kennispartners en lerarenopleidingen
- Strategische personeelsplanning
- ICT ontwikkeling vanuit de teams

Thema: Leren in het openbaar onderwijs Groningen

- Configuratie in het PO, VO en SO
- Het werken met de 21th century skills
- De waarden en normen van het openbaar onderwijs

Thema: Lerende omgeving

- Effectieve samenwerking met de omgeving
- Actieve ouderbetrokkenheid
- Interne samenwerking
- HR beleid

2.6. Code goed bestuur

Openbaar Onderwijs Groningen hanteert de Code Goed Bestuur van de VO-raad. Met het lidmaatschap van de VO-raad onderschrijft elk lid te voldoen aan de code en de regels na te leven. Openbaar Onderwijs Groningen is naast lid van de VO-raad ook lid van de PO-raad.

In de Code Goed Bestuur van zowel de PO-raad als de VO-raad staan afspraken over scheiding tussen bestuur en toezicht, horizontale verantwoording, integriteit en sturing en (risico-)beheersing.

Lidmaatschapseis 1: publicatie op de website

Openbaar Onderwijs Groningen publiceert op de website, de statuten, de klachtenregeling, de klokkenluidersregeling, regelingen omtrent integriteit en het jaarverslag. Gewerkt wordt nog aan de reglementen inzake het functioneren van het bestuur en het interne toezicht en het professioneel statuut.

Lidmaatschapseis 2: horizontale dialoog externe stakeholders

Openbaar Onderwijs Groningen heeft bij de totstandkoming van het huidige strategisch beleidsplan met vele externe stakeholders gesprekken gevoerd. Hierbij kan gedacht worden aan groepen van ouders, leerlingen, (G)MR-leden, raadsleden van de gemeente en bijvoorbeeld een grote groep ondernemers. De hieruit opgehaald op- en aanmerkingen waren van groot belang bij de totstandkoming van het strategisch beleidsplan. Tegen deze achtergrond wordt op dit moment nagedacht hoe deze groepen weer te betrekken in het nieuwe strategisch beleidsplan. Verder vindt op tal van onderwerpen gesprekken plaats met stakeholders. Hierbij kan gedacht worden aan suggesties vanuit scholen om werkdruk te verminderen, over bijvoorbeeld nieuwe onderwijskundige ontwikkelingen. Verder hebben ook presentaties aan externe stakeholders plaatsgevonden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht aan presentaties over de leerlijn digitale geletterheid aan bijvoorbeeld de landelijk betrokkenen en aan raadsleden onderwijs van de gemeente Groningen. Binnen onze organisatie zijn de ervaringen met deze gesprekken zeer positief. Dit zal gecontinueerd worden.

Lidmaatschapseis 3: evalueren eigen functioneren bestuur

De Raad van Toezicht heeft een nieuwe samenstelling. Ook de remuneratiecommissie heeft een wijziging ondergaan. Tegen deze achtergrond gaan de gesprekken over (een passende vorm voor) de zelfevaluatie dit jaar verder.

Lidmaatschapseis 4: nevenfunctie bestuurder + reglement

De bestuurder heeft als nevenfunctie voorzitter van Curriculum.nu. Dit is (vooraf) afgestemd met de Raad van Toezicht. Er is voor de Raad van Toezicht (nog) geen reglement voorhanden om goedkeuring te verlenen aan een al dan niet betaalde nevenfunctie van een bestuurder.

Lidmaatschapseis 5: onverenigbare rollen College van Bestuur en Raad van Toezicht

Op basis van deze lidmaatschapseis kan (i) een toezichthouder kan niet worden benoemd tot bestuurder bij Openbaar Onderwijs Groningen, (ii) de bestuurder niet tegelijkertijd toezichthouder bij een andere VO-instelling zijn en (iii) de bestuurder geen toezichthouder bij een onderwijsinstelling in hetzelfde voedingsgebied als waarbinnen Openbaar Onderwijs Groningen werkzaam is. Voor Openbaar Onderwijs Groningen speelt dit op dit moment niet. In de betreffende documenten is dit nog niet vastgelegd. Het streven is dat alsnog te doen.

Lidmaatschapseis 6: belangenverstremgeling

Belangenverstremgeling van een bestuurder is niet toegestaan. Een (potentieel) tegenstrijdig belang wordt door de bestuurder aan de voorzitter van de Raad van Toezicht gemeld. De Raad van Toezicht beslist of sprake is van een tegenstrijdig belang en hoe daarmee wordt omgegaan.

De Raad van Toezicht heeft voor 2017 vastgesteld dat geen sprake was een tegenstrijdig belang. Dit is in het bestuursverslag opgenomen.

2.7. Kwalitatief goede scholen

Kwaliteit is voor Openbaar Onderwijs Groningen geen op zichzelf staand begrip, maar staat altijd in verbinding met inhoud. Openbaar Onderwijs Groningen legt de focus van kwaliteitszorg bij het primaire proces. Dat betekent dat kwaliteitszorg zich primair richt op de leerprocessen en de leeropbrengsten. Kwaliteitszorg binnen Openbaar Onderwijs Groningen kent drie hoofddoelstellingen: verantwoorden, verbeteren en borgen. Hierbij moet kwaliteitszorg doelgericht, systematisch en integraal ingezet worden. Voor het Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs zijn een aantal kwaliteitsindicatoren benoemd die binnen Openbaar Onderwijs Groningen als essentieel worden beschouwd. Per indicator is aangegeven op welke manier de kwaliteit in beeld gebracht

('gemeten') wordt. In 2017 heeft het portefeuille overleg kwaliteit een eerste uitwerking gemaakt van een nieuwe adaptieve kwaliteitssystematiek. In 2018 gaat deze systematiek geïmplementeerd worden.

Sinds een aantal jaren wordt gewerkt met een interne auditsystematiek. Bij een aantal audits is het interne auditteam aangevuld met een externe auditor. Dit in het kader van een zelfreflectie op de eigen wijze van auditeren. Daarnaast participeren wij met twee leden van het Openbaar Onderwijs Groningen auditteam in het provinciale auditteam van de provincie Groningen. In 2017 zijn de volgende PO scholen bezocht: de Siebe Jan Boumaschool, de Starter, de Swoaistee en de Brederoschool.

Toezicht PO/SO

Alle basisscholen van Openbaar Onderwijs Groningen hebben in 2017 het basisarrangement. Eén van de scholen heeft een attendering gekregen; deze school heeft eenmaal een eindscore onder de ondergrens. In 2017 is op de Oosterhoogebrugschool een inspectiebezoek uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd volgens het bijgestelde onderzoekskader 2017. De school heeft op alle onderzochte indicatoren een voldoende beoordeling gekregen. In het (Voortgezet) Speciaal onderwijs hebben alle scholen (Van Liefland, Buitenschool, Mytyl) het basisarrangement.

Toezicht VO

Op 13 juni 2017 heeft de Leon van Gelder een bezoek van de inspectie gehad in het kader van het traject Excellente Scholen 2017. Om in aanmerking te komen voor deelname aan dit traject dient eerst door de inspectie te worden onderzocht of de school in aanmerking komt voor de waardering Goed. Alle onderzochte indicatoren zijn voldoende en de volgende indicatoren hebben het oordeel goed gekregen: ontwikkeling en begeleiding, didactisch handelen, schoolklimaat en kwaliteitscultuur. In oktober 2017 zijn het Harens Lyceum en het Montessori Lyceum Groningen door de inspectie bezocht. De Havo van het Harens Lyceum heeft een onvoldoende beoordeling gekregen - de opbrengsten zijn niet te beoordelen en de kwaliteit van de lessen is onvoldoende. Het Harens Lyceum krijgt tot oktober 2018 de tijd om de kwaliteit van de lessen op orde te krijgen. Dan wordt een nieuw onderzoek uitgevoerd. De school werkt volgens een plan van aanpak aan de verbetering van het onderwijs. Het VWO van het Harens Lyceum en de Havo en VWO van het Montessori Lyceum Groningen hebben een voldoende beoordeling gekregen.

Nu de basiskwaliteit op orde is, reiken de ambities van Openbaar Onderwijs Groningen verder. Openbaar Onderwijs Groningen streeft naar goed onderwijs, voldoen aan de maatschappelijke ondergrens is niet genoeg en daarom worden er hogere en gedifferentieerde eisen aan het onderwijs gesteld. Aangezien de startsituatie van de scholen verschilt, wordt er met verschillende snelheden gewerkt. Vanwege de gedifferentieerde aanpak stelt iedere school op basis van het strategisch plan een visie op kwaliteit op. Een visie op kwaliteit waarin de school beschrijft waar het onderwijs aan moet voldoen, welke kwaliteitsdoelen de school wil behalen, hoe de school dat wil doen en hoe ze deze ontwikkeling gaat monitoren. De concrete kwaliteitsdoelen worden door iedere school verwerkt in het schoolplan.

Daarnaast streeft Openbaar Onderwijs Groningen naar een kwaliteitscultuur die is gebaseerd op: van buiten naar binnen denken, transparantie, (verdiend) vertrouwen en eigenaarschap. Maar ook van samenwerken, elkaar aanspreken en jezelf laten aanspreken. Het is van belang dat het onderwijsteam eigenaar is van de kwaliteit van het onderwijs.

Door middel van het systematisch doorlopen van de PDCA-cyclus - in combinatie met effectieve instrumenten - werkt Openbaar Onderwijs Groningen voortdurend aan kwaliteitsverbetering.

2.8. Onderzoeksagenda

De onderzoeksagenda van Openbaar Onderwijs Groningen heeft als doel de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren door zich te richten op een viertal thema's die centraal staan in het strategisch beleidsplan en die tegelijkertijd aansluiten bij actuele vraagstukken van de afzonderlijke scholen. Het is daarmee niet een extra activiteit binnen de scholen, maar veel meer het aanbrengen van focus en samenhang. De onderzoeksagenda levert specifieke kennis en inzichten op én draagt bij aan een onderzoekende houding, cultuur en handelen om zo daadwerkelijk de kwaliteit van onderwijs te verbeteren. Deze houding past in een organisatiecultuur waarin nieuwsgierigheid, open gedachteswisseling en reflectie thuishoren en waarin men gedreven is om te bepalen hoe het onderwijs aan de leerlingen nog beter kan. Dit impliceert dat deze nieuwsgierige, onderzoekende, lerende houding in de gehele organisatie terug te vinden is: van leerling tot leerkracht, leidinggevende en College van Bestuur. Dit sluit aan op onze lerende economie en samenleving welke aan voortdurende verandering onderhevig is. In deze complexe samenleving wordt een appel gedaan op vaardigheden als creativiteit,

organisatie overstijgend samenwerken, onderbouwde vernieuwing, eigen verantwoordelijkheid, flexibiliteit en meer. Op deze wijze wordt er een fundament gecreëerd om ook daadwerkelijk de gewenste onderzoeksmatige skills bij onze leerlingen te bewerkstelligen. Openbaar Onderwijs Groningen is en wil een voorloper zijn t.a.v. '21 century skills'. Dit vraagt om 21e -eeuwse vaardigheden bij alle professionals werkzaam in de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen. Om ook een doorgaande lijn te bewerkstelligen in het primair en voortgezet onderwijs, is de onderzoeksagenda Openbaar Onderwijs Groningen dan ook breed geformuleerd.

Eén van de activiteiten vanuit de onderzoeksagenda is de 'Leergang Onderzoek & Onderwijsontwikkeling'. In het najaar van 2016 hebben leerkrachten van onze PO- en VO-scholen deelgenomen aan deze leergang. De deelnemers hebben op de vier genoemde themalijnen verschillende onderzoeksvoorstellen uitgewerkt. Hierbij hebben zij begeleiding gekregen van docenten vanuit de RUG, de Hanzehogeschool, de NHL en Openbaar Onderwijs Groningen. Een deel van deze onderzoeken is in 2017 uitgevoerd; de docenten hebben hiervoor uren en begeleiding gekregen. Dit is mede mogelijk door de subsidie vanuit de gemeente Groningen vanuit de innovatiemiddelen leren. Ook is in 2017 een tweede 'Leergang Onderzoek & Onderwijsontwikkeling' gestart. Ook hieruit zullen voorstellen voor onderzoek komen.

In 2017 is ook de Onderwijswerkplaats Groningen opgericht. Samen met de Hanzehogeschool en de RUG (vooral het GION) geven we vorm aan deze werkplaats. Doel van de werkplaats is om leerkrachten, docenten en schoolleiders te stimuleren in hun lerende en onderzoekende houding. Dit doen zij door onderzoek in het primair en voortgezet onderwijs te begeleiden en te financieren. Deze werkplaats kent ook, op basis van onderzoeksvoorstellen (zie hiervoor), uren toe aan docenten om onderzoek uit te voeren; daarbij zorgen zij voor de benodigde begeleiding.

2.9. Horizontale verantwoording

De onderwijsorganisatie wordt gefinancierd met publieke middelen. Dit maakt het afleggen van verantwoording essentieel. Van oorsprong heeft de verantwoordingsrelatie vooral betrekking op controle van de boekhouding. Tegenwoordig heeft verantwoording een veel bredere betekenis. Verantwoording is het uitleggen en het bieden van inzicht over daden en tekortkomingen aan stakeholders. In het bestuursverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en de stand van zaken ultimo 2017. Het bestuursverslag wordt gepubliceerd op de website zodat het voor alle stakeholders toegankelijk is.

De openbare scholen hebben de ambitie om zich te ontwikkelen tot zelfsturende en zelfbewuste organisaties, waarin zelfevaluatie en kwaliteitszorg, bestuur, beheer en financiën, personeelsbeleid en verantwoording een geheel vormen. De noodzaak voor scholen om zich op deze wijze te ontwikkelen wordt steeds groter door:

- Good Governance
- Ontwikkeling naar zorgplicht.
- Scherpere aandacht voor kwaliteit en toezicht.
- Toenemende mondigheid van ouders en burgers.
- Druk van de media.

Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk dat we opnieuw de interne besturing én communicatie- en verantwoordingskanalen met de samenleving definiëren. We hebben het hier over meervoudige publieke verantwoording (MPV). Daarbij gaat het om:

- Formuleren waar het schoolbestuur voor staat.
- Laten zien hoe het bestuur daaraan werkt.
- Zoeken van draagvlak in de omgeving.
- Laten zien welke resultaten zijn bereikt.
- Leren van wat niet goed gaat en leren van signalen die uit de omgeving.

Openbaar Onderwijs Groningen heeft een communicatiestructuur ingericht voor de verschillende direct belanghebbende in de omgeving. Een belangrijke communicatiebron is de website van Openbaar Onderwijs Groningen, hierop publiceert Openbaar Onderwijs Groningen haar belangrijkste verantwoordingsdocumenten. Voor het opstellen van het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 zijn verschillende belanghebbenden gevraagd mee te denken in het beleid.

Hoofdstuk 3 Onderwijs

3.1. Onderwijsresultaat

Opbrengsten PO en VO

Openbaar Onderwijs Groningen is bezig met opbrengstgericht werken, onder andere door het systeem van vroeg-signalering. Dit is opgenomen in de kwartaalrapportages; hierin worden onder andere de verschillende opbrengstgegevens van de scholen gepresenteerd en voorzien van een analyse door de school. Op basis van deze rapportages voert het College van Bestuur gesprekken met de directeuren en rectoren. In deze gesprekken worden de opbrengsten in een breder perspectief van de gehele schoolontwikkeling besproken.

De scholen voor primair onderwijs (basis- en speciaal onderwijs) hebben goed zicht op de opbrengsten die zij behalen. Naast de opbrengsten die gemeten worden met de methode onafhankelijke toetsen (de Cito-toetsen), volgen de scholen ook op andere manieren de vorderingen van de leerlingen. De scholen analyseren deze gegevens en zetten dit vervolgens om in planmatig en handelingsgericht werken. De tussen- en eindopbrengsten van de openbare basisscholen laten de laatste jaren een duidelijke positieve ontwikkeling zien. In 2017 hebben zo goed als alle scholen de ondergrens van de eindopbrengsten behaald. Meer dan de helft van de scholen heeft boven het landelijke gemiddelde (536,6) gescoord, zes basisscholen boven de bovengrens (Karrepad, Siebe Jan Boumaschool, Vuurtoren, Driebond, Feniks en Petteflet) en alleen basisschool De Ploeg heeft onder de ondergrens gescoord. Het streven is dat alle scholen met de (gecorrigeerde) score op of boven het gemiddelde presteren van de referentiegroep waartoe zij behoren.

De scholen voor voortgezet onderwijs hebben eveneens goed zicht op de opbrengsten die zij behalen. In het VO wordt gewerkt met vier opbrengstindicatoren, namelijk:

R1 Positie derde leerjaar t.o.v. advies.

Gemiddeld zijn op de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen 15 leerlingen meer opgestoomd dan afgestoomd.

R2 Onderbouwsnelheid gemiddeld.

Gemiddeld op de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen 2% hoger dan de norm.

R3 Bovenbouwsucces

Gemiddeld op de scholen van Openbaar Onderwijs Groningen 7% hoger dan de norm

R4 Centraal Examen

Zo goed al alle scholen boven de norm.

Alle VMBO afdelingen voldoen aan de gestelde normen op alle vier de opbrengstindicatoren. De meeste scholen ook met de HAVO en VWO afdelingen. Een aantal opbrengstindicatoren per afdeling van het Haren's Lyceum en het Montessori Lyceum laten een gemiddelde onder de norm zien, waaronder R4. Voor deze scholen worden in overleg met de inspectie de gegevens van deze scholen nader bekeken, omdat de opbrengstenkaarten van de inspectie nog geen onderscheid maken tussen deze beide scholen.

De VO scholen maken zelf nadere analyses van de opbrengstgegevens. In een aantal gevallen worden deze ook verder uitgesplitst en aangevuld met het verhaal achter de cijfers. Indien nodig worden interventies ingezet om de resultaten te verbeteren. De Leon van Gelder heeft een eigen systematiek ontwikkeld, in afstemming met de inspectie, om de opbrengsten van de school te meten en te monitoren.

Prestatiebox

Een deel van de prestatiebox wordt op de scholen ingezet, gekoppeld aan de ontwikkelingen van het jaarplan. Op bovenschools niveau wordt het andere deel ingezet, voor PO en VO. Het bovenschoolse budget is ingezet voor verschillende onderwijskundige projecten zoals het project integrale veiligheid, de leerlijn digitale geletterdheid, Succes for all en Playing for succes. Op het gebied van deskundigheidsbevordering hebben diverse trajecten gelopen zoals de individuele scholing voor leidinggevendenden en de collectie scholing, zoals het management Development traject voor de teamleiders, rectoren en directeuren PO. Professionalisering heeft plaatsgevonden via de O2g2 academie, de onderwijsdag en de High Potentials Pool (HPP). Ook zijn middelen besteed voor de uitwerking van de configuratie PO zoals IKC vorming nieuwe scholen in de binnenstad (Ebbingekwartier en Treslinghuis) en de uitwerking van de configuratie VO in de vorm van groeiinformatie in het

VO. Tot slot is een deel ingezet als interventiebudget voor het PO en VO; dit ter ondersteuning van de kwaliteitsontwikkeling op diverse scholen.

3.2. Onderwijskundige ontwikkelingen, projecten en subsidies primair onderwijs

Alle scholen voor primair onderwijs (basis- en speciaal onderwijs) zijn continue in ontwikkeling. In deze paragraaf worden een aantal ontwikkelingen, projecten en subsidies nader toegelicht, veelal zijn hierbij meerdere scholen betrokken.

Vensterscholen en samenwerking onderwijs en opvang (ontwikkeling kindcentra)

De laatste jaren zijn op de vensterscholen in Groningen nieuwe ontwikkelingen in gang gezet, mede door de impuls subsidie vensterscholen waarin gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties (in cofinanciering) samen optrekken. De plannen zijn gericht op één of meerdere pijlers van de vensterschool: de doorgaande leerlijn, zorg en ouderbetrokkenheid. Tevens is in de plannen opgenomen vanuit welke pedagogische visie de nieuwe vensterscholen in de wijk worden vormgegeven. De uitvoering staat onder regie van de schooldirecteur in samenwerking met diverse partners in de wijk. Het lectoraat Integraal Jeugdbeleid van de Hanzehogeschool monitort de ontwikkeling van de vensterscholen.

Om de integrale samenwerking tussen onderwijs en opvang te stimuleren is er vanuit Openbaar Onderwijs Groningen gestart met het volgen van de ontwikkeling tot Integraal Kindcentrum (IKC) per school. Er worden 5 fasen onderscheiden te weten:

1. Apart
 - De partners zijn vlak bij elkaar of in één gebouw gehuisvest. Ze functioneren apart en hebben geen gemeenschappelijke activiteiten. Ze kennen elkaar wel, maar er zijn geen georganiseerde \ ontmoetingen of uitwisselingen.
2. Afstemmen, zelf doen
 - Medewerkers en leidinggevenden ontmoeten elkaar. Er komen incidenteel spontane of gestimuleerde initiatieven tot stand. Er vindt uitwisseling over methodes en materialen plaats en mogelijkheden voor de toekomst worden verkend.
3. Samen doen, zelf verantwoordelijk
 - Incidentele verkenningen krijgen een structureel karakter. Er ontstaan vaste overlegvormen en patronen.
 - Er komen afspraken tot stand over pedagogische visie, aanbod, zorg en presentatie.
4. Samen doen, samen verantwoordelijk
 - Structuur, samenwerking en overleg worden verbreed; meer medewerkers zijn betrokken bij de vorming van het kindcentrum voor 0 tot 13 jaar.
5. Eén organisatie
 - Organisatie met integrale eindverantwoordelijkheid.
 - N.a.v. de eerste meting zijn met alle betrokkenen gesprekken gevoerd. Op basis van deze gesprekken worden vervolgstappen gezet om de ontwikkeling naar de volgende fase in gang te zetten.

In het najaar van 2016 is een nulmeting uitgevoerd ten aanzien van de IKC ontwikkeling. In 2017 zijn met de meeste basisscholen en hun opvang partner(s) gesprekken gevoerd over de plannen die zij hebben in het kader van de IKC ontwikkeling. Op enkele scholen wordt de samenwerking tussen de SKSG en Openbaar Onderwijs Groningen verder gestimuleerd door voor bijvoorbeeld de aansturing extra mogelijkheden te bieden.

Taalstimulering basisonderwijs (VVE en VSD)

Openbaar Onderwijs Groningen heeft zes 'VVE-basisscholen'; dit zijn scholen met 15% of meer gewichtenleerlingen. Op deze scholen wordt gewerkt aan de doorgaande lijn op het gebied van de taalontwikkeling. Openbaar Onderwijs Groningen participeert actief in de uitwerking van de afspraken die zijn gemaakt in het kader van de bestuursafspraken G4/G33-Rijk: 'Effectief benutten van VVE en extra leertijd voor jonge kinderen'. Via de werkgroep VVE, waarin de schoolbesturen, organisaties van kinderopvang en de gemeente zitting hebben, wordt gewerkt aan de concretisering van de afspraken zoals: doeldefinitie VVE, resultaatafspraken, overdrachtsformulier, inzet van VVE coaches om het opbrengstgericht werken en het werken aan kwaliteitszorg binnen de voor- en vroegschoolse situatie vorm te geven en/of te verbeteren, het verhogen van het taalniveau van de pedagogisch medewerkers en het verhogen van de ouderbetrokkenheid.

Op de VVE-basisscholen wordt veel inzet gepleegd op de ouderbetrokkenheid en de doorgaande lijn voorschool en school. De scholen hebben in het kader van de taalstimulering basisonderwijs vanuit de gemeente Groningen subsidie ontvangen voor de schakelgroepen 1/2, een schakel 3 en/of de verlengde schooldag. Op zes scholen

draaien in totaal 15 schakelgroepen van 10 kinderen (binnen en/of buiten de reguliere groep), op drie scholen is er een schakelgroep groep 3 en op drie scholen draaien tien VSD groepen (Verlengde Schooldag). Ook is er in 2017 weer een zomerschool georganiseerd, op drie plekken in de stad (te weten Beijum, Vinkhuizen en Paddepoel). In 2017 zijn de voorbereidingen gestart van de ontwikkeling van de VSD 2.0. Openbaar Onderwijs Groningen, heeft samen met de SKSG, subsidie gekregen vanuit het innovatiefonds Leren van de Gemeente Groningen. Met deze subsidie gaan we in 2018 een aantal nieuwe projecten voor de VSD ontwikkelen, gericht op techniek en technologie. Daarnaast wordt ingezet op verdere professionalisering van de uitvoerders van de VSD.

Armoedebeleid

In de stad Groningen hebben we te maken met een groot aantal minima-gezinnen. De laatste jaren heeft de gemeente Groningen in het kader van het armoedebeleid op een aantal scholen een brugfunctionaris ingezet voor het bereiken en ondersteunen van deze minima gezinnen (ouders). Zeven scholen van Openbaar Onderwijs Groningen hebben met behulp van de subsidie van de Gemeente Groningen een brugfunctionaris aangesteld. Het gaat om de volgende scholen: Swoaistee, Beijumkorf, Ploeg, Karrepad, SJ Bouma, Pendinghe en de Sterrensteen. De activiteiten van de brugfunctionaris zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan de vensterschoolactiviteiten en ouderbetrokkenheid. Waar mogelijk worden ze samen met de partners van de school opgepakt.

Playing for Success

Playing for Success is een landelijke samenwerking tussen betaalde voetbalclubs, primair en/of voortgezet onderwijs, gemeenten, mbo- en hbo-instellingen. Playing for Success is een initiatief waarmee onderpresterende leerlingen in de leeftijd van 9 tot 14 jaar hun prestaties in taal, rekenen en ICT verbeteren. Naast het structureel bijdragen aan het opheffen van deze leerachterstanden levert Playing for Success een belangrijke bijdrage aan het zelfvertrouwen én een positiever zelfbeeld. In Groningen is het leercentrum gevestigd in de Euroborg, het stadion van FC Groningen. Partners voor de Groningse setting zijn: FC Groningen, gemeente Groningen, Alfa-college, CSG, Noorderpoort, Openbaar Onderwijs Groningen, Hanzehogeschool en AOC Terra. Sinds 2011 is het bestuur van Playing for Success ondergebracht in een stichting; De Stichting Playing for Success Groningen. Leerlingen van Openbaar Onderwijs Groningen, primair en voortgezet onderwijs, nemen deel aan Playing for Success. De ervaringen van deze leerlingen en de scholen zijn positief.

Success for All

Success for All is een programma voor basisscholen waarbij wordt ingezet op 1) het actief gebruiken van taal en 2) samenwerken in teams. Oorspronkelijk is het een Amerikaans programma. De Nederlandse versie van Success for All is ontwikkeld door onderzoekers van GION onderwijs/onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen in samenwerking met Groningse leerkrachten. Basisschool de Ploeg participeert al een aantal jaren in dit programma. Naast de Ploeg doet één school van de KOC mee en een viertal scholen van de VCOG. Vanuit Openbaar Onderwijs Groningen leveren wij ook een aantal controlescholen, te weten de Sterrensteen, het Karrepad en de Beijumkorf.

Academische Opleidingsschool PO Noord-Nederland

Sinds 2006 participeren scholen van Openbaar Onderwijs Groningen in het project Academische Opleidingsschool (AOS). Het samenwerkingsverband AOS PO NN bestaat uit 24 basisscholen, verdeeld over zeven schoolbesturen uit de provincies Drenthe en Groningen, de Pedagogische Academie Hanzehogeschool (PA) en de RUG. Binnen dit samenwerkingsverband worden 180 studenten opgeleid. In de AOS PO NN verbinden we schoolontwikkeling en innovatie met praktijkonderzoek, scholing en het opleiden op de werkplek van nieuw en zittend personeel. De deelnemende scholen hebben veelvuldig contact met elkaar en met de opleiding. Vanuit Openbaar Onderwijs Groningen nemen deel: de Beijumkorf, de Borgmanschool, de Starter, de Bredero, de Boerhaaveschool, de Siebe Jan Boumaschool en de Feniks.

Openbaar Onderwijs Groningen Academie

In het schooljaar 2016-2017 is een 20-tal trainingen via de Openbaar Onderwijs Groningen academie uitgevoerd. In het eerste deel van 2017 is, op basis van de ervaringen en vragen vanuit de scholen, het aanbod van 2017-2018 ontwikkeld. Een groot deel van de trainingen is uitgevoerd door eigen personeel. Een deel van de trainingen is gericht op het vergroten van kennis en vaardigheden, een ander deel meer op persoonlijke vorming van mensen.

3.3. Onderwijskundige en organisatorische ontwikkelingen voortgezet onderwijs

Naast onderwijskundige ontwikkelingen op individuele scholen voor voortgezet onderwijs, heeft 2017 in het teken gestaan van verdere implementatie van de nieuwe configuratie van de scholen. Deze nieuwe configuratie

is per 1 augustus 2016 ingevoerd. Aanvulling hierop is dat vanaf schooljaar 2017-2018 op het Kamerlingh Onnes weer de vmbo tl stroom wordt aangeboden. Het Harens Lyceum heeft vanaf schooljaar 2017-2018 de locatie aan de Rummerinkhof verlaten. Deze leerlingen zijn veelal ingestroomd op de locatie aan de Kerklaan. In Zuidlaren wordt vanaf schooljaar weer de vmbo bb en kb aangeboden. Daarnaast spelen op alle scholen diverse ontwikkelingen. Een aantal worden hieronder kort toegelicht, en een aantal in de paragraaf over Passend Onderwijs VO.

Tienerschool

In 2017 zijn de voorbereidingen gestart omtrent het oprichten van een Tienerschool 10-14 jaar. Dit is een samenwerking tussen de Simon van Hasselt en het SBO de Bekenkamp en is gericht op leerlingen tussen de 10-14 jaar. Deze Tienerschool zal in de vormgeving van haar ondersteuningsprofiel tegemoetkomen aan de ondersteuningsbehoefte die deze doelgroep heeft. De Tienerschool (s)bo/ Simon van Hasselt is in schooljaar 2017-2018 gestart met één groep 11-jarigen van de Bekenkampschool in het nieuwe gebouw van de Simon van Hasselt aan de Travertijnstraat. Dit zal daarna verder worden uitgebouwd. De eerste evaluaties zijn positief.

Versterking vmbo

Komende jaren gaan we extra investeren in de ontwikkeling van het vmbo om het vmbo aantrekkelijker te maken. We zetten in op werken aan goed, innovatief en onderscheidend vmbo onderwijs. Dit doen we o.a. door het doorontwikkelen van de huidige concepten (Dalton, Montessori, het Leon van Gelderconcept), de beroepsgerichte profielen verder te ontwikkelen en te profileren en door de inzet van digitale geletterdheid. Hierbij zijn wij gericht op het personaliseren van het onderwijs met een device.

Groninger Opleidingsschool

De Groninger Opleidingsschool (GOS) is het samenwerkingsverband bestaande uit de tweedegraads lerarenopleiding van de NHL, eerste graads lerarenopleiding van de RUG en Openbaar Onderwijs Groningen en heeft tot doel het opleiden in de school (OidS) te realiseren. Alle betrokken (VO-)scholen hebben zich gecommitteerd aan het concept 'Samen Opleiden'. De opleidingsinstituten en Openbaar Onderwijs Groningen leveren menskracht en financiële middelen waarmee de GOS haar taak kan uitvoeren. Deelnemende VO-scholen die vallen onder het bestuur van Openbaar Onderwijs Groningen zijn: VMBO Werkman, Stadslyceum, Praedinius, Montessori Vaklyceum, Montessori Lyceum, Harens Lyceum, Kamerlingh Onnes en Leon van Gelder.

De GOS heeft als primaire taak studenten op te leiden tot leraren. Door de studenten van de lerarenopleiding deels op de leiden in de opleidingsschool ontstaat er een meerwaarde voor de studenten én de VO-school. De VO-school krijgt meer invloed op het opleidingsprogramma van leraren voor de eigen praktijk, de transfer wordt versterkt door wederzijdse beïnvloeding op het curriculum en begeleiding en de VO-school krijgt de mogelijkheid een student aan te nemen als collega. Vooral voor de zogenaamde 'tekort vakken' blijkt de GOS bij te dragen in het werven en selecteren van nieuwe docenten. Ook de opleidingsmogelijkheden voor zij-instromers wordt door de samenwerking met de tweedegraads leraren opleiding ten volle benut.

Het opleiden van docenten valt binnen de context van duurzaam innoveren en praktijkgericht onderzoek:

- Verbeteren van de kwaliteit van de opleiding van jonge en de kennis van meer ervaren docenten;
- Het neerleggen van een opleidingsrol bij docenten, secties en teams waardoor zij 'frequent' met een externe blik naar het eigen onderwijs kijken, waardoor zij met het ondersteunen van het leren van leerlingen ook onderwijs kunnen ontwikkelen, onderwijs kunnen organiseren en het leren van collega's ondersteunen;
- Het binden van startende docenten (docent-talent) aan Openbaar Onderwijs Groningen;
- Het leveren van een bijdrage aan een professioneel aantrekkelijke leer- en werkomgeving;
- Ontwikkelen van doorgaande leerlijnen van startbekwaam naar vakbekwaam docent.

3.4. Passend Onderwijs

Openbaar Onderwijs Groningen streeft naar onderwijs op maat voor iedere leerling, met extra ondersteuning voor leerlingen met bepaalde ondersteuningsbehoeften. Het doel is om zoveel mogelijk leerlingen op te laten groeien te midden van hun leeftijdsgenoten in hun eigen woonomgeving door de zorg naar de leerling te brengen in plaats van de leerling naar de zorg. En door de basisschool rekening te laten houden met de verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen om daarmee segregatie van leerlingen te voorkomen. Wanneer de benodigde ondersteuning niet op de basisschool gegeven kan worden, hebben wij binnen ons bestuur en samenwerkingsverband een aantal scholen voor speciaal (basis) onderwijs waar deze leerlingen kwalitatief goed onderwijs kunnen volgen. In 2017 hadden we in het basisonderwijs nagenoeg geen langdurige thuiszitters, een aantal keer voor kortere tijd. In het speciaal onderwijs is het voorgekomen dat een aantal leerlingen (tijdelijk)

niet naar school konden; dit betrof 2 leerlingen. In het voortgezet onderwijs lag het aantal thuiszitters rond de 13. Dit aantal is gedaald ten opzichte van het vorige jaar. In de meeste situaties is de zorg bovenliggend en de periode van thuis zitten wisselend.

Elke school van Openbaar Onderwijs Groningen heeft een schoolondersteuningsprofiel. In het schoolondersteuningsprofiel beschrijft een school haar mogelijkheden om leerlingen (extra) te ondersteunen. Hierbij gaat het zowel om de geboden basis- als extra ondersteuning. Het schoolondersteuningsprofiel bestaat uit zakelijke gegevens en beschrijvingen, die zo zijn weergegeven dat ze onderling vergelijkbaar zijn en 'gestapeld' kunnen worden tot een totaaloverzicht van het samenwerkingsverband. De huidige schoolondersteuningsprofielen zijn ontwikkelprofielen. Op basis van de eerste ervaringen worden de profielen aangepast.

In 2017 is gewerkt aan een vereenvoudiging van de toelaatbaarheid van het SBO en (V)SO, het betreft de werkwijze van de Commissie van Advies. Dit speelt voor het PO en voor het VO. Vanaf 2018 wordt deze werkwijze ingevoerd.

Passend onderwijs PO

Openbaar Onderwijs Groningen participeert in het samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO 20.01. Dit samenwerkingsverband betreft de gehele provincie Groningen en de gemeente Noordenveld. Het samenwerkingsverband kent vier subregio's. Openbaar Onderwijs Groningen valt onder de subregio Groningen-Haren.

Op alle basisscholen is handelingsgericht werken ingevoerd. We streven ernaar dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften vroegtijdig gesignaleerd en adequaat begeleid worden. In een eenduidige zorgroute zijn voor alle betrokkenen de beslismomenten en de stappen transparant en op elkaar afgestemd. De zorgroute bestrijkt zowel de interne zorg op school als de externe zorg binnen het samenwerkingsverband en de regio. Het biedt leerkrachten en intern begeleiders steun om planmatig om te gaan met de vaak grote verschillen in onderwijsbehoeften tussen leerlingen in een groep.

Leernetwerk IB'ers

Binnen dit leernetwerk van Intern Begeleiders van onze eigen scholen en een aantal andere scholen in de stad Groningen (KOC, GSV en Vrije School) wordt gewerkt aan het formuleren van professionele ontwikkelingsvragen, gericht op het creëren van nieuwe kennis, oplossingen voor gemeenschappelijke problemen, reflectie op het eigen handelen en een onderzoekende houding. Dit wordt gedaan in plenaire sessies met alle IB'ers en in kleine groepen (intervisie). Voor wat betreft de inhoudelijke sessie is er, in overleg met de IB'ers, voor gekozen verdiepingsbijeenkomsten per vakgebied te organiseren. In het najaar van 2017 is er een voorlichting gegeven voor het opleiden van nieuwe IB'ers. In twee jaar tijd volgen zij de opleiding Post HBO opleiding Intern Begeleider. Deze opleiding start begin 2018.

Meer- en hoogbegaafdheid

Vanaf augustus 2016 is er op drie scholen in de stad, de Feniks, de Borgman en de Haydn, een Bovenschoolse Voorziening Hoogbegaafdheid. Het aanbod geldt voor leerlingen vanaf groep 5. Er wordt nauw samengewerkt met de school waar de leerling de rest van de week onderwijs volgt. Via het Project Talentontwikkeling is een intensieve samenwerking met het voortgezet onderwijs ontwikkeld. Daarnaast zijn op de meeste scholen diverse ontwikkelingen gaande op het gebied van onderwijs aan meer-en hoogbegaafde leerlingen, bijvoorbeeld in aanbod en/of professionalisering. In 2017 is de aansturing van de Bovenschoolse Voorziening Hoogbegaafdheid ondergebracht bij ons Kenniscentrum Onderwijs en Onderzoek (KCOO) en zijn de voorbereidingen getroffen voor een leergang passend onderwijs voor begaafde leerlingen waar alle reguliere scholen aan gaan deelnemen (start voorjaar 2018).

Besteding middelen samenwerkingsverband PO

De middelen die zijn ontvangen vanuit het samenwerkingsverband PO zijn ingezet voor:

- De continuering van de leerlinggebonden financiering gedurende schooljaar 2016-2017 en 2017-2018. Het aandeel van leerlingen met een indicatie daalt per jaar.
- De exploitatie van het Kenniscentrum Onderwijs en Onderzoek (KCOO). Vanuit het KCOO worden onderzoeken uitgevoerd bij leerlingen in het regulier onderwijs en/of wordt advisering gegeven aan de scholen. Hiervoor heeft Openbaar Onderwijs Groningen eigen orthopedagogen en verschillende experts in dienst.

- Inzet van ambulante begeleiding en ondersteuning van risicoleerlingen op onze basisscholen vanuit het SBO. Het SBO kan kinderen ter observatie opnemen om te bepalen wat de juiste onderwijssetting is voor de betreffende leerling (observatieplaatsing).
- Bekostiging van de Bovenschoolse Voorziening Hoogbegaafdheid.
- Verlenen van individuele of groepsarrangementen vanuit het ondersteuningsbudget van de school of in specifieke situaties vanuit het bovenschoolse budget.

In 2017 zijn een aantal (groeps-)arrangementen toegekend aan scholen; veelal uitgevoerd door het KCOO. In percentages ziet dit er als volgt uit: ruim 50% arrangementen op schoolniveau (exclusief ondersteuning vanuit KCOO), lopende LGF beschikkingen en verruiming formatie IB op de scholen. Ongeveer 30% aan het KCOO (inclusief AB SBO, orthopedagogen, psychologen, testassistenten en expertise voormalig rec3 en renn4). En tot slot ongeveer 5% aan observatieplekken op de Bekenkampschool (SBO), 4% aan bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid, 4% voor SO/SBO plekken en de overige 7% aan interne leergangen, dyslexie (inzet Sprint) en ib leernetwerk.

Ontwikkelingen Speciaal Onderwijs Openbaar Onderwijs Groningen

In de ontwikkeling van het Specialistisch Onderwijs Instituut (SOI) worden diverse dwarsverbanden gelegd tussen de drie SO-scholen; de Buitenschool, de Van liefland en de Mytyschool en het SBO, de Bekenkampschool. Waar mogelijk wordt meer samengewerkt. In 2017 is bijvoorbeeld ingezet op een brede instroomgroep van 4 jarigen op het SOI.

De aansturing van deze scholen is in 2017 onder één leidinggevende komen te vallen. Deze leidinggevende stuurt ook het KCOO (Kenniscentrum Onderwijs en Onderzoek) aan. Op deze wijze streven wij erna zoveel mogelijk expertise te delen en te bevorderen dat de leerlingen op de juiste plek hun onderwijs kunnen volgen.

Passend Onderwijs VO

Openbaar Onderwijs Groningen participeert in het samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO 20.01. Dit samenwerkingsverband beslaat de gemeenten Groningen, Haren, Ten Boer en een deel van Tynaarlo (regio Zuidlaren). Er is veel afstemming en overleg met de samenwerkingsverbanden om ons heen, zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs in de provincie Groningen alsmede in Noord- en Midden Drenthe. Ook met het MBO en cluster 1 en 2 wordt afstemming gezocht in het Afstemmingsoverleg Gemeenten - Onderwijs. In dit overleg kaderen we de thema's in waar we op regionaal niveau Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) voeren. Ten behoeve van de Commissie van Advies, de onafhankelijke commissie die de toelaatbaarheidsverklaringen voor het speciaal onderwijs afgeeft, wordt in de provincie intensief samengewerkt.

Het leernetwerk ondersteuning VO komt een aantal malen per jaar bij elkaar. Elke school is in dit leernetwerk vertegenwoordigd. De arrangementen die op de verschillende scholen worden aangeboden is één van de onderwerpen die op de agenda staan. Ook wordt het beleid van het samenwerkingsverband VO 20.01 besproken en worden ervaringen ten aanzien van de samenwerking met Jeugdzorg gedeeld. In 2017 is actief ingezet op de professionalisering arrangementen van de leerlingen op de reguliere VO scholen. Er is een professionaliseringsslag gemaakt voor wat betreft de kwaliteit van de OPP's.

De TTVO (Traject Thuiszitters Voortgezet Onderwijs) is een tussenvoorziening die wij sinds enige jaren aanbieden. Voorheen viel dit onder een ander bestuur. Vanaf 2016 is Openbaar Onderwijs Groningen verantwoordelijk voor deze voorziening en sinds 1 augustus 2017 hebben wij de voorziening gekoppeld aan de Rebound. In de TTVO wordt onderwijs gegeven aan leerlingen met een forse internaliserende problematiek; dit zijn leerlingen die al thuis gezeten hebben of dreigden uit te vallen. Het onderwijs wordt gescheiden van elkaar uitgevoerd, ook op twee verschillende locaties. De aansturing en deels het team wordt voor beide ingezet. Een stuurgroep, waarin ook het samenwerkingsverband VO 20.01 is vertegenwoordigd, volgt de doorontwikkeling van de TTVO. In 2017 hebben tussen de 40 -50 leerlingen hier onderwijs gevolgd.

Verantwoording besteding middelen samenwerkingsverband VO

De middelen die zijn ontvangen vanuit het samenwerkingsverband zijn deels ingezet voor de continuering van de leerlinggebonden financiering. Daarnaast ontvangen scholen een bedrag per leerling voor de besteding van zorg op de school. Deze middelen zijn veelal ingezet in de ondersteuningsteams in de diverse scholen.

3.5. Afstemming PO-VO

Speerpunt van Openbaar Onderwijs Groningen is een laagdrempelige doorstroom tussen het PO en het VO. Door een goede overdracht maar ook door te werken aan doorgaande leerlijnen tussen het PO en het VO laten wij de overgang zo soepel mogelijk verlopen. Daarnaast worden er diverse initiatieven ondernomen om het voortgezet onderwijs het basisonderwijs beter te laten leren kennen en ook andersom.

Op diverse VO scholen worden 'open lessen' gegeven voor leerlingen van het basisonderwijs. In het project Talentontwikkeling is de werkwijze van de 'open lessen' op het Kamerlingh Onnes verder uitgewerkt. Deze aanpak is ook uitvoerbaar op andere VO scholen. Een ander onderdeel van het project Talentontwikkeling is het onderwijs in de bovenschoolse voorziening voor de hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs. In dit deelproject is de samenwerking met het voortgezet onderwijs in deze groepen nader uitgewerkt. Het derde deelproject van het project Talentontwikkeling is juist gericht op de doorstroom naar het vervolgonderwijs, in dit geval de RUG. Door in de bovenbouw gebruik te maken van het aanbod van de RUG willen we de leerlingen uitdagen en de doorstroom bevorderen.

Toelatingsbeleid en procedure

De toelatingsprocedure van Openbaar Onderwijs Groningen is afgeleid van het toelatingsbeleid 2016-2017 welke met de besturen van VO scholen in de regio (Groningen, Haren, Ten Boer en Zuidlaren) is vastgesteld. De spelregels m.b.t. de inschrijving en de loting voor de toelating van het nieuwe schooljaar staan in deze procedure beschreven. In het toelatingsbeleid zijn vooral de mogelijkheid van het dubbele advies (indien best passend), de rol van de plaatsingswijzer, een verduidelijking van de begrippen 'toelating' en 'plaatsing' en de heroverwegingen na de uitkomst van de eindtoets opgenomen.

PO-VO bijeenkomsten

In het najaar van 2017 zijn tijdens drie bijeenkomsten de leerkrachten van groep (7 en) 8 geïnformeerd over de ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs van Openbaar Onderwijs Groningen. In deze bijeenkomsten is informatie gegeven en zijn ook de vragen besproken die leven bij de leerkrachten en ouders van de oudste groepen van de basisschool over het vervolgonderwijs.

Lesson study PO-VO

Een groep van ongeveer 30 leerkrachten uit het PO en docenten uit het VO hebben gezamenlijk gewerkt aan hun eigen professionalisering middels de methodiek van Lesson Study. Onderwerp van de Lesson Study waren de 21e eeuwse vaardigheden voor leerlingen. Medio december hebben alle groepen een presentatie gegeven van de opbrengsten van dit traject. In het traject zijn eveneens zes procesbegeleiders opgeleid. Het traject is begeleid vanuit de RUG. Op basis van de evaluatie wordt bekeken op welke wijze dit een vervolg kan krijgen.

Subsidie Kansengelijkheid

Medio 2017 zijn twee plannen uitgewerkt in het kader van Kansengelijkheid. Via de subsidieregeling Gelijke kansen in het onderwijs (Alliantie Kansengelijkheid) kon subsidie aangevraagd worden voor lokale en regionale activiteiten ter bevordering van gelijke kansen in het onderwijs voor jongeren tot 23 jaar. In de beide aanvragen wordt samengewerkt tussen een aantal PO - en VO scholen en ook met de gemeente Groningen en het Wij team. Beide aanvragen zijn gericht op een goede overgang tussen PO en VO. Beide subsidies, één in Selwerd/ Paddepoel en één in Beijum/ Lewenborg, zijn toegekend en worden vanaf 2018 uitgevoerd.

3.6. Doorgaande leerlijnen PO-VO

Digitale geletterdheid

Naast diverse investeringen in de digitale infrastructuur en 'digitale' onderwijsleermiddelen is het project Digitale Geletterdheid, een doorgaande leerlijn nieuwe vaardigheden voor leerlingen vanaf groep 1 van het PO tot en met leerjaar 6 van het VO in 2017 opgeschaald naar alle PO scholen en zes VO scholen. De leerlijn Digitale Geletterdheid is gericht op mediawijsheid, computational thinking, ICT-basisvaardigheden en informatievaardigheden. Vanuit een 'kerndoelen' document, wat is ontwikkeld in samenwerking met SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling), is een fundament gecreëerd wat voor alle scholen gelijk is. Daarbij is beoogd leerlinggedrag geformuleerd om deze doelen op schoolniveau te concretiseren. Elke school mag op eigen wijze dit beoogde leerling gedrag vormgeven. Op deze wijze krijgen we vanuit een generiek doelendocument een unieke vertaling op schoolniveau.

In september zijn 7 PO scholen gestart met het uitvoeren van onderwijsopdrachten, in alle groepen, die horen bij de vier deelgebieden. 11 scholen voeren per cohort onderwijsopdrachten uit en testen materiaal dat afgelopen jaar is ontwikkeld. De scholen werken steeds in periodes van 10 weken aan een deelgebied en

koppelen (waar mogelijk) de digitale geletterdheid aan het bestaande curriculum. De scholen 'testen' of de geformuleerde doelen en het geformuleerde 'beoogd leerlinggedrag' passen in de praktijk van alle dag. En de scholen testen het ontwikkeld materiaal van 2016 en 2017. Daarnaast zijn er vijf E-labs op vijf locaties in het VO, waarin leerlingen van het PO en VO gebruik kunnen maken van apparaten die op schoolniveau niet aangeschaft kunnen worden. De leerlingen kunnen kennismaken met de nieuwste technologie en innovaties. In de E-labs worden om toerbeurt 'klooi-avonden' georganiseerd om docenten en leerkrachten kennis te laten maken met digitale leermiddelen en ze de mogelijkheden van integratie in het bestaande curriculum te laten ontdekken. In het VO wordt er op 6 scholen, vanuit Technasia via vakken als O&O, middels grote opdrachten en via reguliere vakken, geprobeerd om digitale geletterdheid in het bestaande curriculum te integreren.

Er wordt maatwerk geleverd aangaande scholing van docenten en leerkrachten voor wat betreft de 'eigen' digitale vaardigheden en het vormgeven van onderwijsopdrachten waarin digitale vaardigheden worden gebruikt. Dit gebeurt op schoolniveau, individueel docent/leerkracht-niveau en voor groepen leerkrachten en docenten. Daarnaast is de samenwerking met de Hanze Pabo vormgegeven en worden 4^e jaar stagiairs door Openbaar Onderwijs Groningen en de Hanzehogeschool samen opgeleid om lessen te verzorgen aangaande digitale geletterdheid. Deze samenwerking wordt volgend jaar doorgezet. Ook wordt de samenwerking met de RUG middels een project vormgegeven en gezocht naar een structurele samenwerking. Openbaar Onderwijs Groningen werkt samen met Kennisnet en SLO aan de leerlijn Digitale Geletterdheid, beide organisaties leveren een inhoudelijke bijdrage aan het project. Daarnaast zijn er tal van partners betrokken bij het vorm en inhoud geven aan het onderwijs aangaande digitale geletterdheid.

In 2017 zijn er meerdere NRO-aanvragen en een Sia-aanvraag voor onderzoek naar componenten van digitale geletterdheid gedaan. Een aantal daarvan gaan in periode 2018-2022 plaatsvinden. Onderzoek naar didactiek aangaande Computational Thinking en vormen van schooloverstijgend leren middels digitale technieken worden uitgevoerd. Daarnaast komt er kortlopend onderzoek naar summatieve en formatieve toetsing van digitale geletterdheid.

Doorgaande leerlijn Engels

In 2017 is het project voor de doorgaande leerlijn Engels opgestart. In dit project wordt een doorlopende leerlijn Engels van groep 1 tot en met jaar 1 en 2 (met doorloop naar het examenjaar) van het voortgezet onderwijs ontwikkeld. Ander belangrijk doel van het project is gericht op het leren succesvol samen te werken als PO en VO scholen binnen Openbaar Onderwijs Groningen aan een project voor onderwijsvernieuwing in de vorm van een doorlopende leerlijn.

Aan het project werken 10 basisscholen en 3 scholen voor voortgezet onderwijs mee. In de eerste fase ligt de nadruk op het ontwikkelen en implementeren van de leerlijn voor het basisonderwijs en het implementeren van een beoordelingssystematiek voor het vaststellen van uitstroom kwalificaties op leerling niveau (PO niveau: A1, A2). Voor het deel onderbouw VO wordt in 2018 een nadere uitwerking gemaakt.

Doorgaande leerlijn cultuureducatie

In het najaar van 2017 zijn de voorbereidingen gestart van de ontwikkeling van een doorgaande leerlijn cultuureducatie. Belangrijk onderdeel hiervan is ook het opzetten van Kunst en Cultuur Centra op een aantal scholen voor voortgezet onderwijs. Deze centra kunnen ook gebruikt worden door het PO. Op basis van een eerste brainstormsessie zijn de contouren van het project om te komen tot een doorgaande leerlijn nader uitgewerkt. In het voorjaar van 2018 worden de basisbouwstenen van de gehele leerlijn ontwikkeld zodat vanaf schooljaar 2018-2019 begonnen kan worden met het uitwerken van de leerlijn.

3.7. Veiligheid

In 2016 is de visie op integrale veiligheid en 'de paraplu' voor alle ontwikkel-, verbeter- en monitoractiviteiten op het terrein van veiligheid binnen Openbaar Onderwijs Groningen ontwikkeld. Er is een 11 punten-plan opgesteld dat de eerste aanzet biedt om veiligheid als thema meer integraal te benaderen en daarbij te voldoen aan de wettelijke eisen op het gebied van veiligheid.

In 2017 zijn de 11 stappen uitgevoerd op de scholen en op het ondersteuningsbureau. Dit is onder leiding van een projectleider gedaan. Daarbij zijn in 2017 op het ondersteuningsbureau drie bovenscholse coördinatoren aangesteld, vanuit Onderwijs & Kwaliteit, vanuit HR en vanuit Huisvesting. De stappen zijn weggezet in 3 fasen. Tot de zomer van 2017 heeft de voorbereiding van de uitvoering RI&E plaatsgevonden. Van september tot en met december hebben de scholingen van de preventiemedewerkers plaatsgevonden en is de RI&E op alle scholen en het ondersteuningsbureau uitgevoerd. In deze periode is ook het format voor het

schoolveiligheidsplan opgesteld. In het eerste kwartaal van 2018 werken de scholen, mede op basis van het plan van aanpak RI&E, aan het schoolveiligheidsplan.

3.8. Klachten

Openbaar Onderwijs Groningen heeft een klachtencoördinator waar de klachten en bezwaren centraal binnen komen. De klachten en bezwaren worden uitgezet naar degene(n), die de klacht of het bezwaar inhoudelijk afhandelen. In 2017 zijn er 9 bezwaren en 8 klachten bij de klachtencoördinator aangemeld. Van deze bezwaren wordt in 1 casus nog overleg gevoerd en 5 zaken zijn afgewikkeld. Tegen 3 uitspraken op bezwaar is beroep (bij de Rechtbank) ingesteld. Ten slotte is één procedure aanhangig gemaakt bij het College ter bescherming van de Rechten van de Mens.

Hoofdstuk 4 HRM-beleid

4.1. Professionele organisatiecultuur

Professionalisering

Medewerkers geven met elkaar vorm aan de kwaliteit van het onderwijs en aan de ontwikkeling van jongeren. De ambitie om te blijven leren wordt gestimuleerd door Openbaar Onderwijs Groningen. Na een opleiding of training is het de kunst om de nieuw geleerde kennis, vaardigheden en gedrag vast te houden en verder te ontwikkelen. Continue leren is een kenmerk van een lerende organisatie waar medewerkers collectief leren en verbeteren, vernieuwen en ontwikkelen. In een lerende organisatie is een belangrijke rol weggelegd voor leidinggevenden, omdat zij verantwoordelijkheid dragen voor de borging en verdere ontwikkeling. De leidinggevende heeft een sleutelpositie in het leren van medewerkers tijdens het uitvoeren van het werk. Door leiding te kunnen geven aan leren kan duurzame ontwikkeling plaatsvinden. Belangrijk aandachtspunt is dan de gesprekkencyclus waarin leidinggevende en medewerker periodiek met elkaar stil staan bij en afspraken maken over organisatiedoelstellingen en de rol en de ontwikkeling van de individuele medewerker hierin. Professionalisering is gekoppeld aan de schoolplannen en jaarplannen en maakt deel uit van deze plannen.

Op strategisch niveau is ingezet op de speerpunten: collectieve leergangen, teamleren en teamontwikkeling als motor voor onderwijsontwikkeling en het stimuleren van de individuele ontwikkeling. Een weerslag van het brede pallet wat Openbaar Onderwijs Groningen aanbiedt en wat we ze daarmee wil bereiken is opgenomen in het brochure voor medewerkers 'van leren word je mooier'.

Leergang High Potential Pool

In 2017 is gestart met het de collectieve leergang High Potentials. In totaal 17 leerkrachten uit zowel het PO als het VO volgen het programma dat loopt tot maart 2018. Dit leertraject is bedoeld voor de high potentials die werkzaam zijn in het primaire proces en die als voortrekkers een belangrijke bijdrage leveren aan de teamontwikkeling en de schoolontwikkeling. Na het leertraject kunnen de high potentials duurzaam ingezet worden binnen de rollen van leidinggevende, projectleider of adviseur.

Belangrijke resultaten zijn dat de deelnemers leren hoe zij de schoolorganisatie en de onderwijskundige schoolontwikkeling positief kunnen beïnvloeden door onderzoek te doen en interventies uit te denken en uit te voeren, door effectief samen te werken met collega's en de schoolleiding en daarmee een de onderwijskwaliteit kunnen helpen verbeteren. De doorgaande leerlijn PO-VO is een belangrijk element in het begeleidingstraject.

MD traject voor rectoren VO en Teamleiders VO

Vanaf het schooljaar 2016/2017 is de configuratie VO geïmplementeerd. Hieraan gekoppeld is in 2016 het MD - traject gestart, waaraan ook de managers van het ondersteuningsbureau deelnemen en de voorzitter College van Bestuur. Dit heeft in 2017 een vervolg gehad. Het MD-traject is een verandertraject waarbij het management wordt uitgedaagd om te reflecteren op hun eigen handelen, zowel persoonlijk als beroepsmatig. Het MD traject is gestoeld op de kernwaarden van Openbaar Onderwijs Groningen, levert een bijdrage aan het bereiken van de missie en visie en geeft inhoudelijk vorm aan de besturingsfilosofie die door het College van Bestuur is vastgesteld.

Daarnaast is in 2016 gestart met het MD-traject voor de Teamleiders VO. Ook dit traject is in 2017 doorgezet. Focus ligt naast de collectieve ambitie en reflectie op eigen handelen op het onderwijskundige leiderschap (wat is er nodig aan vaardigheden, kennis en persoonlijke ontwikkeling om te kunnen sturen op de kwaliteit van het onderwijs binnen de school) ook op HR en bedrijfsvoeringsaspecten.

En in 2017 zijn er vier managementtweedaagse voor de Directeuren PO. Met een doorloop van een tweedaagse in eerste kwartaal 2018. De doelen van dit traject waren dezelfde als voor het MD-traject van de rectoren.

Openbaar Onderwijs Groningen Academie

De Openbaar Onderwijs Groningen Academie heeft een belangrijke rol in de professionalisering van onze medewerkers. In het schooljaar 2017- 2018 worden vanuit de academie 28 trainingen aangeboden. Een groot deel van deze trainingen wordt gegeven door de eigen collega's.

Onderwijsdag

Op 16 oktober heeft de tweede onderwijsdag van Openbaar Onderwijs Groningen plaatsgevonden op het Harens Lyceum. Alle medewerkers, inclusief het onderwijsondersteunend personeel, zijn hiervoor uitgenodigd. Doelstelling van deze dag is ontmoeten en verbinden. diverse workshops en lezingen bezocht. Deze werden gegeven door eigen collega's, externe adviseurs en door partners zoals de Hanzehogeschool, NHL en de RUG.

Jonge leerkracht VO

In het Voortgezet Onderwijs wordt vanaf het najaar van 2015 substantieel (€50.000) gedurende een periode van drie jaar ingezet op de ondersteuning van jonge leerkrachten / docenten. Tevens kunnen we via de additionele maatregelen in de vorm van leernetwerken de positie van de jonge leerkrachten in de komende jaren aanmerkelijk versterken. In 2017 is ingezet op verder opleiden van beeldcoaches VO met als doel om de jonge leerkracht goed te begeleiden / te spiegelen tijdens het inductieprogramma. Daarnaast zijn een aantal netwerkbijeenkomsten voor de jonge leerkracht VO georganiseerd.

Strategische Personeelsplanning

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is de behoefte aan een strategische personeelsplanning groot, aan zowel een kwantitatieve (capaciteitsmanagement) als een kwalitatieve (kwaliteitsontwikkeling management) meerjarig personeelsplanning. In 2017 is het 'Meerjarig Bestuursformatieplan scholen Openbaar Onderwijs Groningen 2016 - 2019' opgesteld. In het plan wordt op basis van de in- en uitstroomgegevens van leerlingen en van medewerkers de formatie-ontwikkeling voor de komende jaren inzichtelijk gemaakt, inclusief de kansen, risico's en speerpunten waarmee richting gegeven wordt het formatiebeleid. In 2018 wordt onderzoek gedaan naar de koppeling tussen RAET (kwantiteit) en het digitale bekwaamheidsdossier Bardo (kwalitatief).

Mobiliteitscentrum Perspectief

Het mobiliteitsbeleid wordt binnen Openbaar Onderwijs Groningen structureel opgenomen in het HR-beleid, zodat het leervermogen van de organisatie wordt vergroot. Openbaar Onderwijs Groningen voert zelf de regie op het efficiënt benutten van het potentieel van de medewerkers en het zo mogelijk voorkomen van gedwongen vertrek. Dit vereist een goed toegerust Mobiliteitscentrum, waarin naast vrijwillige mobiliteit ook geleide en verplichte mobiliteit wordt begeleid. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het mobiliteitsbeleid ligt bij de lijn. Medewerkers kunnen bij het Mobiliteitscentrum Perspectief terecht voor loopbaanadvies, loopbaanbegeleiding en workshops. Naast loopbaanbegeleiding biedt het Mobiliteitscentrum coaching aan medewerkers met vragen gericht op persoonlijke- en professionele ontwikkeling.. In 2017 heeft de loopbaanadviseur circa 50 medewerkers begeleid, naast een groepstraject van bovenformatieve medewerkers OOP uit zowel het VO en PO.

Bekwaamheidsdossier of te wel de professionele leeromgeving

Openbaar Onderwijs Groningen heeft er voor gekozen om het bekwaamheidsdossier te digitaliseren en heeft na onderzoek de voorkeur uitgesproken voor het softwareprogramma Bardo. Binnen Bardo staat het eigenaarschap van de leraar centraal en de integratie van schoolbeleid, onderwijskwaliteit en HR-beleid. Vanaf de zomer 2017 is gestart met de implementatie van Bardo (de professionele leeromgeving).

Formatie PO

Binnen het VO wordt voor het formatieplanningsproces gebruikt gemaakt van de applicatie Foleta. Het PO beschikte nog niet over een dergelijke tool. In 2017 is Foleta ook geïmplementeerd binnen het PO. Daarnaast is in 2017 de vaste flexpool ingericht binnen het PO om in te kunnen spelen op het vervullen van langdurig én kortdurende vervangingen en ziekte. De omvang van deze pool was eind 2017 circa 15 fte. De vaste flexpool is niet dé oplossing gebleken voor het opvangen kort verzuim en piekmomenten, wel voor de langdurige vervangingen.

Gedragscodes

Binnen een professionele organisatiecultuur horen ook gedragscodes. In 2017 zijn 11 gouden regels voor het gebruik van informatie en ICT binnen Openbaar Onderwijs Groningen vastgesteld waar medewerker zich aan dienen te houden. De 11 gouden regels maken deel uit van iedere functie binnen de organisatie

4.2. Kengetallen Personeel

Onderstaand een overzicht van de bezetting op de peildatum 31-12-2017, met vergelijkende cijfers van 31-12-2016 en 31-12-2015. In de onderstaande tabellen is te zien dat de formatie al enkele jaren dalende is ten gevolge van de daling in het leerlingenaantal.

Personeelssterkte

	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015
Aantal Personen	1867	1831	1893
Bezetting (wtf)	1444,1724	1443,1746	1501,4173

Onderstaand is de formatie op 31-12-2017 verder uitgesplitst naar geslacht, leeftijdscategorie en functiegroep. Ook binnen Openbaar Onderwijs Groningen is sprake van feminisering. Binnen het PO is het percentage vrouw zelfs 85%.

Personeelssterkte per geslacht

Geslacht		Totaal	Fulltime	Parttime
Vrouw	Aantal Personen	1251	309	942
	Bezetting (wtf)	925,0607		
Man	Aantal Personen	616	350	266
	Bezetting (wtf)	519,1111		

Personeelssterkte per leeftijdscategorie

	Totaal	Leeftijd cohort										
		0/19	20/24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	>= 65
Aantal Personen	1867	4	91	156	190	249	224	204	245	251	230	23
Bezetting (wtf)	1.444,1724	2,0003	64,3810	117,1111	152,1922	186,3100	169,1083	159,6481	185,8372	204,0252	190,8057	12,7526

Voorgaande tabel laat een redelijk evenwichtige verdeling over de leeftijdscategorieën zien.

4.3. Functiemix

Functiemix PO

Op 1 januari 2011 is binnen Openbaar Onderwijs Groningen gestart met de gefaseerde invoering van de functiemix PO. In 2011 zijn de doelen van toentertijd nagenoeg behaald. Uit de beleidsevaluatie die eind 2011 is verricht bleek echter dat meeste scholen verwachtten de uiteindelijke doelstellingen niet te kunnen behalen. Daarop zijn op bestuursniveau maatregelen getroffen om de doelstellingen wel te bereiken. Deze maatregelen hebben weliswaar tot een aantal extra promoties geleid. Het heeft echter uiteindelijk niet geresulteerd in het behalen van de absolute eindstreefcijfers.

Oktober 2014 was de peildatum waarop de einddoelstellingen van de functiemix behaald moesten zijn. Onderstaand een overzicht van de realisatie van de functiemix in het PO en S(B)O per oktober 2014. In de onderstaande tabellen is de stand van zaken weergegeven per 31-12-2017. In deze tabellen is te zien dat het aantal medewerkers LB in het SO en SBO in lijn is met de realisatie op 1 oktober 2014. Het PO heeft een kleine stijging van het aandeel LB-functies.

PO	31-12-2017		31-12-2016		realisatie 1-10-2014		landelijk 1-3-2014	doelstelling 1-10-2014	
	Schaal	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	% WTF	WTF % WTF	WTF % WTF
LA	296,46	79,1%	297,28	80,7%	322	83,6%	76,5%	297	81,1%
LB	74,62	19,9%	69,27	18,8%	63	16,4%	21,6%	69	18,9%
LC	0,90	0,2%					0,2%		
overig	2,75	0,7%	2,00	0,5%			1,7%		
Totaal	374,73	100,0%	368,55	100,0%	385	100,0%	100,0%	367	100,0%

SO+SBO	31-12-2017		31-12-2016		realisatie 1-10-2014		landelijk 1-3-2014	doelstelling 1-10-2014	
	Schaal	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	WTF % WTF	% WTF	WTF % WTF	WTF % WTF
LA		0,0%	0,40	0,5%	-	0,0%		-	0,0%
LB	82,09	90,3%	84,08	96,1%	82	98,8%	85,2%	72	86,7%
LC	8,77	9,7%	3,00	3,4%	1	1,2%	10,0%	11	13,3%
overig	0,20						4,8%		
Totaal	90,87	100,0%	87,48	100,0%	83	100,0%	100,0%	83	100,0%

Funciemix VO

Op 1-10-2008 heeft een nulmeting plaats gevonden in het kader van de Funciemix, met doelstellingen voor 1-10-2011 en 1-10-2014. In de opvolgende jaren volgde een gefaseerde invoering van de funciemix. Per school is de realisatie van de invoering van de funciemix in beeld gebracht. In 2014 werd op landelijk niveau duidelijk dat de bekostiging ontoereikend was om volledige doorvoering van de funciemix te kunnen betalen. Vanuit het ministerie is de mogelijkheid geboden voor scholen om maatwerkafspraken te maken met hun medezeggenschapsraad (MR) ten aanzien van de na te streven funciemix. Deze maatwerkafspraken zijn vastgelegd bij het ministerie. De MR van iedere school houdt toezicht op het nastreven hiervan.

Onderstaand zijn per VO-school (BRIN-nummer) de volgende kengetallen opgenomen:

- funciemix op 31-12-2017 en 31-12-2016
- funciemix op 1-10-2014
- oorspronkelijke doelstelling voor 1-10-2014
- maatwerkafpraak met de datum waarop deze tot stand is gekomen

		realisatie 31-12-2017		realisatie 31-12-2016		realisatie 1-10-2014		oorspr. doelstelling 1-10-2014	maatwerkafspraken d.d. 5-11-2014
13ZU		WTF	% WTF	WTF	% WTF	WTF	% WTF	% WTF	% WTF
LB		66,20	62,9%	54,7	57,7%	61,5	50,5%	44,5%	53,0%
LC		19,37	18,4%	19,0	20,1%	23,4	19,2%	29,2%	25,0%
LD		19,67	18,7%	21,0	22,2%	35,9	29,5%	26,3%	22,0%
LE						1,0	0,8%	0,0%	0,0%
Totaal		105,23	100,0%	94,7	100,0%	121,7	100,0%	100,0%	100,0%
		realisatie 31-12-2017		realisatie 31-12-2016		realisatie 1-10-2014		oorspr. doelstelling 1-10-2014	maatwerkafspraken d.d. 23-3-2015
17SG		WTF	% WTF	WTF	% WTF	WTF	% WTF	% WTF	% WTF
LB		13,03	73,9%	14,6	80,7%	13,8	79,8%	79,0%	79,0%
LC		4,60	26,1%	3,5	19,3%	3,5	20,2%	10,0%	21,0%
LD								11,0%	0,0%
LE									
Totaal		17,63	100,0%	18,1	100,0%	17,3	100,0%	100,0%	100,0%
		realisatie 31-12-2017		realisatie 31-12-2016		realisatie 1-10-2014		oorspr. doelstelling 1-10-2014	maatwerkafspraken d.d. 20-11-2014
20BV		WTF	% WTF	WTF	% WTF	WTF	% WTF	% WTF	% WTF
LB		9,10	21,6%	10,5	22,5%	11,4	21,6%	0,7%	19,0%
LC		11,06	26,2%	10,8	23,3%	14,0	26,6%	50,2%	29,0%
LD		21,98	52,2%	25,1	54,1%	27,2	51,8%	49,1%	52,0%
LE								0,0%	
Totaal		42,13	100,0%	46,4	100,0%	52,6	100,0%	100,0%	100,0%
		realisatie 31-12-2017		realisatie 31-12-2016		realisatie 1-10-2014		oorspr. doelstelling 1-10-2014	maatwerkafspraken d.d. 12-2-2015
20EM		WTF	% WTF	WTF	% WTF	WTF	% WTF	% WTF	% WTF
LB		86,42	56,5%	92,8	56,6%	81,7	49,4%	37,2%	46,0%
LC		23,07	15,1%	27,3	16,7%	31,9	19,3%	25,9%	22,0%
LD		43,36	28,4%	43,8	26,7%	51,7	31,3%	36,7%	32,0%
LE								0,2%	
Totaal		152,85	100,0%	163,9	100,0%	165,3	100,0%	100,0%	100,0%
		realisatie 31-12-2017		realisatie 31-12-2016		realisatie 1-10-2014		oorspr. doelstelling 1-10-2014	maatwerkafspraken d.d. 28-11-2014
20ER		WTF	% WTF	WTF	% WTF	WTF	% WTF	% WTF	% WTF
LB		92,61	50,4%	95,7	50,5%	114,3	48,7%	49,9%	57,0%
LC		27,79	15,1%	28,6	15,1%	35,7	15,2%	25,8%	22,0%
LD		63,26	34,4%	65,3	34,5%	83,8	35,7%	24,3%	21,0%
LE						0,9	0,4%		
Totaal		183,65	100,0%	189,6	100,0%	234,7	100,0%	100,0%	100,0%

4.4. Bovenformatie

Vanaf 1 januari 2017 gekozen voor een andere, centrale aanpak reductie boventaligheid. De boventalige medewerker wordt overgedragen naar het Mobiliteitscentrum Perspectief. Perspectief pakt de werkgeversrol over die wordt ingevuld door een rector voor medewerkers uit het VO en een directeur voor medewerkers uit het PO. Perspectief draagt zorg dat medewerker een loopbaantraject volgt en regelt een andere werkervaringsplek en mogelijke matching op vacatures binnen of buiten de organisatie. Doel is de medewerker binnen 12 maanden te herplaatsen op structurele formatie binnen Openbaar Onderwijs Groningen of dat middels de regeling Stimulans Vrijwillige Mobiliteit de omvang van de aanstelling is verkleind of is beëindigd.

Voor 2017 is de totale bovenformatie vastgesteld op 25,75 fte. Ultimo 2017 is hiervan 19,29 fte opgelost. In de vastgestelde begroting is € 741 duizend aan lasten opgenomen voor de loonkosten bovenformatie. De medewerkers die als bovenformatief zijn aangewezen worden door een commissie begeleid naar ander werk binnen of buiten de organisatie, medewerkers krijgen de mogelijkheid om via werkervaringsplaatsen ervaring op te doen op andere scholen en in ander werk.

Categorieën	wtf bovenformatie begroot					Opgelost
	VO	BAO	SO	OB	Totaal	TOTAAL
Directeur		2,00	-		2,00	1,00
Leerkracht	3,04	5,68	-		8,72	8,22
Onderwijs ondersteunend personeel	4,35	8,63	0,54	1,50	15,02	10,07
Totaal	7,39	16,32	0,54	1,50	25,75	19,29
Prognose loonkosten	€ 278.972	€ 343.764	€ 22.909	€ 95.940	€ 741.584	
Prognose wtf	5,35	7,88	0,54	1,50	15,27	

Gevoerde beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Voor medewerkers in het PO die ontslag krijgen wordt de instroomtoets gedaan bij het Participatiefonds, zodat Openbaar Onderwijs Groningen de uitkeringskosten niet zelf hoeft te dragen. Voor de medewerkers in het VO betaalt Openbaar Onderwijs Groningen 25% van de uitkeringskosten. Er is geen specifiek beleid om deze uitkeringskosten te reduceren.

4.5. Ziekteverzuim

Voorkomen en begeleiden van verzuim is binnen Openbaar Onderwijs Groningen een thema dat continue aandacht vraagt. De doelstelling van een verzuimcijfer onder de 5% is voor is in 2017 niet gerealiseerd (zie onderstaand overzicht). Hieronder een overzicht van het voortschrijdend ziekteverzuimpercentage 2017 per onderwijssector en Ondersteuningsbureau:

42510 - Openbaar Onderwijsgroep Groningen PO

	Verzuimpercentage												
	2017-01	2017-02	2017-03	2017-04	2017-05	2017-06	2017-07	2017-08	2017-09	2017-10	2017-11	2017-12	Totaal
Totaal	6,29	6,68	7,25	7,53	7,92	7,36	6,62	4,68	4,94	5,61	7,01	7,30	6,61

42510 - Openbaar Onderwijsgroep Groningen VO

	Verzuimpercentage												
	2017-01	2017-02	2017-03	2017-04	2017-05	2017-06	2017-07	2017-08	2017-09	2017-10	2017-11	2017-12	Totaal
Totaal	6,36	7,66	7,00	6,13	6,29	6,24	5,32	3,57	4,50	6,33	6,73	6,76	6,07

42510 - Openbaar Onderwijsgroep Groningen CvB en ondersteuningsbureau

	Verzuimpercentage												
	2017-01	2017-02	2017-03	2017-04	2017-05	2017-06	2017-07	2017-08	2017-09	2017-10	2017-11	2017-12	Totaal
Totaal	9,80	10,49	8,42	7,06	7,06	7,24	7,05	8,02	9,63	9,85	10,86	9,87	8,79

Het verzuimpercentage lag in 2016 voor het PO (zowel OP als OOP) onder de landelijke percentages, voor het VO gold dit ook voor het OP, niet voor het OOP. De landelijke percentages voor 2017 zijn pas in Q4 2018 bekend.

- Pilot ziekteverzuim in het PO vanaf 1 november 2017 tot 1 april 2018.
- Bovenschools budget PO voor scholen met hoog en niet beïnvloedbaar verzuim.
- Start trainingen Gedragsmodel voor het management.
- Intensivering sociaal medisch overleg.
- Rondetafelgesprekken tussen bestuur, HR en het management over werkdruk en oplossingen.

Hoofdstuk 5 Ondersteuning

5.1. ICT

Voor ICT is het jaar 2017 een overgangsjaar geweest, waarbij de ICT-organisatie verder is gecentraliseerd. Er zijn meerdere projecten uitgevoerd onder andere op het gebied van het realiseren van een netwerk. Door de komst van de Directeur Bedrijfsvoering a.i. medio 2017 heeft de Dienst ICT, na veel verloop in het management, de focus gekregen om de ontstane onduidelijkheid omtrent centrale dienstverlening te inventariseren en op te pakken. Dit heeft geresulteerd in verschillende opdrachten om te komen tot een uniforme, homogene netwerkinfrastructuur die robuust genoeg is om met het ritme van het onderwijs mee te kunnen ademen.

Onder leiding van de Directeur Bedrijfsvoering a.i. is het document "Visie ICT 2018-2020" tot stand gekomen. Naast dit visiedocument zijn er ook "Vuistregels ICT" en "Vuistregels Governance" vastgesteld. Deze set documenten brengen focus en geven houvast aan de hoge eisen die het onderwijs terecht aan haar ondersteunende diensten stelt. Daarnaast geeft het richting aan de wens de bedrijfsvoering van Openbaar Onderwijs Groningen verder te vereenvoudigen en te optimaliseren met behulp van ICT. De visie op onderwijs in relatie tot ICT is nog niet voldoende ontwikkeld en wordt nu vormgegeven via de Portefeuilleoverleg (PFO) ICT.

Missie

ICT maakt het mogelijk, dat iedereen binnen Openbaar Onderwijs Groningen met behulp van moderne automatisering en met het grootst mogelijke comfort kan werken en leren, op elk moment en elke plaats waar men zich bevindt.

Visie

Het creëren van een duurzame en efficiënte ICT-omgeving, die het werken en daarmee het leven van medewerkers en leerlingen leuker en succesvoller maken, vormgegeven op basis van onderwijsvisie en onderwijsprocessen.

Ambitie personeel

- Evenwichtige samenstelling van de formatie die past bij de opdracht en de ontwikkelingen waar Openbaar Onderwijs Groningen voor staat.
- Gekwalificeerde medewerkers die graag bij Openbaar Onderwijs willen werken.
- Een gezonde werkdruk.
- Een acceptabel ziekteverzuim

Ambitie innovatief gebied:

- Verbeteren van de ICT-infrastructuur.
- Applicatie rationalisatie.
- Hardware rationalisatie.
- Bring your own device

Ambitie financieel

- De ICT-infrastructuur, de hardware en het applicatielandschap worden gemoderniseerd aan de hand van voor Openbaar Onderwijs Groningen acceptabele kosten.
- Een betere infrastructuur moet organisatie breed met het terugdringen van niet productieve uren, leiden tot lagere kosten in de bedrijfsvoering. Hiermee moeten de meerkosten van een verbeterde infrastructuur worden opgevangen.

Ambitie processen

- Her)inrichten en daarmee verbeteren van de Servicedeskprocessen.
- Processen rond changes (her)inrichten.
- Processen rond beheer op afstand (her)inrichten.
- Contractmanagement op orde brengen en borgen.

Vrije ruimte

- Van belang dat we projectmatig werken bij ICT goed op orde krijgen.
- PPM
- Changemanagent
- ITIL
- Risicomanagement

Sturing op contractpartners van belang.

Afstemmen met onderwijs van belang.

Samenwerking met andere ondersteunende diensten:

- Periodieke afstemming In regieteam

Samenwerking met het onderwijs:

- Is de laatste tijd met het maken van verbinding, verbeterd. Is een prima aanzet op weg naar beter...

Projecten

Een van de uitdagingen die voor ligt heeft te maken met de doorontwikkeling van de gehele infrastructuur. De benodigde afspraken met leveranciers zijn gemaakt en de implementatie van het ontwerp zal voor de start van het nieuwe schooljaar gereed zijn. De Algemene Verordening Gegevensbeheer schrijft ons voor om aan de door de wet aan ons gestelde eisen te voldoen en heeft eveneens hoge prioriteit.

Andere eisen en wensen welke hebben te maken met het behalen van de door Openbaar Onderwijs Groningen strategische doelstelling zijn verdeeld in hoge -, middel hoge en lage prioriteiten. In 2018 worden verschillende projecten uit 2017 vervolgd en worden nieuwe opgestart op het gebied van de verbetering van de infrastructuur en de AVG-wetgeving.

Doorontwikkeling Dienst ICT

Er worden in het jaar 2018 in ieder geval drie vacatures bij ICT vervuld; de functie Coördinator ICT en tweemaal de functie van Projectleider.

5.2. Huisvesting

In de visie van Openbaar Onderwijs Groningen moet de huisvesting een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het kind en zijn talenten. Dat kan alleen wanneer de huisvesting aansluit op de inhoud en organisatie van het onderwijs. De afdeling Huisvesting, Facilitair en Inkoop (HFI) neemt de onderwijsvisie als uitgangspunt in zijn huisvestingbeleid. Zo wordt bij de ontwikkeling van (nieuwe) gebouwen rekening gehouden met onderwijsconcepten en onderwijsinnovaties.

Onderhoud

Het Meerjaren Onderhoudsplan (hierna; MJOP) vormt de basis voor de onderhoudswerkzaamheden aan de gebouwen en de (meerjaren)begroting hiervoor. De voorgaande MJOP's zijn opgesteld door bureau Grontmij, er is een nulmeting gedaan in 2012 en een actualisatie in 2014. In 2017 is een nieuw MJOP opgesteld. In dit MJOP zijn alle onderhoudswerkzaamheden voor de komende tien jaar opgenomen en ook bevat het een doorkijk naar de komende 30 jaar. Op basis van deze MJOP kan vervolgens bepaald worden hoe de gewenste kwaliteit behaald kan worden en hoeveel financiën daarvoor benodigd zijn.

De nieuwe MJOP schouw lijkt in eerste instantie duurder dan de vorige schouw uit 2014. Een analyse van de MJOP's laat echter zien dat dit beeld genuanceerd moet worden. Zo zijn de nieuwe MJOP's completer, zijn de onderhoudskosten gestegen en wordt er bijvoorbeeld een jaarlijks indexering van 2,5% gehanteerd (in de MJOP's uit 2014 was geen indexeringspercentage opgenomen).

Openbaar Onderwijs Groningen kampt op een aantal locaties met achterstallig onderhoud. Dit komt voort uit keuzes van voorgaande jaren. Bij een niet sluitende begroting in voorgaande jaren is er de keuze gemaakt om onderhoudswerkzaamheden (waaronder het schilderwerk) te schrappen. Zo zijn er nog een aantal zaken die in voorgaande jaren niet zijn uitgevoerd. Om deze achterstanden in te lopen zijn er het afgelopen jaar al stappen gezet. Het voornemen is om alle werkzaamheden uit het MJOP uit te voeren zodat deze situatie zich niet zal herhalen.

In 2017 zijn een aantal grote onderhoudsprojecten afgerond. De meest in het oog springende onderhoudswerkzaamheden zijn het plaatsen van dubbelglas en het uitvoeren van groot schilderwerk aan de buitengevels bij het Praedinius (locatie Kruitlaan), het uitvoeren van groot onderhoud bij het Montessori Lyceum (locatie Helperbrink) en het herstellen van de noodverlichting op diverse locaties.

Voor het uitvoeren van het onderhoud hebben we contracten afgesloten met vaste leveranciers. Deze contracten worden regelmatig geëvalueerd waarbij afspraken over de prijs en kwaliteit van het te leveren werk nadrukkelijk de aandacht krijgen. In 2017 zijn de contracten voor het onderhoud aan elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties opnieuw aanbesteed. Daarom zal 2018 in het teken staan van het implementeren van de nieuwe contracten en het creëren van een optimale samenwerking met de nieuwe contractpartners.

Nieuw- en verbouw

Openbaar Onderwijs Groningen is voor de financiële middelen voor nieuwbouw, uitbreiding, tijdelijke huisvesting, asbestsanering en herstel van constructiefouten afhankelijk van de lokale overheid. Daarvoor doet de afdeling Huisvesting en Facilitair elk jaar een aanvraag bij de betreffende gemeente. In 2017 heeft de gemeente Groningen middelen beschikbaar gesteld voor asbestsanering bij het Karrepad en het Praedinius Gymnasium. Daarnaast is een vergoeding beschikbaar gesteld voor herstel van constructieve gebreken bij het Leon van Gelder. Omdat deze vergoeding onvoldoende is om het gebouw volledig op orde te brengen is in 2017 veelvuldig overleg gevoerd met de gemeente Groningen. Het is de verwachting dat de gemeente Groningen het resterende benodigde bedrag in 2018 beschikbaar stelt. Tot slot zijn in 2017 vergoedingen beschikbaar gesteld voor tijdelijke huisvesting van de Meander, Brederoschool, Joseph Haydn, Petteflet, Vuurtoren en Zernike College.

Naast het jaarlijkse onderhoud vindt ook regelmatig nieuwbouw en verbouw plaats. De afdeling HFI initieert, begeleidt en coördineert de werkzaamheden die hiermee te maken hebben. Dit komt voort uit de onderwijswet waarin staat beschreven dat het schoolbestuur direct verantwoordelijk is voor nieuwbouw. Het schoolbestuur is (in de meeste gevallen) bouwheer en dus opdrachtgever. Dergelijke trajecten nemen veel tijd in beslag en duren meerdere jaren. In overeenstemming met voorgaande jaren zijn ook dit verslagjaar diverse stappen gezet om tot nieuwbouw te komen van een aantal scholen. De belangrijkste nieuw- en verbouw projecten uit 2017 zullen ook in 2018 een vervolg krijgen en zijn:

- Nieuwbouw Borgmanschool in het Ebbingekwartier (gemeente bouwheer). Dit project wordt gerealiseerd voor 400 leerlingen. In het appartementengebouw naast de school zal de kinderopvang van 0 tot 4 jaar in De Plint worden gerealiseerd. De opvang en de school vormen samen de vensterschool Borgman. In het verslagjaar is sprake van vertraging in de ontwerpfase vanwege onduidelijkheid over het gebruik van het dak en het gevelontwerp. De verwachting is nu dat in de zomer 2019 de vensterschool zijn deuren opent.
- Nieuwbouw Siebe Jan Boumaschool en de Borgmanschool (locatie Vinkenstraat) op de Treslinglocatie. De vensterschool Borgman Oosterpark is van start gegaan met de ontwerpfase. Samen met woningbouwvereniging Nijestee is één ontwerpteam gekozen voor de ontwikkeling van het appartementengebouw en de vensterschool. Er is een ontwerpteam van ouders, medewerkers en SKSG gestart om samen met de architect het gebouw te ontwerpen. We verwachten in januari 2020 de deuren te openen van de vensterschool.
- Uitbreiding Montessori Lyceum.
- Nieuwbouw Meerstad; De gemeenteraad heeft besloten voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen aan Openbaar Onderwijs Groningen voor de bouw van een vensterschool voor 450 leerlingen. Het traject is gestart met een ontwerpteam van medewerkers en directie van de school en kinderopvang. Op basis van een eerste ontwerp gaan we bekijken in 2018 of een design and build aanbesteding het ontwerp- en uitvoeringstraject kan versnellen. De planning is in de loop van 2020 de deuren te openen van deze vensterschool.
- Nieuwbouw Harens Lyceum, Zuidlaren.
- Uitbreiding Vuurtoren.

In 2017 is de (ver)nieuwbouw van de Simon van Hasselt aan de Travertijnstraat opgeleverd. In het bijzijn van diverse genodigden werd de nieuwe locatie door de wethouder geopend op 14 december 2017.

Duurzaamheid

In de afgelopen jaren zijn voor PO-scholen vanuit het project Fris en Duurzaam aanpassingen gedaan in schoolgebouwen. Openbaar Onderwijs Groningen hecht veel waarde aan duurzaamheid. Ook bij de bouw van

nieuwe scholen wordt maximaal ingezet op duurzaamheid. Vanaf 2020 is de landelijke eis dat alle nieuwe scholen conform BENG-eis worden gebouwd, scholen zijn dan volledig energie-neutraal.

Aardbevingen

- De nieuwbouw van de Simon van Hasseltschool aan de Travertijnstraat voldoet aan de NPR 9998 wat betreft aardbevingsveiligheid. Met de NAM zijn de seismische maatregelen inhoudelijk en financieel besproken die nodig zijn om de veiligheid van de kinderen en medewerkers te garanderen.
- In een projectgroep met de gemeente Groningen en alle schoolbesturen van de stad zijn de hoog risico bouwelementen besproken die eerder onderzocht zijn vanwege het aardbevingsrisico in de stad. In totaal worden op 19 scholen van Openbaar Onderwijs Groningen schades hersteld.
- In goed overleg is besloten om bij de nieuwbouw van het Montessori Lyceum rekening te houden met aardbevingen, zonder daarbij aardbeving-bestendig te bouwen. Het Montessori Lyceum viel bij het nemen van het besluit niet binnen het risicogebied van de aardbevingen. Een aardbevingsbestendige verbouw zou het project voor de school onaanvaardbaar vertragen. Bij de verbouw is een aantal risico's gemitigeerd voor bouwkundige maatregelen. Mocht het Montessori Lyceum op termijn binnen het aardbevingsrisicogebied vallen, dan zal dan versterkt worden. Overigens net als bij een aantal andere scholen van Openbaar Onderwijs Groningen.
- Het project seismische inventarisscan is gestart met een pilot op drie scholen. Deze scan is erop gericht de inventaris in de scholen te zekeren voor seismische impact. De pilot heeft ertoe geleid dat nu voor alle scholen deze scan en de bijbehorende maatregelen uitgevoerd gaat worden.

5.3. Inkoop

Openbaar Onderwijs Groningen is aanbesteding plichtig, wat wil zeggen dat zij zich moet houden aan de gewijzigde Aanbestedingswet 2012 rondom aanbestedingen.

De gewijzigde Aanbestedingswet 2012 geldt vanaf 1 juli 2016 voor alle aanbestedingen door (semi-)publieke instellingen in Nederland. Met deze nationale wet geeft Nederland invulling aan de Europese richtlijnen voor aanbesteden. De Aanbestedingswet 2012 bevat zowel regels voor aanbestedingen boven de Europese drempelbedragen, als daaronder.

Om ervoor te zorgen dat Europese aanbestedingen kunnen worden gestart en er meer rechtmatig aanbestede overeenkomsten ontstaan, waar de stichting uit kan afroepen, is de regie in de afgelopen jaren bij de afdeling inkoop belegd bij (Europese) aanbestedingsprojecten. Voor opdrachten boven de Europese aanbestedingsdrempels geldt een verplichting om deze volgens voorgeschreven Europese procedures aan te besteden. Bij opdrachten onder de drempel past Openbaar Onderwijs Groningen haar eigen inkooprichtlijnen (inkoopbeleid) toe.

Inkoopbeleid

In 2016 is het inkoopbeleid, een afgeleide van het Strategisch Beleidsplan, geïmplementeerd. Het inkoopbeleid is ondersteunend aan de visie en de opgenomen doelstellingen van Openbaar Onderwijs Groningen. Het moet daarnaast bijdragen aan het lerend vermogen van onze organisatie. Het inkoopbeleid is vertaald in een procedurehandboek waarmee praktische zaken voor implementatie en bewaking van het inkoopbeleid in de toekomst wordt ondersteund.

De komende jaren gaat Openbaar Onderwijs Groningen de inkoop verder professionaliseren en ontwikkelen met als doelstelling:

- Een helder en transparant inkoopbeleid.
- Dat het inkoopbeleid wordt gedragen binnen Openbaar Onderwijs Groningen.
- Dat betrokken medewerkers op de hoogte zijn van wat van hen wordt verwacht.
- Dat betrokken medewerkers weten op welke wijze ze inkoop gerelateerde taken moeten uitvoeren.

In 2017 had Openbaar Onderwijs Groningen een beïnvloedbaar inkoopvolume van € 34.025.424 (2016: € 28.261.504). Van de beïnvloedbare omzet werd in 2017 70% van de omzet door 74 leveranciers (2,5%) gerealiseerd. In 2016 werd 70% van de beïnvloedbare omzet door 67 leveranciers (3,2%) gerealiseerd. In 2017 zijn er in totaal 2.917 leveranciers actief geweest bij Openbaar Onderwijs Groningen en zijn er 17.444 facturen ontvangen. Het aantal leveranciers en facturen is gestegen ten opzichte van 2016 (2.114 leveranciers en 15.822 facturen), daarbij is het beïnvloedbare inkoopvolume ook toegenomen.

Europese aanbestedingen

In 2017 heeft Inkoop diverse aanbestedingen uitgevoerd voor het aangaan van verplichtingen. Dit varieert van enkelvoudige- en meervoudige onderhandse aanbestedingen onder het Europese drempelbedrag tot Europese aanbestedingen boven de Europese drempel. Onderstaande productgroepen zijn in 2017 Europees aanbesteed (gepubliceerd tot afgerond):

Contract	Bemiddelde waarde contractduur, circa	Maximale contractduur	leverancier
ICT Hardware	€ 4.780.000,--*	4 jaar	Scholten Awater
Ontwerpteam Treslinglocatie	€ 650.000,-- *	n.v.t.	KAW Holding
Accountancy	€ 520.000,--*	6 jaar	KPMG
Onderhoud gebouw gebonden installaties:			
- Elektrotechnisch	€ 620.000,--*	4 jaar	Nusman
- Werktuigbouwkundig	€ 770.000,--*	4 jaar	Homij

* De opgegeven bedragen zijn voor de gehele contractduur en betreffen een geschatte waarde. In verband met de vorm van de overeenkomst, raamovereenkomst, is het niet mogelijk om een exacte contractwaarde weer te geven.

5.4. Facilitair

Op het gebied van facilitair stond 2017 in het teken van het actualiseren en optimaliseren van de contracten op het gebied van groenonderhoud, de keuring van BINASK lokalen en keuringen van de gym- speellokalen en speeltoestellen.

Schoonmaak

In vergelijking met 2016 was het jaar 2017 op het gebied van schoonmaak een stuk rustiger. Daarom stond 2017 vooral in het teken van het implementeren van het contract en het evalueren en verbeteren van gemaakte afspraken. De factuurcontrole, bestekmutaties, coördinatie periodiek onderhoud en klachtafhandeling is op centraal niveau verder ingeregeld. Maandelijks vindt er overleg plaats op operationeel en tactisch niveau. Daarnaast wordt in samenwerking met de afdeling Inkoop elk kwartaal overleg gevoerd op strategisch niveau. In 2018 zal een cliëntenportal worden geïntroduceerd binnen de scholen.

VSR kwaliteitscontroles

In 2017 is de opdracht verstrekt aan een onafhankelijke partij voor het uitvoeren van VSR kwaliteitscontroles en Beoordeling Dienstverlener. De inrichting van het contractmanagement heeft plaatsgevonden. Gedurende de inrichting is geconstateerd dat plattegronden en ruimtestaten van de scholen kloppend gemaakt dienen te worden, hiermee is in 2017 een begin gemaakt en dit zal in 2018 worden afgerond. Het streven is om in Q1 2018 te starten met de eerste VSR kwaliteitscontroles (4 keer per jaar, random - ca. 10 locaties per kwartaal) en de Beoordeling Dienstverlener (één keer per jaar, random - ca. 10 locatie metingen per jaar).

Overdracht en terreinen

Met de gemeente Groningen wordt nog steeds overleg gevoerd over de juridische overdracht van schoolgebouwen aan Openbaar Onderwijs Groningen. Door verschillende omstandigheden zijn een aantal gebouwen in 2017 niet overgedragen. Dit zijn schoolgebouwen waarin ook gemeentelijke huurders of verenigingen gevestigd zijn. Streven is om in 2018 de overdracht van de laatste gebouwen af te kunnen ronden met de gemeente.

Met betrekking tot de vensterscholen heeft de gemeente Groningen een lijst opgesteld met daarin een verdeling van de verantwoordelijkheden voor het onderhoud. Momenteel wordt deze lijst gehanteerd voor het beheer en onderhoud van drie vensterscholen, te weten vensterschool de Ploeg, de Pendinghe en vensterschool Vinkhuizen (de Sterrensteen). Nader overleg met de gemeente Groningen over de overige scholen met een gedeelde onderhoudsverantwoordelijkheid zal in 2018 een vervolg krijgen. Ook zal er helderheid moeten komen over de huurvergoeding, exploitatiekosten en onderhoudsverantwoordelijkheid.

Groenonderhoud

Vanuit de scholen wordt een beroep gedaan op het ondersteuningsbureau om de scholen te ontzorgen in het groenonderhoud. Daarom is deze dienst in 2017 opnieuw aangeboden aan de scholen en verwerkt in een centrale overeenkomst voor onderhoud buitengroen en vervangen zand in de zandbakken in 2018.

Medegebruik en verhuur

In het verslagjaar zijn een aantal nieuwe contracten afgesloten met huurders en medegebruikers van onze scholen. In 2017 is een nieuw beleidskader geïntroduceerd om ervoor te zorgen dat alle scholen en hun gebruikers voldoen aan wet- en regelgeving (verordening). In 2018 zal dit beleidskader geëvalueerd worden en wordt een stappenplan opgesteld om alle contracten en tarieven aan te passen.

Veiligheid

In 2017 is de borging van de inspecties en keuringen van gymnastiekinventaris en speeltoestellen centraal ondergebracht binnen de afdeling Huisvesting en Facilitair. Door een nieuwe werkwijze zijn alle scholen en het ondersteuningsbureau voorzien van een inlogportaal waardoor de informatie rondom de speeltoestellen up-to-date en benaderbaar is. Daarnaast vindt er regelmatig overleg plaats met de betrokken scholen.

Aardbevingen

Het is belangrijk om scheurvorming binnen de schoolgebouwen periodiek te controleren op de toename van omvang. Afwijkingen dienen vervolgens gemeld te worden aan de afdeling HFI zodat deze afdeling een beroep kan doen op de verzekering en schadeling van de gemeente Groningen.

De Gemeente Groningen heeft ABT|Wassenaar Seismisch Advies BV opdracht gegeven een Seismische Quick Scan uit te voeren naar de aardbevingsbestendigheid van scholen waar de gemeente Groningen het economisch claimrecht van heeft dan wel eigenaar is en gymzalen in de stad Groningen. Het doel van het onderzoek is het inventariseren van potentiële Hoog Risico Bouw Elementen (pHRBE) en het beoordelen van de scholen en gymzalen op hun weerbaarheid bij seismische activiteit. Aan de hand van een rapportage is een prioriteitenlijst, plan van aanpak en planning opgesteld. Er is daarbij ook aandacht geschonken aan de inventaris in schoolgebouwen door middel van een inventarisscan. De verantwoordelijkheid voor de aanpak van de HRBE's ligt bij het Centrum Veilig Wonen. Deze worden in 2018 uitgevoerd.

De afdeling HFI is in 2017 gestart met de uitvoering van een Seismische Inventaris Scan (SIS). In opdracht van de gemeente Groningen heeft ABT|Wassenaar hiervoor een document opgesteld. De afdeling HFI ondersteunt de scholen bij de uitvoering en analyse van de inventarisscans. De verantwoordelijkheid voor het nemen van maatregelen ligt bij de schoolbesturen. In 2017 is een tussenbalans en een eerste analyse van de kosten opgemaakt.

Het is vooralsnog onduidelijk hoe de kosten verhaald kunnen worden.

Hoofdstuk 6 Financiële positie

6.1. Vergelijkende cijfers 2017 en 2016

De ontwikkeling van het Eigen Vermogen en het hieraan gekoppelde weerstandsvermogen kent een verloop van gestage opbouw. Openbaar Onderwijs Groningen is ontstaan per 1 januari 2010. Uit onderzoek is gebleken dat de eindbalans 2009 van WMOO niet het juiste en volledige financiële beeld liet zien van de Stichting. Om deze reden is de beginbalans 2010 van Openbaar Onderwijs Groningen aangepast en is de omvang van het Eigen Vermogen fors lager geworden. Het weerstandsvermogen is ten gevolge van deze beginpositie fors lager dan de minimaal gewenste norm voor een financieel gezonde organisatie. Het vermogen van Openbaar Onderwijs Groningen is in 2012 eenmalig versterkt met circa € 6,861 miljoen. In de jaren na 2012 is gestuurd op het verder versterken van het Eigen Vermogen.

In 2017 is een stelselwijziging doorgevoerd met betrekking tot de waardering van het planmatig onderhoud en het niet geplande onderhoud wat voldoet aan activeringscriteria. Voorheen werd een voorziening gevormd voor het planmatig onderhoud, in 2017 is besloten het planmatig onderhoud te activeren met gebruik van de componentenbenadering. Het gevolg van deze stelselwijziging is een significante stijging van het eigen vermogen.

1 Activa

	31-12-2016	STELSEL WIJZIGING	1-1-2017
	EUR		EUR
Vaste Activa			
1.2 Materiële vaste activa	22.350	6.865	29.215
1.3 Financiële vaste activa	0		0
Totaal vaste activa	<u>22.350</u>	<u>6.865</u>	<u>29.215</u>
Vlottende activa			
1.4 Voorraden	0		0
1.5 Vorderingen	6.048		6.048
1.7 Liquide middelen	9.940		9.940
Totaal vlottende activa	<u>15.988</u>	<u>0</u>	<u>15.988</u>
Totaal activa	<u>38.338</u>	<u>6.865</u>	<u>45.203</u>

2 Passiva

	31-12-2016		31-12-2016
	EUR		EUR
2.1 Eigen Vermogen	10.289	18.412	28.702
2.2 Voorzieningen	14.609	-11.547	3.061
2.4 Kortlopende schulden	13.440		13.440
Totaal passiva	<u>38.338</u>	<u>6.865</u>	<u>45.203</u>

In de onderstaande tabel zijn de financiële resultaten voor 2017 weergegeven in relatie tot de begroting 2017 en de realisatie 2016, herrekend na stelselwijziging. De financiële positie van Openbaar Onderwijs Groningen is in 2017 verder verbeterd. Het jaar is afgesloten met een positief resultaat van € 548 duizend en de financiële ratio's zijn in 2017 verder verbeterd, het Eigen Vermogen is verder gestegen tot €29,2, het weerstandsvermogen is gestegen naar 22,52% en de liquiditeit naar 1,11.

Baten		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
3.1	Rijksbijdragen	118.904	115.528	119.992
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	6.554	2.792	3.214
3.4	Baten werk in opdracht van derden	157	138	153
3.5	Overige baten	4.254	5.630	3.630
<u>Totaal baten</u>		<u>129.869</u>	<u>124.088</u>	<u>126.989</u>
Lasten		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.1	Personeelslasten	102.355	100.930	100.066
4.2	Afschrijvingen	5.850	5.670	5.589
4.3	Huisvestingslasten	11.602	8.933	8.654
4.4	Overige lasten	9.514	8.135	8.749
<u>Totaal lasten</u>		<u>129.321</u>	<u>123.668</u>	<u>123.058</u>
<u>Saldo baten en lasten</u>		<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>
5 Financiële baten en lasten			0	0
<u>Resultaat</u>		<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>
<u>Totaal resultaat</u>		<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>

6.2. Weerstandsvermogen

Voldoende Eigen Vermogen zorgt voor continuïteit. Hoe meer Eigen Vermogen het bestuur heeft, hoe beter de drie functies van het Eigen Vermogen worden gerealiseerd:

- Bufferfunctie: onvoorziene, niet verzekerbare risico's kunnen opvangen:
 - o Fluctuaties in leerlingaantallen;
 - o Financiële gevolgen bij het onvoldoende mee kunnen bewegen in de vaste kosten als gevolg van dalende leerlingaantallen;
 - o Instabiliteit en onvolledige indexatie van de bekostiging.
- Financieringsfunctie: middelen om de materiële vaste activa in stand te houden;
- Transactiefunctie: het aanhouden van middelen voor het betalen van kortlopende schulden

Om te beoordelen of de stichting voldoende reserves heeft, hanteren we de VO-formule voor het weerstandsvermogen van het ministerie van OCW.¹ Het ministerie geeft aan dat een weerstandsvermogen tussen de 10% en 40% wenselijk is. Openbaar Onderwijs Groningen maakt de afwegingen voor optimale inzet van middelen. Daarbij weegt het de belangen van leerlingen, ouders, docenten, personeel en het ministerie van OCW mee. Een goede scholing, rechtmatige en doelmatige besteding van middelen staat centraal. Het gewenste weerstandsvermogen voor stelselwijziging voor Openbaar Onderwijs Groningen bedraagt tussen de 10% en 15% om als vrij vermogen te kunnen worden aangewend bij onvoorziene tegenslagen c.q. opvangen van risico's. Hierin zijn niet de voorzieningen en eventuele egaliseringsreserves meegenomen. In 2018 zal een herijking plaatsvinden in verband met de stelselwijziging m.b.t. de activering van het planmatig onderhoud.

Het weerstandsvermogen kent het volgende verloop:

	31-12-2016 voor stelselwijziging	31-12-2016 herrekend na stelselwijziging	31-12-2017	Norm
Omzet	126.989	126.989	129.869	
Eigen Vermogen	10.289	28.702	29.249	
Weerstandsvermogen	8,10%	22,6%	22,52%	10-40%

Na toepassing van de stelselwijziging is het weerstandsvermogen per ultimo 2017 gestegen tot ruim 22%, wat binnen de ministeriële marge valt.

Het College van Bestuur is voornemens de komende jaren een deel van het weerstandsvermogen in te zetten voor specifieke onderwijsprojecten.

6.3. Voorzieningen

Per 1 januari 2017 is de voorziening Onderhoud opgeheven. Er is een stelselwijziging doorgevoerd en het planmatig onderhoud en niet geplande onderhoud dat voldoet aan activeringscriteria wordt geactiveerd op de balans.

Er zijn voorzieningen gevormd voor personele knelpunten, spaarverlof, gespaarde uren inzake duurzame inzetbaarheid VO, jubilea en langdurig zieken. Er is geen voorziening opgenomen voor duurzame inzetbaarheid PO, omdat deze uren niet ingezet kunnen worden voor verlof.

¹ Formule: eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van alle baten in een jaar inclusief de financiële baten en exclusief de buitengewone baten (bron brief OCW, 23 januari 2007, kenmerk VO/F/2007/2051).

6.4. Financieel beleid

Investeringsbeleid

Het beleid op de schoolbestuurlijke investeringen hangt nauw samen met het gemeenschappelijke financiële beleid. Met de vorming van de nieuwe stichting is het beleid op het gebied van afschrijvingen en investeringen verder vormgegeven. Voor 2017 is een geïntegreerd investeringsplan opgesteld, een meerjareninvesteringsplan is nog niet volledig opgesteld.

Regeling beleggen en belenen

Het beleid ten aanzien van beleggen en belenen van de instelling is vastgelegd in het treasurystatuut. Het treasurybeleid voldoet aan de regels zoals deze zijn gesteld in de regeling Beleggen, lenen en derivaten 2016. De uitgangspunten zijn dat alle transacties gericht zijn op continuïteit van de instelling en het aantrekken en uitzetten van middelen bij betrouwbare partners. In 2017 zijn overschotten op liquide middelen aangehouden in rekening courant bij het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Beleggen in aandelen is niet toegestaan binnen Openbaar Onderwijs Groningen en Openbaar Onderwijs Groningen investeert niet in private activiteiten. Openbaar Onderwijs Groningen heeft een rekeningcourant faciliteit bij het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). In 2017 is hier geen gebruik van gemaakt, ook heeft Openbaar Onderwijs Groningen geen andere vormen van financiering gehad.

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is sprake van beleggen en belenen van publiek geld. Beleningen bestaan uit direct opeisbare tegoeden ter hoogte van € 10,0 miljoen ultimo 2017. Ultimo 2016 was dit tegoed € 9,9 miljoen. De liquiditeit ultimo 2017 bedraagt 1,11 ten opzichte van 1,19 ultimo 2016. De norm is minimaal 1.

Treasury beleid en financieringsstructuur

In 2017 is het treasurystatuut herijkt en vastgesteld door de Raad van Toezicht. In het treasurystatuut wordt de interne beheersing van financieringen en geldstromen beschreven. We maken binnen Openbaar Onderwijs Groningen geen gebruik van afgeleide financiële instrumenten.

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is nauwelijks sprake van prijs-, krediet-, liquiditeits- en/of kasstroomrisico's. We verminderen het liquiditeitsrisico door een tijdige facturering en eerdere ontvangsten van voorschotten bij projecten waarop uitbetaling pas op een later tijdstip plaatsvindt. Maandelijks wordt een liquiditeitsrapportage opgesteld waarin de voortgang ten opzichte van de liquiditeitsbegroting wordt weergegeven.

Het treasuryplan maakt onderdeel uit van de begroting. In het plan zijn onderstaande onderdelen conform het treasurystatuut nader uitgewerkt:

- Liquiditeitenplanning (korte en middellange termijn);
- Rentevisie banken;
- Renterisico;
- Beschikbaarheid (korte en langere termijn);
- Geld- en kapitaalmarktpartijen.

6.5. Financiële situatie 2017

Openbaar Onderwijs Groningen stuurt in haar beleid op de financiële gezondheid van de organisatie en stuurt hierbij op de kengetallen zoals destijds zijn opgenomen in het rapport van de commissie Don. In de afgelopen jaren is beleid vastgesteld ten behoeve van het versterken van het weerstandsvermogen.

Zoals reeds in paragraaf 6.2 is beschreven voldoet Openbaar Onderwijs Groningen ultimo 2017 aan de normen voor het weerstandsvermogen van zowel het ministerie als haarzelf, wat duidt op een financieel gezonde organisatie.

6.6. Continuïteitsparagraaf

A1 Kengetallen T, T+1, T+2, T+3 en T+4

Ontwikkelingen leerlingenaantallen

BAO-scholen	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011	1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
totaal leerlingen BAO	7.866	7.737	7.749	7.718	7.588	7.508	7.423	7.194	6.980
mutatie tov vorig jaar	-42	-129	12	-31	-130	-80	-85	-229	-214
procentueel	-0,5%	-1,6%	0,2%	-0,4%	-1,6%	-1,1%	-1,1%	-3,1%	-3,0%
SO-scholen									
SO-scholen	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011	1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
totaal leerlingen SO	562	533	498	486	465	480	461	447	443
mutatie tov vorig jaar	-6	-29	-35	-12	-21	15	-19	-14	-4
procentueel	-1,1%	-5,2%	-6,6%	-2,4%	-4,3%	3,2%	-4,0%	-3,0%	-0,9%
VO-scholen									
VO-scholen	1-10-2009	1-10-2010	1-10-2011	1-10-2012	1-10-2013	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017
totaal leerlingen VO	7.939	8.136	8.251	8.533	8.887	8.870	8.728	8.606	8.481
mutatie tov vorig jaar	55	197	115	282	354	-17	-142	-122	-125
procentueel	0,7%	2,5%	1,4%	3,4%	4,0%	-0,2%	-1,6%	-1,4%	-1,5%
Totaal									
totaal aantal leerlingen	16.367	16.406	16.498	16.737	16.940	16.858	16.612	16.247	15.904
mutatie tov vorig jaar		39	92	239	203	-82	-246	-365	-343
Procentueel		0,2%	0,6%	1,4%	1,2%	-0,5%	-1,5%	-2,2%	-2,1%

Prognose ontwikkeling leerlingenaantallen

BAO-scholen	1-10-2017	progn. 1-10-2018	progn. 1-10-2019	progn. 1-10-2020	progn. 1-10-2021	progn. 1-10-2022
totaal leerlingen BAO	6.980	7.045	7.096	7.175	6.994	6.923
mutatie tov vorig jaar	-214	65	51	79	-181	-71
procentueel	-3,0%	0,9%	0,7%	1,1%	-2,5%	-1,0%
SO-scholen						
SO-scholen	1-10-2017	progn. 1-10-2018	progn. 1-10-2019	progn. 1-10-2020	progn. 1-10-2021	progn. 1-10-2022
totaal leerlingen SO	443	438	435	430	425	420
mutatie tov vorig jaar	-4	-5	-3	-5	-5	-5
procentueel	-0,9%	-1,1%	-0,7%	-1,1%	-1,2%	-1,2%
VO-scholen						
VO-scholen	1-10-2017	progn. 1-10-2018	progn. 1-10-2019	progn. 1-10-2020	progn. 1-10-2021	progn. 1-10-2022
totaal leerlingen VO	8.481	8.417	8.354	8.435	8.549	8.572
mutatie tov vorig jaar	-125	-64	-63	81	114	23
procentueel	-1,5%	-0,8%	-0,8%	1,0%	1,3%	0,3%
Totaal						
totaal aantal leerlingen	15.904	15.900	15.885	16.040	15.968	15.915
mutatie tov vorig jaar	-343	-4	-15	155	-72	-53
Procentueel	-2,1%	0,0%	-0,1%	1,0%	-0,4%	-0,3%

* = incl. 100 VAVO-leerlingen (aaname)

Personele ontwikkelingen

Overzicht aantal medewerkers:

Hieronder wordt het aantal medewerkers weergegeven over de jaren 2009 tot en met 2017.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
aantal medewerkers	2036	2066	1981	1988	1957	1916	1883	1856	1867

En de raming voor de periode 2018 tot en met 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
aantal medewerkers	1855	1850	1845	1845	1845

Hieronder wordt het aantal medewerkers weergegeven per categorie (DIR, OOP, OP) over de jaren 2009 tot en met 2017.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DIR	64	59	52	52	53	57	50	49	40
OOP	500	528	511	505	463	452	420	430	455
OP	1472	1479	1425	1431	1441	1407	1413	1384	1389
totaal	2036	2066	1988	1988	1957	1916	1883	1863	1884

En de raming voor de periode 2018 tot en met 2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
DIR	47	47	47	47	47
OOP	410	405	405	400	400
OP	1415	1410	1405	1400	1395
totaal	1872	1862	1857	1847	1842

Doordat een aantal medewerkers meerdere vaste dienstverbanden en/of tijdelijke dienstverbanden heeft gehad, is het totaal aantal genoemde medewerkers per dienstverband hoger dan het totaal aantal medewerkers.

In de raming is rekening gehouden met de krimp van het leerlingenaantal en de krimp van de directie in het (V)SO. Daarnaast zijn de effecten van de herinrichting van de bedrijfsvoering in het VO en de herinrichting van de ICT taken in het PO opgenomen. Het effect op de formatie ten gevolge van Passend Onderwijs is nog niet goed te ramen. Vooral nog wordt er van uitgegaan dat het leerlingenaantal in het (V)SO ongeveer gelijk blijft.

A2 Meerjarenbegroting T, T+1, T+2, T+3, T+4 en T+5

baten	begroot 2017	realisatie 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
1. Rijksbijdragen OC en W	115.528.000	118.904.000	116.820.000	117.748.000	118.807.000	121.982.000	122.262.000
2. overige overheidsbijdragen	3.497.000	6.554.000	3.682.000	3.685.000	3.688.000	3.733.000	3.751.000
3. college, les, examengelden	0		0	0	0	0	0
4. baten werk voor derden	138.000	157.000	180.000	180.000	180.000	185.000	187.000
5. overige baten	5.693.000	4.254.000	4.631.000	4.697.000	4.704.000	4.797.000	4.833.000
6. onttrekking aan de voorziening				0	0	0	0
totaal baten	124.856.000	129.869.000	125.313.000	126.310.000	127.379.000	130.697.000	131.033.000
5-serie							
lasten							
1. personele lasten	101.698.000	102.355.000	101.801.000	103.286.000	104.788.000	106.463.000	107.997.000
2. afschrijvingen	5.670.000	5.850.000	6.012.000	6.591.000	6.955.000	7.091.000	7.135.770
3. huisvestingslasten	8.933.000	11.602.000	8.605.000	8.691.000	8.779.000	8.867.000	8.956.000
4. overige lasten	8.135.000	9.514.000	9.062.000	9.219.296	9.381.319	9.431.318	9.590.318
5. taakstelling	0		-270.000	-1.477.296	-2.524.319	-1.155.318	-2.646.088
totaal lasten	124.436.000	129.321.000	125.210.000	126.310.000	127.379.000	130.697.000	131.033.000
saldo baten lasten	420.000	548.000	103.000	0	0	0	0

6.7. Begroting 2018

Het totale begrotingsresultaat voor 2018 is sluitend. In de begroting is gestreefd naar een doelmatige inzet van middelen, waarbij de onderwijskwaliteit wordt geborgd. De begroting 2018 van Openbaar Onderwijs Groningen is een uitwerking van de gestelde richtlijnen en kaders uit de Kaderbrief en de begrotingsuitgangspunten. Hierin zijn de beleidsspeerpunten voor 2018 benoemd.

baten	begroot 2018
1. Rijksbijdragen OC en W	116.820.000
2. overige overheidsbijdragen	3.682.000
4. baten werk voor derden	180.000
5. overige baten	4.631.000
totaal baten	125.313.000
5-serie	
lasten	
1. personele lasten	101.801.000
2. afschrijvingen	6.012.000
3. huisvestingslasten	8.605.000
4. overige lasten	9.062.000
5. taakstelling	-270.000
totaal lasten	125.210.000
saldo baten lasten	103.000
resultaat	103.000

Aandachtspunten in de begroting 2018:

- Het totale begrotingsresultaat voor 2018 is € 103 duizend positief;
- In de begroting is ruimte gemaakt voor de uitvoer van het strategisch beleidsplan 2015-2019 en de speerpunten voor 2018;
- In de begroting zijn alle bekende ontwikkelingen verwerkt, waaronder de effecten van de cao 2016-2017. De uitkomsten voor een nieuwe cao 2018 en verder en de daarbij behorende Rijksbesteding zijn niet verwerkt in de begroting;
- In de begroting is een bedrag van € 243 duizend begroot voor de loonkosten van bovenformatie;

- De begroting bevat de schoolbegrotingen, de sectorbegrotingen en de begroting voor het CvB en het Ondersteuningsbureau. Enkele scholen zijn er niet in geslaagd een sluitende begroting te presenteren. In het PO kampen deze scholen met forse een teruggang in leerlingenaantallen gepaard gaand met een onevenwichtige (oftewel dure) personeelsopbouw. Ook in het VO geldt dit voor een school. Eén school in het VO groeit sterk en twee andere scholen kampen zoals reeds eerder aangegeven met hoge lasten waarvoor de bekostiging niet toereikend is.
- De begroting is conservatief opgesteld met betrekking tot de verhoging vanuit het referentiekader, in het tweede deel van 2018 wordt deze gepubliceerd, vooralsnog is deze op nihil begroot.

Belangrijke factoren en ontwikkelingen voor de begroting 2018

Op het exploitatieresultaat 2018 is een aantal belangrijke factoren van invloed:

Ontwikkelingen loonkosten

1. Alle loonkostenontwikkelingen in 2017 en de stijging van de Rijksbekostiging in 2017 zijn meegenomen in de begroting 2018. Voor 2018 is de inschatting gemaakt dat de loonkosten 0,5% hoger zullen liggen dan de Rijksbekostiging. Per 2018 zal de pensioenpremie verder stijgen. Ook de premie voor het participatiefonds zal in 2018 stijgen van 4% naar 5,25%. Eventuele loonsverhogingen en de hierbij behorende stijging van de Rijksbekostiging zijn niet meegenomen.
2. Op basis van de uitgangspunten van het entreerecht in de cao VO hebben de VO scholen een aantal leerkrachten geplaatst in salarisschaal LD. De VO scholen hebben afspraken gemaakt met de MR van de school over de concrete invulling van de functiemix. Per VO-school is de betaalbaarheid van de volledige implementatie van de functiemix berekend en zijn er afspraken gemaakt.
3. In de cao's PO en VO zijn in 2014 afspraken gemaakt over het persoonlijk budget voor duurzame inzetbaarheid. Medewerkers kunnen er voor kiezen deze uren te sparen voor een periode van maximaal 3 (PO) of 4 (VO) jaar. In de huidige cao is deze periode losgelaten. Binnen het VO kunnen gespaarde uren worden ingezet voor verlof. Voor deze loonkosten wordt een voorziening gevormd. De komende jaren vindt de opbouw plaats van de voorziening. Op jaarbasis worden deze totale kosten geraamd op € 500 duizend.

Eigen Risico-Dragerschap (ERD)

4. Alle scholen zijn volledig eigen risicodragers voor het kort- en langdurend ziekteverzuim tot 2 jaar. De scholen nemen hiervoor een budget op. Het budget voor ziektevervangingskosten in het PO bedraagt standaard 4,5% van de totale loonkosten. Voor die scholen waarvoor dit niet toereikend is wordt het budget in lijn met de verwachting verhoogd. Voor die scholen die op basis van historie structureel lage vervangingskosten hebben, mag de ondergrens van 3,5% worden aangehouden. Op centraal niveau is voor het PO een budget opgenomen van € 100.000 ter compensatie voor scholen met een buitengewoon hoog ziektepercentage. VO-scholen maken zelf een inschatting van hun vervangingskosten. Scholen dienen de volledige kosten van ziekteverzuim binnen de begroting op te vangen. De inzet voor vervanging voor alle scholen is begroot op ongeveer 67 fte en € 3,1 miljoen aan loonkosten, exclusief eventuele vervanging door middel van uitzendkrachten en exclusief de vervanging in verband met zwangerschapsvervangingskosten. De kosten voor zwangerschapsvervangingskosten zijn begroot op € 750 duizend (13 fte).

Boventalligheid/sociaal

5. Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is sprake van boventalligheid. De totale boventalligheid zal in 2018 14,1 fte zijn tegen 25,75 fte in 2017.

Voor de lasten vanwege boventalligheid is de prognose ad € 243 duizend opgenomen in het begrotingsresultaat 2018 (in 2017 was dit € 741 duizend).

Tabel: verdeling boventalligheid

Categorieën	wtf bovenformatie begroot 2018				
	VO	BAO	SO	OB	Totaal
Directeur		1,00			1,00
Leerkracht		1,13			1,13
Onderwijs ondersteunend personeel	5,05	4,22	0,54	2,20	12,01
Totaal	5,05	6,35	0,54	2,20	14,14
Prognose loonkosten	€ 151.363	€ 91.499	€ -	€ -	€ 242.862

De verwachting is dat de boventalligheid van de leerkrachten grotendeels wordt opgelost, dit zal niet gelden voor de boventalligheid van de overige functiegroepen. De loonkosten van de bovenformatie OB is nog volledig begroot bij het ondersteuningsbureau. De verwachting is dat de bovenformatie SO per 1 januari volledig is opgelost. De bovenformatie van voormalig Necso medewerkers (AB-medewerkers die niet zijn geplaatst in het kader van de herbestedingsverplichting) is per 1 januari begroot op 1,7 fte. De verwachting is dat een deel zal worden opgelost. Een deel van de bovenformatie betreft medewerkers met een specifieke functie, waardoor zij niet eenvoudig kunnen worden ingezet op andere functies binnen onze organisatie.

Overige personeelskosten

- De overige personeelskosten zijn begroot op € 7,9 miljoen waarvan € 2,8 miljoen voor werk derden en de inhuur van uitzendkrachten. De kosten voor werk derden bestaan met name uit de kosten voor de inhuur in het (V)SO voor zorg en kosten voor vervanging in het VO. De kosten voor scholing zijn begroot op € 866 duizend. De overige personele kosten voor inzet van de middelen prestatiebox en zorg (OPP's) zijn begroot op € 1,9 miljoen.

Stijging afschrijvingskosten

- De totale afschrijvingskosten 2018 zijn begroot op € 6,1 miljoen, dit is € 700 duizend lager dan de vastgestelde normwaarde in de begrotingsuitgangspunten. De afschrijvingslast zal de komende jaren stijgen als gevolg van het activeren van nieuwe investeringen in huisvesting.
- De afschrijvingslast voor leermiddelen bedraagt ruim € 1,9 miljoen.
- In 2013 heeft een herijking plaats gevonden van de afschrijvingstermijnen, wat heeft geleid tot een daling van de afschrijvingslasten vanaf 2013. Vanaf 2015 is het investeringsniveau in verband met inhaalinvesteringen voor ICT en huisvesting gestegen waardoor de afschrijvingslasten weer zijn gaan stijgen. In 2016 is het vervangingsplan ICT-hardware gestart waarna in 2016 en 2017 inhaalinvesteringen zijn gepleegd.
- De ICT investeringen vinden vanaf 2017 centraal plaats. Voor 2018 is de centrale ICT afschrijvingslast begroot op € 900 duizend. De ICT afschrijvingslast op de scholen is begroot op circa € 650 duizend.
- In 2017 is een stelselwijziging doorgevoerd aangaande de activering van planmatig onderhoud. Het planmatig onderhoud dat sinds 1 januari 2010 is uitgevoerd, is geactiveerd en de voorziening planmatig onderhoud is komen te vervallen. De afschrijvingslast is begroot op € 1,8 miljoen.

Huisvestingskosten

12. Er is een nieuw meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld voor 2018. De begroting 2018 is hier op gebaseerd. Het totale huisvestingsplan 2018 is begroot op € 3,7 miljoen, waarvan € 1,5 miljoen voor klein dagelijks onderhoud en € 1,8 miljoen voor afschrijvingslasten.
13. In de loop van 2016 is het nieuwe schoonmaakcontract gestart. De schoonmaakkosten zijn in 2016 met € 288 duizend gestegen ten opzichte van 2015 naar € 2,2 miljoen. In de begroting 2018 is ook uitgegaan van een totale schoonmaaklast van € 2,0 miljoen.
14. In 2015 zijn de inkooprijzen voor energie vastgezet op een 10% lager prijspeil dan daarvoor. De scholen maken een eigen inschatting van de werkelijke kosten voor 2018 en hebben deze opgenomen in de begroting.

Overige lasten

15. De lasten voor ICT in het sectorbudget bedragen € 1,8 miljoen ten opzichte van € 2,1 miljoen in 2017. Alle investeringen op het gebied van ICT zijn centraal begroot. De schoolbegrotingen bevatten geen ICT-investeringen meer. Ook alle loonkosten van ICT medewerkers zijn centraal begroot binnen het ondersteuningsbureau.
16. In 2015 is een contract voor multifunctionals aangegaan welke 10% goedkoper is dan daarvoor. Het voordeel dat de scholen hiermee behalen wordt meegenomen in de begroting van de school m.u.v. een totaal bedrag van € 78,5 duizend, dit deel wordt toegevoegd aan het centrale budget.

Middelen vanuit het Samenwerkingsverband

17. Per 1 augustus 2014 is Passend Onderwijs gestart en zijn Rijksmiddelen die voorheen rechtstreeks werden overgemaakt aan de scholen overgegaan naar het Samenwerkingsverband. Dit betreffen onder andere de LGF-middelen (Leerlinggebonden financiering), de Rebound middelen, de AB-middelen (ambulante begeleiding), groeibekostiging (V)SO en SBO en SBO-instroom >2% van de totale leerlingenpopulatie binnen het Samenwerkingsverband. Deze middelen ontvangt Openbaar Onderwijs Groningen nu niet meer van het Rijk maar rechtstreeks van het Samenwerkingsverband.

Per 1 januari 2017 zijn ook de middelen LWOO (leerwegerondersteunend onderwijs) en Pro (praktijk onderwijs) overgeheveld naar het Samenwerkingsverband, echter deze worden nog wel rechtstreeks door het Rijk aan de schoolbesturen overgemaakt. Vanaf het schooljaar 2016/2017 worden geen nieuwe LWOO indicaties meer verstrekt. Scholen kunnen nu een OPP leerrendement (ontwikkelingsperspectief) aanvragen bij het Samenwerkingsverband. Ook kunnen scholen een OPP "overig" aanvragen bij het Samenwerkingsverband (voorheen LGF-aanvragen). Het SWV stelt deze middelen beschikbaar.

Voor de AB-middelen had het Samenwerkingsverband een herbestedingsverplichting tot 1 augustus 2016. Er geldt inspanningsverplichting conform het Tripartiete akkoord om de medewerkers die worden betaald vanuit deze middelen een werkplek te geven bij een bestuur. Het samenwerkingsverband betaalt de loonkosten van de medewerkers die wel zijn herplaatst tot 1 augustus 2020. Ultimo Q3 2017 is 1,7 fte nog niet herplaatst, voor deze medewerkers ontvangt Openbaar Onderwijs Groningen geen vergoeding.

De totale baten Samenwerkingsverband zijn begroot op € 6,75 miljoen. De baten voor het VO bedragen € 3,85 miljoen, deze baten zijn een op een verwerkt in de begrotingen van de VO-scholen. De baten voor het (V)SO bedragen € 142 duizend. De baten voor het PO bedragen in totaal € 2,69 miljoen. Het SBO ontvangt hiervan € 340 duizend aan bekostiging voor de instroom >2% van de totale leerlingenpopulatie binnen het SWV PO 20.01. De PO-scholen hebben € 1,6 miljoen opgenomen in hun begroting, het KCOO ontvangt € 725 duizend en € 340 duizend is gereserveerd binnen het sectorbudget O&K voor specifieke projecten op de scholen zoals voor de plusgroepen en de observatiegroepen.

Prestatiebox

18. In de bestuursakkoorden is afgesproken dat de regeling Prestatiebox met name bedoeld is voor opbrengstgericht werken, waarbij planmatig vorderingen van leerlingen worden verbeterd, en hun prestaties (en talentontwikkeling) systematisch worden gevolgd en geanalyseerd. Om gericht te werken aan hoge opbrengsten is goed onderwijs noodzakelijk.

In het bestuursakkoord voor het PO is benoemd dat de middelen kunnen worden aangewend voor ICT ontwikkelingen in het onderwijs.

Een andere belangrijke afspraak uit de bestuursakkoorden is dat de Prestatiebox wordt ingezet voor professionalisering van leerkrachten en schoolleiders, en voor een goed en effectief HR-beleid op de scholen.

Openbaar Onderwijs Groningen wil de komende jaren structureel en zichtbaar inzetten op de onderwijskundige ontwikkeling van de scholen zoals verwoord in het Strategisch Beleidsplan. Het beleid met betrekking tot de inzet van de middelen van de afgelopen twee jaren wordt voortgezet in 2018, denk hierbij aan de inzet ten behoeve van doorgaande leerlijnen PO/VO, hoogbegaafdheid, professionalisering op alle niveau, digitale geletterdheid, budget voor groei en krimp scholen en voor behoud van de kwaliteit van het onderwijs. Er wordt een verdeling gemaakt op schoolniveau en sectorniveau.

Op basis van ontwikkelingen in de sector verwachten we een stijging van de prestatiebox-middelen voor 2018 ten opzichte van 2017. Voor het PO verwachten we een stijging van € 176 duizend en voor het VO € 193 duizend. Voor deze baten zijn op sectorniveau plannen ontwikkeld.

De meerinkomsten 2017 ten opzichte van 2016 zijn eveneens toegekend aan het budget van de sector O&K en bedragen € 543 duizend voor het PO en € 508 duizend voor het VO. Op sectorniveau zijn plannen gemaakt met betrekking tot de inzet van de middelen.

Voor de verdeling van de prestatieboxmiddelen over de scholen zijn we uitgegaan van hetzelfde bedrag per leerling als in 2016.

De **prestatiebox PO** wordt voor € 202 duizend ingezet op schoolniveau voor ICT ontwikkelingen zoals benoemd in het bestuursakkoord. Het bedrag van € 274 duizend wordt op schoolniveau ingezet voor de uitvoer van eigen plannen in kader van Strategisch beleidsplan, schoolplan en cultuur. Beide bedragen zijn op basis van het leerlingenaantal verdeeld over de PO-scholen.

Op sectorniveau is € 543 duizend gereserveerd voor de facilitering van ontwikkelingen zoals beschreven in de kaderbrief. Openbaar Onderwijs Groningen streeft naar een sterk en onderscheidend onderwijsaanbod. Op sectorniveau worden middelen ingezet voor specifieke onderwijskundige doelen, zoals hoogbegaafdheid / excellentie, en het project "de digitale leerlijn", inzet voor groei.

Het bedrag van € 176 duizend betreft de verhoging in 2018 ten opzichte van 2017. Deze middelen worden aangewend voor de opvang van het tekort op een aantal PO-scholen zodat de onderwijskwaliteit van deze scholen geen risico loopt, voor het opvangen van tekorten door groei en krimp en voor ICT-projecten zoals "de digitale leerlijn".

De **prestatiebox VO** is grotendeels ingezet op schoolniveau. Op basis van de leerlingenaantallen is het budget van € 1,7 miljoen verdeeld over de scholen. De scholen hebben een plan gemaakt ten aanzien van de inzet van de prestatieboxmiddelen (onderwerp en budget). De extra middelen welke zijn ontvangen in 2017 ad € 451 duizend worden ingezet voor school overstijgende doelen, onder andere voor het project digitale geletterdheid, professionalisering, het plan VMBO en vernieuwingsonderwijs Montessori Lyceum. Een bedrag van € 193 duizend, betreffende de verhoging in 2018 ten opzichte van 2017, zal onder andere worden aangewend ter dekking van het tekort op de deelbegrotingen van de scholen. Een aantal scholen heeft voor 2018 een tekort, bijvoorbeeld omdat extra wordt geïnvesteerd in onderwijskundige ontwikkelingen.

De totale inzet op hoofdlijnen is als volgt, waarbij de verhoging eerst wordt gereserveerd :

Prestatiebox PO (x € 1.000)	2018	2017	2016
verwachte inkomsten totaal	1.195	1.019	750
	1.195	1.019	750
verdeling in begroting:			
inzet op schoolniveau -ICT ontwikkelingen	202	202	202
inzet op schoolniveau overig	274	274	289
inzet bovenschools	274	274	259
verhoging 2017 tov 2016 inzet scholen en sector O&K	269	269	
verhoging 2018 tov 2017 inzet scholen en sector O&K	176		
	1.195	1.019	750
Prestatiebox VO (x € 1.000)	2.018	2.017	2.016
verwachte inkomsten totaal	1.195	1.019	750
	1.195	1.019	750
verdeling in begroting:			
inzet op schoolniveau	1.748	1.764	1.846
verhoging 2017 tov 2016 inzet scholen en sector O&K	451	578	
verhoging 2018 tov 2017 inzetscholen sector O&K	193		
	2.392	2.342	1.846

Belangrijke risico's in de begroting 2018

In de begroting 2018 is rekening gehouden met een aantal risico's. Voor het bepalen welke risico's onderkent moeten worden is gekeken naar onder de strategie en financiële positie van de organisatie, de operationele activiteiten en wet en regelgeving. Ter beheersing van de risico's zijn voor alle genoemde risico's maatregelen getroffen. De genomen maatregelen zijn afhankelijk van de kans op voordoen, aard en de omvang van de risico's. De voortgang cq ontwikkelingen ten aanzien van de risico's wordt nauwlettend gevolgd. In de voortgangsrapportages wordt per kwartaal de status van het risico beschreven. Zoals al aangegeven heeft het Eigen Vermogen een drietal functies waaronder de bufferfunctie om onvoorziene, niet verzekerbare risico's op te vangen. Openbaar Onderwijs Groningen heeft op basis van de risico's voor de verschillende domeinen bepaald welke omvang het Eigen Vermogen dient te hebben in het kader van de bufferfunctie, hierbij is rekening gehouden met de kans en impact van het risico.

Risico's per domein:

Financiën

- Voor 2018 is er een hiaat tussen de stijging van de loonkosten en de bijbehorende bekostiging, bij de toekenning van de budgetten aan de scholen en de loonkostenraming is uitgegaan van een discrepantie van 0,5% tussen de stijging van de loonkosten en de Rijksbekostiging. In voorgaande jaren was de discrepantie veelal groter dan 0,5%. In 2017 was de discrepantie kleiner. Op basis van de huidige ontwikkelingen achten we deze discrepantie verantwoord. Indien de nieuwe cao niet volledig wordt gecompenseerd met extra Rijksbekostiging leidt dit tot een tekort in de begroting. Ultimo 2017 is nog niet aan te geven wat de situatie zal zijn;
- De ontwikkelingen in leerlingenaantallen laten in de meerjarenprognose voor enkele jaren een daling zien, de uitstroom is groter dan de instroom. Scholen met een daling in het leerlingenaantal en scholen met een snelle stijging van het leerlingenaantal hebben moeite om te komen tot een sluitende begroting;
- Het risico van een daling in het leerlingenaantal zit met name in het instandhouden van een goede opbouw van de kostenstructuur, dat wil zeggen dat ook andere kostenonderdelen dienen te dalen (OOP, Directie en materiele lasten). Scholen met een krimp hebben moeite om op deze onderdelen te dalen omdat vaak sprake is van vaste lasten op deze onderdelen. De flexibele schil betreft meestal het OP;
- In de begroting is € 243 duizend aan lasten opgenomen voor de loonkosten bovenformatie. In 2017 is gestart met een mobiliteitsplan om voor de bovenformatie een andere werkplek binnen dan wel buiten Openbaar Onderwijs Groningen te vinden. Voor 2018 is een taakstelling begroot van € 269 duizend waarvoor nog plannen gevormd worden. Het totale risico is hiermee €512 duizend, dit is een daling ten opzichte van 2017 (€741 duizend);
- De invoering van het entreerecht in combinatie met de functiemix en het verkorten van de carrièrelijnen vormt voor Openbaar Onderwijs Groningen een (beperkt) financieel risico, aangezien de extra lasten niet (volledig) worden gedekt door de Rijksvergoeding. Met name voor het Harens Lyceum, het Montessori Lyceum, het Praedinius en het Stadslyceum zullen bij ongewijzigd beleid de tekorten oplopen tot gezamenlijk ruim € 700 duizend (hogere lasten dan baten) als medewerkers in het einde van de loonschaal komen. Scholen hebben enkele jaren geleden concrete afspraken gemaakt met de MR-en over de concreet te behalen percentages. Op basis van het geschetste tekort gaan rectoren hierover met hun MR in gesprek;
- Subsidies waar nog geen beschikking voor is, of waarvan onzeker is dat deze worden toegekend, zijn niet in de begroting meegenomen, dit kan een positief effect hebben;
- De liquiditeitsbegroting laat een daling van de liquiditeit voor 2018 zien. In 2015 is gestart met de sturing op de liquiditeit waarbij de current ratio >1 (Vlottende activa / Kort vreemd vermogen) moet zijn. Onvoldoende liquiditeit betekent dat Openbaar Onderwijs Groningen niet aan haar verplichtingen kan voldoen;
- De ontwikkeling van het leerlingenaantal voor de ISK en de wijze van bekostiging is voor 2018 en de daaropvolgende jaren onzeker. Er wordt nu rekening gehouden met een scenario met een ruime flexibele schil.

Onderwijs

- In het schooljaar 2015/2016 is gestart met de voorbereiding van het project digitale geletterdheid. De verwachting is dat de totale projectduur 3 jaar zal zijn. De kosten van het project zijn gedurende de projectperiode begroot binnen het ICT budget. Gedurende het project zullen de totale structurele kosten in kaart worden gebracht. De structurele ICT-afschrijvingslasten zullen ten gevolge van dit project stijgen.

Hrm

- De landelijke ontwikkeling laat een krapte op de arbeidsmarkt zien voor leraren. Binnen Openbaar Onderwijs Groningen ontstaat er voor sommige leraren-functies een tekort, waarbij het niet eenvoudig is deze vacatures op te vullen. In het PO is het hebben van voldoende formatie voor vervanging zorgwekkend;
- Het verzuimpercentage binnen Openbaar Onderwijs Groningen hoger dan begroot en veel medewerkers ondervinden een hoge werkdruk. Er worden verschillende projecten en pilots opgestart om het verzuim en de werkdruk te reduceren;

Huisvesting

- In 2016 en 2017 is een forse inhaalslag gemaakt met betrekking tot achterstallig planmatig onderhoud. In 2017 is het MJOP geactualiseerd. Het nieuwe MJOP bevat ook grote onderhoudsprojecten en is hiermee hoger dan het oude plan. Hoe in de praktijk moet worden omgegaan met dit onderhoud wordt nog uitgewerkt in een strategisch huisvestingsplan, de uitwerking moet passen binnen de financiële uitgangspunten;
- In 2017 is gestart met de activering van het planmatig onderhoud. Met de accountant is afgestemd hoe om te gaan met de afschrijvingstermijnen en de activering van het planmatig onderhoud voor 1-1-2010;
- De komende jaren staat een aantal bouwprojecten gepland die op basis van de ligging aardbevingsbestendig uitgevoerd moeten worden. De afstemming met de NAM vergt een lange doorlooptijd. Uitsluitel over toewijzing is er niet altijd voordat de kosten zijn gemaakt. Bij een uiteindelijke afwijzing moet Openbaar Onderwijs Groningen deze kosten zelf dragen;
- De afdeling huisvesting heeft nog geen strategisch huisvestingsplan waarin is beschreven welke gebouwen wij de komende jaren hebben en welke extra huisvestingsprojecten wij verwachten voor deze gebouwen, hierdoor is er geen goede meerjarenbegroting beschikbaar voor huisvesting.

ICT

- De ICT voorzieningen binnen Openbaar Onderwijs Groningen sluiten niet goed aan bij de vraag van de scholen. Ook in 2018 wordt geïnvesteerd in, zowel kwaliteit, effectiviteit als in de efficiency, dit vraagt een forse professionaliseringsslag van de ICT-organisatie van Openbaar Onderwijs Groningen;
- Het totale meerjaren-investeringsplan is ultimo 2017 nog niet volledig, er is nog geen totaal overzicht van alle benodigde en gewenste ICT kosten. De verwachting is dat de ICT afschrijvingslasten de komende jaren verder stijgen;
- De komende jaren worden verschillende ICT projecten uitgevoerd. De begroting voor de uitvoer van de projecten is krap, de begroting laat weinig ruimte over voor tegenvallers.

Inkoop

- De afdeling inkoop wordt naast Europese aanbestedingen gevraagd voor meervoudig onderhandse aanbestedingen. Vanaf 2017 wordt de afdeling belast met alle aanschaffingen > € 5000 waarvoor geen contract is afgesloten;
- Inkoop heeft vanaf 2016 alle nieuwe contracten centraal vastgelegd, ten gevolge van de verdere centralisatie zal het beheer steeds meer tijd gaan vragen. De bewaking of conform contract wordt geleverd, zal nog verder ingevuld moeten worden in de komende jaren.

6.8. Vergelijking begroting 2017 en 2018

In onderstaande tabel is de begroting voor 2018 weergegeven naast de begroting van 2017. Het weerstandsvermogen is voor 2018 begroot op 24,4% op basis van de begroting 2017.

baten	begroot 2017	begroot 2018
1. Rijksbijdragen OC en W	115.528.000	116.820.000
2. overige overheidsbijdragen	2.792.000	3.682.000
3. college, les, examengelden	0	0
4. baten werk voor derden	138.000	180.000
5. overige baten	5.630.000	4.631.000
6. onttrekking aan de voorziening		
totaal baten	124.088.000	125.313.000
5-serie		
lasten		
1. personele lasten	100.930.000	101.801.000
2. afschrijvingen	5.670.000	6.012.000
3. huisvestingslasten	8.933.000	8.605.000
4. overige lasten	8.135.000	9.062.000
5. taakstelling	0	-270.000
totaal lasten	123.668.000	125.210.000
saldo baten lasten	420.000	103.000
resultaat	420.000	103.000
Eigen vermogen ultimo	29.121.000	30.577.000
Weerstandsvermogen	23,5%	24,4%

Belangrijke mutaties in de begroting van de staat van baten en lasten 2018 ten opzichte van de begroting 2017 zijn:

Baten:

- De begrote Rijksbijdragen 2018 zijn € 293 duizend lager dan in 2017 met name ten gevolge van een daling van het leerlingenaantal. Daarnaast dalen de Rijksbijdragen iets doordat het deel LWOO / Pro van de Rijksbekostiging steeds verder overgaat naar het Samenwerkingsverband (uitfasering met ingang van 1 augustus 2016). De middelen vanuit de prestatiebox stijgen naar verwachting in 2018 met € 226 duizend.
- De baten vanuit het Samenwerkingsverband zijn begroot onder de Rijksbijdragen conform de indeling zoals door het ministerie is aangegeven. De begrote baten zijn € 6,75 miljoen ten opzichte van € 5,2 miljoen begroot in 2017.
- In lijn met de begroting 2017 zijn er voor 2018 in de overige overheidsbijdragen twee stelposten opgenomen voor uitkeringen vanuit het UWV (ter compensatie van loonkosten bij zwangerschapsverlof) ad € 750 duizend en programmamiddelen (subsidies vanuit de Gemeente voor bouw en verbouw van scholen) ad € 1,5 miljoen. De bijbehorende lasten zijn tevens voor hetzelfde bedrag verwerkt.

Lasten

- De begrote loonkosten voor 2018 zijn € 795 duizend hoger dan in de begroting 2017. De formatie in fte daalt in reactie op de daling in leerlingenaantallen. De stijging van de loonkosten hangt samen met een algehele stijging van de loonkosten op medewerkerniveau bijvoorbeeld ten gevolge van periodieken. De totale loonkosten voor Openbaar Onderwijs Groningen zijn voor 2018 begroot op €

93,7 miljoen. De gemiddelde fte inzet voor 2017 was 1451 fte, het totaal aantal fte is ten opzichte van 2017 gedaald met 11 fte naar 1440 fte;

- De loonkosten per fte (€ 65.219 per fte) zijn in 2018 gestegen ten opzichte van 2017 (€ 64.167 per fte) ten gevolge van onder andere de cao verhoging, periodieken en de toepassing van de functiemix en het Entreerecht in het VO;
- De overige personele lasten zijn voor 2018 € 700 duizend lager dan in 2017. De daling heeft betrekking op een lagere begrote inzet van overige personele lasten vanuit het sectorbudget;
- De begrote afschrijvingen stijgen met € 342 duizend ten opzichte van de begroting 2017 ten gevolge van de extra huisvestingsinvesteringen in 2017 en het investeringsplan van 2018 (o.a. huisvesting en ICT);
- De huisvestinglasten zijn € 328 duizend lager dan de begroting 2017, de huisvestingslasten op de scholen zijn gelijk aan 2017, op sectorniveau dalen de huisvestingslasten onder andere doordat niet alle projectleiders worden ingehuurd en een deel van de structurele inzet wordt ingevuld met eigen formatie.
- De overige lasten stijgen met € 927 duizend ten opzichte van begroot in 2017, de stijging betreft de stijging van de ICT-licentiekosten voor de scholen (Eduglas, wifi, VOIP, webplatform, digitale werkomgeving, etc.) en liggen daarmee in lijn met de verwachte werkelijke lasten in 2017.
- In de begroting 2018 is een taakstelling opgenomen van € 269 duizend. Een aantal scholen dient nog bezuinigingsmaatregelen te nemen om het begrotingsresultaat te behalen, hiervoor worden concrete plannen opgesteld.

Bovenstaande ontwikkelingen zijn verwerkt in de geconsolideerde begroting van Openbaar Onderwijs Groningen.

6.9. Meerjarenbegroting 2018 -2022

In december 2017 heeft de Raad van Toezicht de onderstaande meerjarenbegroting vastgesteld.

Winst- en verlies rekening: meerjarenbegroting geconsolideerd					
baten	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021	begroot 2022
1. Rijksbijdragen OC en W	116.820.000	117.748.000	118.807.000	121.982.000	122.262.000
2. overige overheidsbijdragen	3.682.000	3.685.000	3.688.000	3.733.000	3.751.000
3. college, les, examengelden	0	0	0	0	0
4. baten werk voor derden	180.000	180.000	180.000	185.000	187.000
5. overige baten	4.631.000	4.697.000	4.704.000	4.797.000	4.833.000
6. onttrekking aan de voorziening		0	0	0	0
totaal baten	125.313.000	126.310.000	127.379.000	130.697.000	131.033.000
5-serie					
lasten					
1. personele lasten	101.801.000	103.286.000	104.788.000	106.463.000	107.997.000
2. afschrijvingen	6.012.000	6.591.000	6.955.000	7.091.000	7.135.770
3. huisvestingslasten	8.605.000	8.691.000	8.779.000	8.867.000	8.956.000
4. overige lasten	9.062.000	9.219.296	9.381.319	9.431.318	9.590.318
5. taakstelling	-270.000	-1.477.296	-2.524.319	-1.155.318	-2.646.088
totaal lasten	125.210.000	126.310.000	127.379.000	130.697.000	131.033.000
saldo baten lasten	103.000	0	0	0	0
resultaat	103.000	0	0	0	0

Taakstelling

In de bovenstaande tabel is op de regel taakstelling aangegeven welk effect de ontwikkeling van het leerlingenaantal, ontwikkeling baten en ontwikkeling kosten (met name loonkosten en afschrijvingen) heeft op de begroting. Een aantal ontwikkelingen in de baten (Rijksbekostiging en baten Samenwerkingsverband) is hierin niet weergegeven. Om te komen tot een sluitende begroting wordt

gecompenseerd door extra baten dan wel dient er komende jaren bezuinigd te worden, ten opzichte van het kostenniveau van 2018. Indien bijvoorbeeld het leerlingenaantal daalt, kan ook de formatie dalen. Het tekort wordt veroorzaakt door een daling van het leerlingenaantal en een stijging van de afschrijvingslasten (2019 en volgende jaren). De extra middelen zoals aangekondigd door het nieuwe kabinet en de extra middelen vanuit het Samenwerkingsverband in verband met de verevening zijn niet opgenomen in de bovenstaande begroting, deze middelen hebben een positief effect hebben op de begroting. Per saldo verwachten wij dat de taakstellingsregel zonder extra maatregelen opgelost wordt.

Duurzaam financieel evenwicht

Het College van Bestuur hecht aan een begroting die duurzaam in evenwicht is. In de inleiding zijn de uitgangspunten geformuleerd voor 2018. Voor de begroting van 2018 hebben de uitgangspunten als basis gediend bij de opbouw van de begroting, een aantal uitgangspunten is echter in 2018 nog niet verwerkt: niet alle PO- en VO-scholen hebben een sluitende begroting, de rentabiliteit is lager dan de verwachte verhoging van de prestatiebox en er is enigszins afgeweken van de spelregels omtrent groei en krimp lopende het boekjaar. Scholen die krimpen dalen in het budget, dit budget is beschikbaar voor de scholen die groeien. Aangezien het benodigd budget voor groei lager is dan vrij komt ten gevolge van krimp, is de daling voor de krimpscholen hierop aangepast. In de meerjarenbegroting is voor de jaren 2019 tot en met 2021 uitgegaan van een sluitende begroting op totaalniveau. Met groei en krimp is hierin niet volledig rekening gehouden, aangezien dit onvoorspelbaar is en op totaalniveau niet van significante omvang is. Het nieuwe kabinet heeft aangekondigd dat er de komende jaren extra middelen naar het primair onderwijs gaan, het effect hiervan is niet meegenomen in de meerjarenbegroting. Op macroniveau wordt in 2018 hiervoor € 10 miljoen beschikbaar gesteld, in 2019 is dit 155 miljoen, in 2020 305 miljoen en daarna structureel 430 miljoen.

Toelichting op de meerjarenbegroting geconsolideerd 2018-2022

In de tabel is de geconsolideerde meerjarenbegroting gepresenteerd op basis van de verwachte ontwikkelingen. Deze meerjarenbegroting is top-down opgesteld, in tegenstelling tot andere jaren. Voorheen werd de meerjarenbegroting opgebouwd vanuit de schoolbegrotingen.

De meerjarenbegroting is gebaseerd op de leerlingaantallen zoals genoemd in paragraaf 6.6. Het effect op de Rijksbekostiging van de daling en stijging van het leerlingenaantal is opgenomen in de meerjarenbegroting.

Rijksbijdragen

De Rijksbijdragen bewegen mee met de leerlingaantallen. In het VO wordt eerst een daling verwacht en vanaf 2020 weer een stijging van het leerlingenaantal. In het PO verwachten we dat ons leerlingaantal licht stijgt tot 2021 en vanaf 2021 licht daalt. In het SO verwachten we een kleine daling van het aantal leerlingen.

In de prognose vanaf 2018 wordt rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van de baten ten gevolge van loon- en prijscompensatie van 1%.

De extra baten ten gevolge van het Bestuursakkoord (prestatiebox) zijn verwerkt in de begroting.

De bekostiging van nieuwe LWOO- en Pro-leerlingen gaat sinds 2016 via het Samenwerkingsverband. In de meerjarenbegroting zijn deze baten onder de Overige baten opgenomen.

De baten van het Samenwerkingsverband zijn onder de Rijksbijdragen opgenomen en hebben een stabiel verloop in de meerjarenbegroting. Het effect van de verevening is voorzichtigheidshalve niet opgenomen in de meerjarenbegroting omdat onvoldoende bekend is wat de omvang hiervan is. Het Samenwerkingsverband heeft in haar begroting voor 2018/2019 € 660 duizend begroot voor de variabele vergoedingen aan alle VO-scholen binnen het samenwerkingsverband, voor 2019/2020 is dit € 990 duizend en voor 2020/2021 is dit € 1,65 miljoen.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen betreffen voornamelijk subsidies die de gemeente verstrekt voor bijvoorbeeld de schakelklassen, brede vakdocent en OWWZ. De baten voor huur en planmatig onderhoud vanuit het programma huisvesting bestaan hoofdzakelijk nog uit baten voor huur. Voor de

programmamiddelen is een stelpost van € 1,4 miljoen opgenomen. Deze is ook verwerkt in de huisvestinglasten.

Voor de zwangerschapsuitkeringen vanuit het UWV is een stelpost opgenomen van € 750 duizend per jaar. Deze is ook verwerkt in de loonkosten.

Baten werk derden

De baten werk derden bedragen voor de komende jaren circa € 140 duizend op jaarbasis en vertonen een stabiel verloop. Dit betreft subsidies en vergoedingen vanuit andere partijen dan het Rijk en de gemeente, bijvoorbeeld het bedrijfsleven of specifieke subsidieverstrekkers.

Overige baten

Vanaf 2018 laten de overige baten een stabiel verloop zien. De overige baten bestaan uit diverse inkomsten zoals detacheringsopbrengsten, de tussen-schoolse opvang, huuropbrengsten en kantineopbrengsten.

Personele lasten

Jaarlijks stellen alle scholen een formatieplan op waarbij het leerlingenaantallen op 1 oktober t=0 als uitgangspunt wordt genomen. Daar waar het leerlingenaantal fors stijgt is extra formatie begroot voor extra groepen, daar waar het leerlingenaantal daalt is minder formatie begroot. In de meerjarenbegroting is dit effect op de regel "taakstelling" opgenomen.

In de meerjarenbegroting 2018-2020 is de verwachting dat de loonkosten de komende jaren gemiddeld met 1% stijgen. Verder is rekening gehouden met stijging van de loonkosten als gevolg van het toekennen van periodieken.

Afschrijvingen

De afschrijvingslasten blijven stijgen als gevolg van investeringen in ICT en huisvesting. Vooral het planmatig onderhoud zorgt voor stijging van de afschrijvingslasten aangezien er wel investeringen bij komen maar nog slechts weinig volledig afgeschreven zullen zijn. Dit omdat pas alle onderhoud vanaf 2010 is geactiveerd. De afschrijvingslasten voor ICT en huisvesting stijgen in de meerjarenbegroting gemiddeld met €360 duizend per jaar. Het effect van de extra eigen investeringen in huisvesting en de benodigde ICT investeringen voor het nieuwe platform zijn niet opgenomen in de meerjarenbegroting omdat nog onvoldoende bekend is wat de omvang is van al deze extra eigen investeringen. De investeringen in leermiddelen vertonen een stabiel verloop.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn in de meerjarenbegroting geïndexeerd met 1% en de verwachting is dat deze de komende jaren een redelijk stabiel verloop laten zien.

Overige lasten

De overige lasten betreffen de overige personele kosten, bestuur- en administratiekosten en diverse overige kosten zoals ICT en schoonmaak. De overige lasten vertonen een redelijk constant niveau.

6.10. Meerjarenbalans 2016 - 2022

In de onderstaande tabel is de meerjarenbalans 2016-2022 weergegeven. De liquiditeitsratio zal na 2018 jaarlijks naar verwachting verbeteren.

Meerjarenbalans 2016-2022

1 Activa	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste Activa							
1.2 Materiele vaste activa	22.350	30.160	32.798	30.607	31.252	28.761	28.425
1.3 Financiële vaste activa		-	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	22.350	30.160	32.798	30.607	31.252	28.761	28.425
Viottende activa							
1.4 Voorraden	-	-	-	-	-	-	-
1.5 Vorderingen	6.048	8.521	9.572	6.500	7.135	7.600	7.900
1.7 Liquide middelen	9.940	7.271	4.585	9.410	7.868	9.263	8.873
Totaal viottende activa	15.988	15.792	14.157	15.910	15.003	16.863	16.773
Totaal activa	38.338	45.952	46.955	46.517	46.255	45.624	45.198
2 Passiva							
		31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2019	31-12-2019	31-12-2019
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.1 Eigen Vermogen	10.289	29.852	29.955	29.955	29.955	29.955	29.955
2.2 Voorzieningen	14.609	3.100	3.100	3.200	3.300	3.300	3.300
2.4 Kortlopende schulden	13.440	13.000	13.900	13.362	13.000	12.369	11.943
Totaal passiva	38.338	45.952	46.955	46.517	46.255	45.624	45.198
liquiditeitsratio	1,19	1,21	1,02	1,19	1,15	1,36	1,40

Toelichting op de meerjarenbalans

- De meerjarenbalans is gebaseerd op het uitgangspunt dat Openbaar Onderwijs Groningen het planmatig onderhoud activeert;
- De materiele vaste activa zullen na 2018 dalen, als gevolg van hogere afschrijvingslasten ten opzichte van de investeringen. In 2021 is de verwachte investering fors lager dan de verwachte afschrijvingslast waardoor de materiele vaste activa daalt in dat jaar;
- De vorderingen fluctueren ten gevolge van de vordering op de gemeente in verband met de voorfinanciering op huisvestingsprojecten;
- De liquide middelen zijn redelijk stabiel. In 2019 wordt een extra ontvangst van de gemeente verwacht;
- Het Eigen Vermogen stijgt met het begrote resultaat, bij een sluitende begroting is het Eigen Vermogen derhalve gelijk voor de komende jaren;
- De voorzieningen blijven stabiel, zowel voor de duurzame inzetbaarheid als de voorziening voor personele knelpunten;
- De kortlopende schulden zullen de komende jaren licht dalen.

Meerjaren liquiditeitsplanning 2018-2022

In de onderstaande tabel is de meerjaren liquiditeitsplanning weergegeven. In de planning is een raming gemaakt van de te verwachten extra middelen zoals is aangegeven door het nieuwe kabinet. In de onderstaande planning is ervan uitgegaan dat een groot gedeelte van deze extra ontvangsten zal worden verloond. Ook is rekening gehouden met een stijging van de ontvangsten van het Samenwerkingsverband de komende jaren.

De investeringen zijn gebaseerd op het meerjaren investeringsplan.

De overige ontvangsten en uitgaven zijn in lijn met de historie voor deze onderdelen.

In 2019 wordt een extra ontvangst verwacht voor de bouwprojecten die Openbaar Onderwijs Groningen in 2018 heeft voorgefinancierd.

Per saldo is de verwachting dat de liquiditeit ultimo per jaar redelijk stabiel zal blijven.

	totaal begroot	totaal begroot	totaal begroot	totaal begroot	totaal begroot
Inkomsten	2018	2019	2020	2021	2022
rijksvergoeding	110.200.000	112.545.000	115.088.000	118.505.000	119.500.000
overige overheidsbijdragen	1.320.000	1.350.000	1.380.000	1.400.000	1.420.000
ontvangsten gemeente huisvesting	1.740.000	4.740.000	1.740.000	1.740.000	1.740.000
ontvangsten SWV	6.750.000	7.000.000	7.250.000	7.500.000	7.750.000
ontvangsten UWV/WAO/WIA	1.104.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
overige ontvangsten	5.400.000	5.450.000	5.500.000	5.550.000	5.600.000
totaal ontvangsten	126.514.000	132.185.000	132.058.000	135.795.000	137.110.000
Uitgaven					
netto lonen	49.900.000	51.100.000	53.000.000	54.600.000	55.200.000
belastingdienst	28.350.000	29.000.000	29.500.000	31.100.000	31.100.000
pensioenpremies	14.400.000	14.760.000	15.200.000	15.600.000	15.800.000
vervangingsfonds	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
crediteuren	26.400.000	26.600.000	26.800.000	27.000.000	27.100.000
investeringen	8.650.000	4.400.000	7.600.000	4.600.000	6.800.000
totaal uitgaven	129.200.000	127.360.000	133.600.000	134.400.000	137.500.000
Saldo ontvangsten en uitgaven	-2.686.000	4.825.000	-1.542.000	1.395.000	-390.000
Banksaldo ultimo	4.571.736	9.396.736	7.854.736	9.249.736	8.859.736

6.11. Huisvestingsontwikkelingen

In de periode 2018-2021 staan meerdere nieuwbouwprojecten op de planning. Hieronder worden deze projecten benoemd waarbij tussen haakjes de geplande realisatiedatum staat weergegeven:

- Nieuwbouw Ebbingekwartier (zomer 2019)
- Nieuwbouw Tresling/Oosterpark (januari 2020)
- Nieuwbouw Meerstad (medio 2020)
- Nieuwbouw Harens Lyceum, Zuidlaren (medio 2020)

Daarnaast zijn er ook een aantal projecten die vallen onder de noemer uitbreiding/vervangende nieuwbouw:

- Uitbreiding Vuurtoren (medio 2019)
- Uitbreiding Helperbrink (medio 2019)

Tot slot is de afdeling HFI met de gemeente Groningen in overleg om te komen tot vervangende nieuwbouw van de semipermanente lokalen van het Montessori Vaklyceum aan de Vondellaan in Groningen. Naar verwachting zal besluitvorming hierover dit jaar in de gemeenteraad van Groningen plaatsvinden.

In 2017 is besloten dat de locatie van de ISK Groningen aan de Metaallaan 255 terugggegeven wordt aan de gemeente Groningen. De overdracht van deze locatie aan de gemeente Groningen zal dit jaar plaatsvinden. Ook wordt dit jaar de overdracht van de schoolgebouwen aan de Heesterpoort 1 en de Rummerinkhof 8 afgerond. Over instandhouding of teruggave van de locaties van de WA van Liefland, Bessemoer 6 en het schoolgebouw van de Sterrensteen aan de Radiumstraat 2 zal in 2018 een besluit worden genomen.

Ook zijn er een aantal ontwikkelingen, deze hebben meestal te maken hebben met capaciteitstekorten, die ervoor zorgen dat Openbaar Onderwijs Groningen een aantal schoolgebouwen wil overnemen van de gemeente Groningen. In 2018 zullen hierover gesprekken plaatsvinden met de gemeente Groningen waarbij achterstallig onderhoud en eventuele gebouwaanpassingen onderwerp van gesprek zijn. Vooralsnog heeft Openbaar Onderwijs Groningen bij de gemeente Groningen aangegeven dat zij graag binnen afzienbare tijd de beschikking krijgt over de schoolgebouwen aan de Coendersweg 13 en J.C. Kapteijnlaan 13/1.

Sinds kort beschikt de afdeling Huisvesting en Facilitair over de software van O-prognose. Door middel van deze software kan het meerjarenonderhoudsplan eenvoudiger geactualiseerd worden en beschikt de afdeling over instrumenten om de bouwkosten en werkzaamheden beter te monitoren en een lange termijn visie te ontwikkelen.

6.12. Risicomanagement, intern beheersingssysteem en intern toezicht

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is risicomanagement en intern toezicht onderdeel van de planning en control cyclus. Sinds de verzelfstandiging heeft Openbaar Onderwijs Groningen veel tijd en energie besteed aan het optimaliseren van de planning en control cyclus binnen de stichting. Het College van Bestuur heeft als verantwoordelijke van de stichting het strategisch beleid vorm gegeven. Op basis van dit strategisch beleid is het interne planningsproces verder gedefinieerd.

De beleidsuitgangspunten vormen de basis voor de begroting en worden verwerkt in de individuele schoolbegrotingen. De realisatie ten opzichte van de begroting wordt per kwartaal gerapporteerd en besproken door de schooldirectie en het College van Bestuur. Kernindicatoren per domein geven de risico's weer. In de geconsolideerde rapportage is een risicoparagraaf opgenomen. In deze risicoparagraaf worden de financiële risico's benoemd. Maandelijks wordt een geconsolideerde financiële voortgangsrapportage opgesteld.

Het interne risicobeheersings- en controle systeem en de planning en control cyclus zijn in 2017 verder ingericht. Vooral voor de verwerking van de salarisadministratie, het goedkeuren van inkoopfacturen, het verwerken van de mutaties van de crediteurenstamgegevens en het verrichten van de betalingen zijn de interne beheersingsmaatregelen verder uitgebreid. In 2017 zijn er verschillende interne controles uitgevoerd op deze financieel kritische processen.

In 2017 zijn de budgetten op kalenderjaarbasis vastgesteld om aansluiting te vinden bij de financiële jaarverantwoording. Eind 2016 is de begroting 2017 vastgesteld. Hierbij is de besturingsfilosofie van het College van Bestuur dat veel verantwoordelijkheid bij de directeuren en rectoren ligt. Monitoring vindt plaats door middel van kwartaalrapportages welke door de directeuren / rectoren en het College van Bestuur zijn besproken. Ten behoeve van het opstellen van de kwartaalrapportage vindt een beoordeling plaats van de volledigheid van de baten en lasten om een betrouwbaar beeld te hebben van de financiële resultaten. Voor de tussentijdse stuurinformatie zijn maandrapportages beschikbaar zowel op de uitputting van de budgetten als de formatie.

De vastlegging van de financiële administratie vindt plaats in Exact. Voor de inkomende factuurstroom maken wij gebruik van ProActive. We digitaliseren alle facturen en bieden ze ter goedkeuring digitaal aan, aan de budgethouders. In 2018 zal ook de inkoopmodule binnen Pro-active in gebruik worden genomen, in deze module worden de bestellingen / verplichtingen vastgelegd. In de AO/IB zijn maatregelen opgenomen om de kwaliteit van de volledigheid van kosten en baten te borgen.

Eind 2015 is het inkoopbeleid geïmplementeerd. Alle geplande uitgaven van € 5.000 en hoger waarvoor geen contract is afgesloten, dienen integraal beoordeeld te worden door de afdeling Inkoop. Ten behoeve van de rechtmatigheid van de besteding is de aanbestedingskalender voor de komende jaren vastgesteld.

In de Management Letter 2016 en 2017 zijn een aantal ontwikkelpunten geformuleerd waarmee Openbaar Onderwijs Groningen druk aan de slag is gegaan om deze in de bedrijfsvoering door te voeren. In 2018 zal de omvang van het benodigde weerstandsvermogen herijkt worden, dit in verband met de stelselwijziging. In 2018 zal het overzicht van de risico's en de impact worden vormgegeven in een tabel, de omvang van de risico's en bijbehorende impact zal van invloed zijn op het benodigde weerstandsvermogen.

Het College van Bestuur heeft een aantal keer per jaar overleg met de auditcommissie van de Raad van Toezicht en tijdens dit overleg worden de belangrijkste (financiële) ontwikkelingen besproken.

6.13. Financiële kengetallen

	31-12-2016 voor stelselwijziging	31-12-2016 herrekend na stelselwijziging	31-12-2017	Norm
Omzet	126.989	126.989	129.869	
Weerstandsvermogen	8,10%	23,27%	22,52%	10-40%
Kapitalisatiefactor	22,59%	22,61%	24,38%	max 35%
Solvabiliteit	27%	64%	59%	30%
Liquiditeit	1,19	1,19	1,11	> 1,0

Weerstandsvermogen o.b.v. grondslagen OCW

Het schoolbestuur wordt geacht reserves te creëren om (onverwachte) risico's te kunnen dekken. Het grootste risico is een daling van de inkomsten. Om te beoordelen of de reserves voldoende zijn, hanteren we de VO-formule voor het weerstandsvermogen van het ministerie van OCW. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen het Eigen Vermogen en de totale baten. Het ministerie geeft aan dat een weerstandsvermogen tussen de 10% en 40% wenselijk is. Het weerstandsvermogen is in 2017 verbeterd naar 22,52%. Deze waarde voldoet aan de norm.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor geeft de verhouding aan tussen het balanstotaal (gecorrigeerd voor de boekwaarde van gebouwen en terreinen) en de totale baten. Een te hoge factor zou er op kunnen duiden dat een deel van het kapitaal van een bestuur niet of niet efficiënt wordt benut voor de vervulling van zijn taken. Voor Openbaar Onderwijs Groningen ligt de bovengrens op 35%. Hierbij is rekening gehouden met de grootte van de instelling. De kapitalisatiefactor valt binnen de norm.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het 'eigen vermogen' en het totale vermogen. Het geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De waarde van dit kengetal is ultimo 2017 berekend op 59%. Deze waarde valt boven de norm. De signaleringsgrens (bovengrens) is 50%. Ultimo 2015 heeft de inspectie aangegeven dat zij een ondergrens hanteert van 30%.

Doordat Openbaar Onderwijs Groningen ervoor heeft gekozen om het planmatig onderhoud te activeren is de omvang van het Eigen Vermogen toegenomen. Een solvabiliteit voor Openbaar Onderwijs Groningen richting de bovengrens van 50% is in verband met de activering van het planmatig onderhoud, een meer realistisch percentage zijn dan een solvabiliteit van 30%.

Huisvestingsratio

De norm voor de huisvestingsratio voor het basis en voortgezet onderwijs is $>0,10$. De ratio geeft de verhouding weer tussen de totale huisvestingslasten + de afschrijvingen op gebouwen en terreinen gedeeld door de totale lasten. Voor Openbaar Onderwijs Groningen is de ratio 0,11

Liquiditeit

Liquiditeit geeft aan in hoeverre het bestuur op korte termijn aan haar verplichtingen, zoals kortlopende schulden, maar ook betalingen salarissen en bekostiging investeringen, kan voldoen. De liquiditeit ultimo 2017 bedraagt 1,11. Dit is net boven de norm van 1.

BIJLAGE I Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	42510
Naam instelling	Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen
Adres	Leonard Springerlaan 39
Postadres	Postbus 744
Postcode / Plaats	9700 AS Groningen
Telefoon	050 - 321 0300
E-mail	info@o2g2.nl
Internet-site	www.o2g2.nl
Contactpersoon	mw. A. Lalkens
Telefoon	06-52056572
E-mail	a.lalkens@O2G2.nl

Jaarrekening 2017

Model A: Balans (x € 1.000) na resultaatbestemming

1 Activa

	31-12-2017	31-12-2016
	EUR	EUR
Vaste Activa		
1.2 Materiële vaste activa	30.742	29.215
1.3 Financiële vaste activa	0	0
<u>Totaal vaste activa</u>	<u>30.742</u>	<u>29.215</u>
Vlottende activa		
1.4 Voorraden	0	0
1.5 Vorderingen	8.950	6.048
1.7 Liquide middelen	10.001	9.940
<u>Totaal vlottende activa</u>	<u>18.951</u>	<u>15.988</u>
<u>Totaal activa</u>	<u>49.693</u>	<u>45.203</u>

2 Passiva

	31-12-2017	31-12-2016
	EUR	EUR
2.1 Eigen Vermogen	29.250	28.702
2.2 Voorzieningen	3.434	3.061
2.4 Kortlopende schulden	17.009	13.440
<u>Totaal passiva</u>	<u>49.693</u>	<u>45.203</u>

Model B: Staat van Baten en Lasten (x € 1.000)

Baten		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
3.1	Rijksbijdragen	118.904	115.528	119.992
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	6.554	2.792	3.214
3.4	Baten werk in opdracht van derden	157	138	153
3.5	Overige baten	4.254	5.630	3.630
	<u>Totaal baten</u>	<u>129.869</u>	<u>124.088</u>	<u>126.989</u>
Lasten		2017	Begroot 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.1	Personeelslasten	102.355	100.930	100.066
4.2	Afschrijvingen	5.850	5.670	5.589
4.3	Huisvestingslasten	11.602	8.933	8.654
4.4	Overige lasten	9.514	8.135	8.749
	<u>Totaal lasten</u>	<u>129.321</u>	<u>123.668</u>	<u>123.058</u>
	<u>Saldo baten en lasten</u>	<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>
5 Financiële baten en lasten			0	0
	<u>Resultaat</u>	<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>
	Totaal resultaat	<u>548</u>	<u>420</u>	<u>3.931</u>

Het nettoresultaat over 2017 is € 0,5 miljoen. Er is geen sprake van belastingheffing. Het resultaat is € 0,1 miljoen hoger dan begroot.

Model C: Kasstroomoverzicht (x € 1.000)

	31-12-2017		31-12-2016
	EUR		EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo Baten en Lasten	548		3.931
Aanpassing voor:			
Afschrijvingen	5.850		5.589
Mutaties voorzieningen	373		-74
Verandering in vlottende middelen:			
Vorraden (-/-)	-		-
Vorderingen (-/-)	-2.902		613
Schulden	3.569		-1.180
Totaal Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>7.438</u>		<u>8.879</u>
Ontvangen interest	-		-
Betaalde interest (-/-)	-		-
	-		-
	-		-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>7.438</u>	<u>8.879</u>
Kasstroom uit			
investeringsactiviteiten			
Investeringen in MVA (-/-)	-7.382		-7.686
Desinvesteringen in MVA	5		-
Overige investeringen in FVA (-/-)	-		-
Totaal kasstroom uit			
Investeringsactiviteiten		<u>-7.377</u>	<u>-7.686</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Overige balansmutaties		<u>-</u>	<u>-</u>
Mutatie liquide middelen		<u>61</u>	<u>1.193</u>

Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	42510
Naam instelling	Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen
Adres	Leonard Springerlaan 39
Postadres	Postbus 744
Postcode / Plaats	9700 AS Groningen
Telefoon	050 - 321 0300
E-mail	info@o2g2.nl
Internet-site	www.o2g2.nl

Contactpersoon	mw. A. Lalkens
Telefoon	06-52056572
E-mail	a.lalkens@O2G2.nl

Algemeen

Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen is een stichting statutair gevestigd in Groningen, de kernactiviteit is het verzorgen van openbaar primair onderwijs en openbaar voortgezet onderwijs in en buiten de gemeente Groningen.

Gehanteerde grondslagen bij het opstellen van de jaarrekening

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 660 onderwijsinstellingen. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2017, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2017.

Continuïteit

Bij de waarderingsgrondslagen wordt uitgegaan van de continuïteit van de organisatie. Deze waarderingsgrondslag wordt als aannemelijk geacht op basis van de meerjarenbegroting en liquiditeitsbegroting. De liquiditeitsbegroting 2017 laat een ruim voldoende liquiditeitspositie zien. Openbaar Onderwijs Groningen kan gebruik maken van de kredietruimte van 14 miljoen die vanuit het Ministerie van Financiën beschikbaar is. De begroting 2017 laat zien dat hier geen gebruik van gemaakt is. In 2015 en verder zijn plannen ontwikkeld om de organisatie efficiënter in te richten.

Het College van Bestuur en de Raad van Toezicht hebben het vertrouwen dat de hiervoor beschreven plannen, in gang gezette acties en genomen maatregelen kunnen worden gerealiseerd. Op basis van dit vertrouwen is de jaarrekening opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling.

Oordeel en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het bestuur het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- voorzieningen

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen historische kosten. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie toevloeden en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economische potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaats gevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Indien een transactie er toe leidt dat nagenoeg alle of alle rechten op toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de waarde. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie.

Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

Bij de bepaling van het resultaat is uitgegaan van het baten- en lastenstelsel. Dit betekent dat de opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Stelselwijziging waardering planmatig onderhoud

Tot 1 januari 2017 werd een voorziening gevormd voor de kosten van planmatig onderhoud. Jaarlijks werd de dotatie bepaald op basis van het meerjaren onderhoudsplan en de onttrekkingen aan de hand van de daadwerkelijke uitgaven aan planmatig onderhoud.

Omdat het steeds lastiger werd onderscheid te maken tussen investeringen en onderhoud en het is toegestaan om planmatig onderhoud te activeren volgens de componentenbenadering, is overgegaan op deze waarderingsgrondslag. De componentenbenadering is gebruikelijk binnen de branche en leidt tot een verbetering van inzicht.

De stelselwijziging is verwerkt in de beginbalans per 1 januari 2017 en heeft geleid tot een rechtstreekse vermogensmutatie.

In overleg met de Raad van Toezicht zijn nieuwe activa-categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijn gedefinieerd.

Omdat de stichting sinds 1 januari 2010 bestaat, is het planmatig onderhoud sinds 1 januari 2010 meegenomen in de berekeningen. Van alle bedragen die sinds die datum aan de voorziening zijn onttrokken, is beoordeeld of deze voor activering in aanmerking komen en zo ja, onder welke categorie deze kosten vallen.

Op basis van de nieuwe grondslagen is de boekwaarde van de gebouwen en terreinen en machines en installaties herberekend per 1 januari 2016. De waarde van de te activeren onderhoudskosten per 1 januari 2016 bedraagt € 5.816 duizend. De waarde van de op te heffen voorziening groot onderhoud is op die datum € 10.049 duizend.

Deze bedragen, samen € 15.865 duizend, zijn verwerkt in het eigen vermogen per 1 januari 2016 als effect van de stelselwijziging.

De vergelijkende cijfers over 2016 zijn aangepast. Het resultaatteffect in deze vergelijkende cijfers is € 2.548 duizend positief. Dit bedrag komt als volgt tot stand (x € 1.000):

Verlaging kosten planmatig onderhoud	1.769
Wegvallen dotatie onderhoudsvoorziening	3.581
Wegvallen onttrekking voorziening	2.082 -/-
Verhoging afschrijvingslasten	720 -/-
	<u>2.548</u>

Het verwachte effect van de stelselwijziging op het resultaat 2018 en 2019 bedraagt respectievelijk € 853 duizend en € 745 duizend positief.

Vergelijkende cijfers

In verband met de stelselwijziging zijn de vergelijkende cijfers aangepast. Voor het overige is de presentatie in lijn met de jaarrekening 2016.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de Openbaar Onderwijs Groningen en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Materiële vaste activa wordt gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik.

Afschrijving vindt jaarlijks lineair plaats op basis van de geschatte gebruiksduur. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij afstoting. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingstermijnen voor de investeringen uit de openingsbalans zijn in lijn met de waarderingsgrondslagen, rekening houdend met de reeds afgeschreven termijnen. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor aanschaf van artikelen in alle categorieën waarvoor wordt voldaan aan het criterium van activeren, geldt een activeringsgrens van € 500. De keuze hiervoor is ingegeven door het feit dat de aanschafprijs van een afzonderlijk artikel vaak niet hoog is. Echter is het investeringsbedrag vanwege het inkoopvolume vaak wel fors. Het criterium voor activeren is of er sprake is van een duurzaam goed, dat thuishoort in een van de genoemde rubrieken.

Gebouwen van Openbaar Onderwijs Groningen zijn niet geactiveerd. Investerings en verbouwingen aan gebouwen gedaan door Openbaar Onderwijs Groningen zelf, worden wel geactiveerd. De gebouwen waar Openbaar Onderwijs Groningen in gehuisvest is, zijn met uitzondering van het gebouw aan de Kerklaan in Haren, eigendom van de gemeente Groningen of andere partijen. In juli 2015 is het juridisch eigendom van de Kerklaan overgegaan naar Openbaar Onderwijs Groningen. In het contract is een bepaling opgenomen ten aanzien van de teruggaaf van de school aan de gemeente Haren, indien Openbaar Onderwijs Groningen het gebouw verlaat. Op basis van deze bepaling heeft geen balanswaardering plaatsgevonden voor het verkrijgen van het pand in juridisch eigendom. De investering die Openbaar Onderwijs Groningen heeft gedaan in het pand is in lijn met de waarderingsgrondslagen geactiveerd.

De levensduur van de materiële vaste activa waarop afschrijvingen worden gebaseerd is als volgt:

– Casco gebouwen	40 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Daken	20 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Goten en hemelwaterafvoer	15 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Afwerking/renovatie	20 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Installaties lang	15 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Installaties kort	10 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Schilderwerk	5 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Zonwering	10 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Buitenterreinen verhard	20 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Schoolpleininrichting	10 jaren	(gebouwen en terreinen)
– Meubilair	12 jaren	(inventaris en apparatuur)
– Computers en toebehoren	4 jaren	(inventaris en apparatuur)
– Digiborden	10 jaren	(andere vaste bedrijfsmiddelen)

- Leermiddelen PO	8 jaar	(inventaris en apparatuur)
Leermiddelen VO	4 jaar	(inventaris en apparatuur)

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroomgenererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat.

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Financiële vaste activa

Het vermogen van stichtingen die door de scholen in het leven zijn geroepen voor onder andere het de ouderraden en het boekenfonds worden niet opgenomen als deelneming. Gelet op de bestuurssamenstelling van deze stichtingen kan het bevoegd gezag geen beslissende stem uitbrengen binnen deze besturen. Er vinden vanuit het bevoegd gezag geen stortingen plaats aan deze stichtingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardeverminderingverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Voor onderwijsinstellingen vallende onder de WVO is het op basis van artikel 5 van de (gewijzigde) Regeling "Onvoorziene gevallen bij de invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs" (kenmerk: WJZ-2005/54063802 en kenmerk VO/F-2006/1769) toegestaan een vordering op te nemen bij het ministerie van OCW. Hiervan is geen gebruik gemaakt. Volstaan is met de vermelding onder de "niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen" in deze jaarrekening.

Gezien de korte looptijd van de vorderingen benadert de boekwaarde de waarde in het economisch verkeer. De onder de vorderingen en overlopende activa opgenomen vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten en overige financiële verplichtingen. De stichting maakt geen gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten) en houdt geen handelsportefeuille aan.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstrekte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindingsverliezen worden direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie verstrekte leningen en overige vorderingen behoren, worden verantwoord op de transactiedatum.

Verstrekte leningen en overige vorderingen

Beleggingen in aandelen zonder beursnotering worden na eerste opname tegen kostprijs of lagere marktwaarde gewaardeerd. Aan- en verkopen van financiële activa die tot de categorie investeringen in eigenvermogensinstrumenten zonder beursnotering behoren, worden verantwoord op de transactiedatum. Dividenden worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord op het moment dat deze betaalbaar zijn gesteld.

Investeringen in eigenvermogensinstrumenten zonder beursnotering

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt

Salderen

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de stichting beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financiële actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de stichting het stellige voornemen heeft om het saldo als zodanig netto of simultaan af te wikkelen.

Als sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- Een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Liquide middelen

Liquide middelen omvatten kasgelden, tegoeden op bank- en girorekeningen en wissels en cheques. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de organisatie. Openbaar Onderwijs Groningen kan gebruik maken van de kredietruimte van 14 miljoen die vanuit het Ministerie van Financiën beschikbaar is.

Eigen Vermogen

Eigen Vermogen wordt onderscheiden in algemene reserve, bestemmingsreserve publiek en bestemmingsreserve privaat. Het stichtingskapitaal betreft het vermogen dat bij de oprichting van de rechtspersoon is ingebracht. De algemene reserve bevat middelen die geen specifieke bestemming kennen en vrij besteedbaar zijn door de instelling. Vanuit het rechtmatigheid aspect dienen bestedingen ten dienste van het onderwijs plaats te vinden. De reserve muteert afhankelijk van de toevoegingen en onttrekkingen als gevolg van de jaarlijkse verdeling van het exploitatiesaldo. Bestemmingsreserves publiek zijn opgebouwd uit overheidsmiddelen en moeten worden aangewend voor onderwijsdoelstellingen. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperkte bestedingsmogelijkheid, die door het bestuur is aangebracht. Er bestaat echter geen betalingsverplichting

Voorzieningen

Rechten en verplichtingen voortvloeiend uit eenzelfde overeenkomst worden niet in de balans opgenomen indien en voor zover noch de onderneming noch de tegenpartij heeft gepresteerd. Opname in de balans geschiedt wanneer de nog te ontvangen respectievelijk te leveren prestatie en tegenprestatie niet (meer) met elkaar in evenwicht zijn en dit voor Openbaar Onderwijs Groningen nadelige gevolgen heeft. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Dotaties aan de voorzieningen lopen via de exploitatierekening. Uitgaven in verband met het doel waarvoor de voorziening is gevormd gaan ten laste van de voorziening. Vrijval ten gunste van de exploitatie vindt plaats als blijkt dat de voorziening (deels) niet meer nodig is voor zijn oorspronkelijke doel.

De voorziening vertrekregelingen bestaat uit een voorziening wachtgeld en een voorziening voor afvloeiing van medewerkers. De voorziening wachtgeld betreft de voorziening voor toekomstige (boven-)wettelijke WW-uitkeringen voor het VO voor die medewerkers die ultimo een WW-uitkering ontvangen. Voor de inschatting van de WW-uitkeringstermijn is rekening gehouden met de historie van de betreffende uitkeringsgerechtigden. De voorziening voor afvloeiing van medewerkers houdt verband met de geschatte kosten van afvloeiing van een aantal medewerkers op verschillende afdelingen binnen Openbaar Onderwijs Groningen. De waardering vindt plaats op basis van de nominale waarde van de verwachte kosten.

De voorziening ambtsjubilea betreft de voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen.

De voorziening spaarverlof betreft de voorziening voor medewerkers met spaarverlof uit het verleden. De berekening is gebaseerd op de loonkosten voor deze medewerkers en de omvang van het opgebouwde spaarverlof. De waardering vindt plaats op basis van de nominale waarde van de loonkosten van het totale spaarverlof.

De voorziening duurzame inzetbaarheid betreft de voorziening voor medewerkers werkzaam in het VO die hebben aangegeven de 50 uur die jaarlijks beschikbaar wordt gesteld, te willen sparen voor een periode van maximaal 4 jaar. De berekening is gebaseerd op nominale waarde van de (gemiddelde) loonkosten en de blijfkans.

De voorziening langdurig zieken betreft de voorziening voor loonkosten voor medewerkers waarvan verwacht wordt dat zij instromen in de WAO.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij de eerste waardering verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De effectieve rente wordt direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen (waaronder geoormerkte bedragen) en nog te bepalen bedragen ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegekend. Van de bedragen die voor meerdere jaren beschikbaar zijn gesteld, wordt het nog niet bestede gedeelte op deze post aangehouden. Vrijval ten gunste van de staat van baten en lasten geschiedt naar rato van de besteding.

Gezien de korte looptijd van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde de waarde in het economisch verkeer. De onder de kortlopende schulden en overlopende passiva opgenomen verplichtingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Voor de medewerkers is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt - overeenkomstig de in de RJ aangereikte vereenvoudiging - in de jaarrekening verwerkt als toegezegde verplichtingenbenadering. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake is van een terugbetaling voor het fonds of van verrekening met inde toekomst verschuldigde premies. Eind 2017 was de dekkingsgraad van ABP 104,4%. Dit is een stijging van 7,7%-punt ten opzichte van ultimo 2016 (96,7%). Per 1-1-2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Deze regels hebben ook gevolgen voor het bepalen van de financiële positie. Hiervoor wordt vanaf 2015 de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad' gebruikt. Deze dekkingsgraad is geen momentopname, maar een jaargemiddelde. Om beter inzicht te geven wat dit betekent, publiceert het ABP ook de beleidsdekkingsgraad op basis van een 12-maands gemiddelde. Deze was 102,2% ultimo januari 2018. De pensioenregels schrijven voor dat de beleidsdekkingsgraad van het ABP 128% moet zijn en niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen. Het ABP stelt een herstelplan op indien de dekkingsgraad onvoldoende is. Uitwerking van het herstelplan kan leiden tot een verhoging van de pensioenpremie voor Openbaar Onderwijs Groningen, waar de stichting verplicht aan dient te voldoen. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen van het ABP zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als Openbaar Onderwijs Groningen zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het

ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievoorziening.

Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij worden ontvangen en dat de organisatie zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van de door de organisatie gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de organisatie voor de kosten van een actief worden systematisch in mindering gebracht op de geïnvesteerde aanschafwaarde van het actief.

Leasing

Openbaar Onderwijs Groningen kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Operationele leases

Als Openbaar Onderwijs Groningen optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen

Toelichting op het kasstroomoverzicht

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transacties kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij gebruik van de indirecte methode wordt de kasstroom uit de operationele activiteiten afgeleid uit het resultaat. Het resultaat waar het kasstroomoverzicht van uitgaat, wordt aangepast aan de volgende posten:

- Mutaties in voorraden en operationele vorderingen en schulden, waaronder handelsdebiteuren en handelscrediteuren, voorzieningen en overlopende posten, maar geen investeringscrediteuren;
- Resultaatposten die geen kasstroom tot gevolg hebben in dezelfde periode;
- Resultaatposten waarvan de ontvangsten en uitgaven niet classificeren als operationele activiteiten, maar als investerings- of financieringsactiviteiten.

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies

Rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basisbekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel en er sprake is van bestedingsverplichtingen, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord. Indien toegekende gelden betrekking hebben op een specifiek doel, maar geen sprake is van bestedingsverplichtingen, worden de ontvangen gelden als bate verantwoord in het jaar waarop de gelden betrekking hebben, tenzij toerekening naar schooljaar plaats vindt (i.p.v. kalenderjaar) of sprake is van een concreet bestedingsplan voor de periode na balansdatum.

Overige bedrijfsopbrengsten

Overige overheidsbijdragen en -subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten, zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat er voldaan zal worden aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Baten werk in opdracht van derden

Opbrengsten van werk in opdracht van derden worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de kosten als vast staat dat deze kosten declarabel zijn. Een eventueel positief resultaat wordt genomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum (de zogeheten percentage of completion methode). Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van beoordelingen van de verrichte werkzaamheden. Voor een eventueel verwacht negatief resultaat wordt een voorziening getroffen. Zodra een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het resultaat van een onderhanden project, worden de projectopbrengsten en -kosten als opbrengsten en kosten in de staat van baten en lasten verwerkt naar rato van de verrichte prestaties per balansdatum.

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering en overige baten. Opbrengsten uit hoofde van verleende diensten worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen naar rato van het stadium van voltooiing van de transactie op verslagdatum. Het stadium van voltooiing wordt bepaald aan de hand van de tot dat moment gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Bepaling reële waarde

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

De reële waarde van niet-beursgenoteerde financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije markttrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

Verbonden Partijen

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Vaste Activa (x € 1.000)

1.2 Materiële vaste activa		Aanschaf	Afschrijving	Boekwaarde	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Aanschaf	Afschrijving	Boekwaarde
		Prijs	Cumulatief					Prijs	cumulatief	
		1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017				31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.2.1	Gebouwen en terreinen	26.064	9.569	16.495	3.480		1.948	29.544	11.517	18.027
1.2.2	Inventaris en apparatuur	35.646	24.032	11.614	3.750	51	3.670	39.345	27.702	11.643
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.895	789	1.106	152	18	167	2.029	956	1.073
Materiële vaste activa		63.605	34.390	29.215	7.382	69	5.785	70.918	40.175	30.743

Toelichting:

Alle gebouwen waar Openbaar Onderwijs Groningen in gehuisvest is, zijn in economisch eigendom van de gemeente Groningen of andere partijen, met uitzondering van het gebouw aan de Kerklaan in Haren. In juli 2015 is het juridisch en economisch eigendom van de Kerklaan overgegaan naar Openbaar Onderwijs Groningen. In het contract zijn bepalingen opgenomen ten aanzien van de teruggaaf van de school aan de gemeente Haren, indien Openbaar Onderwijs Groningen het gebouw verlaat. Op basis van deze bepalingen heeft geen balanswaardering plaatsgevonden in verband met de juridische overname. Wel zijn de investeringen die door Openbaar Onderwijs Groningen zijn gedaan geactiveerd in lijn met de waarderingsgrondslagen.

De balanspost gebouwen en terreinen bestaat voornamelijk uit de investeringen en verbouwingen door Openbaar Onderwijs Groningen in de scholen. In 2017 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden als gevolg waarvan met terugwerkende kracht alle planmatig onderhoud sinds 2010 is geactiveerd op de balans. De vergelijkende cijfers zijn aangepast.

De inventaris, apparatuur en leermiddelen zijn de reguliere investeringen in het onderwijs.

De activa voor inventaris, apparatuur en leermiddelen zijn direct gerelateerd aan de betreffende scholen. De activa in relatie tot aanpassingen aan gebouwen komen tot uitdrukking op een bovenschools budget voor huisvesting.

Vorderingen (x € 1.000)

1.5 Vorderingen

		31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
1.5.1	Debiteuren	840	1.015
1.5.2	OCW/LNV	2.589	2.509
1.5.6	Overige overheden	3.773	1.739
1.5.7	Overige vorderingen	364	163
1.5.8	Overlopende activa	1.384	623
			0
	<u>Vorderingen</u>	8.950	6.049
	Uitsplitsing		
1.5.7.2	Overige	364	163
	<u>Overige vorderingen</u>	<u>364</u>	<u>163</u>
1.5.8.1	Vooruitbetaalde kosten	1.372	597
1.5.8.2	Verstreckte voorschotten	12	3
1.5.8.3	Overige overlopende activa	0	22
	<u>Overlopende activa</u>	<u>1.384</u>	<u>622</u>

Toelichting:

De hoogte van de vorderingen ultimo 2017 is in lijn met de hoogte van de vorderingen ultimo 2016. Alle vorderingen hebben een verwachte looptijd korter dan een jaar. De boekwaarde van de opgenomen vorderingen benadert de reële waarde ervan, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

In de post debiteuren is een voorziening ad € 36 duizend inbegrepen voor oninbaarheid.

Met ingang van schooljaar 2016-2017 wordt voor de inning van de ouderbijdragen voor alle VO-scholen gebruik gemaakt van het softwarepakket WIS-collect. Het gros van de bijdragen is gefactureerd in 2017 en verantwoord als vordering. In het verleden werden alleen de baten rechtstreeks in de administratie verwerkt en werden de vorderingen niet als zodanig in de administratie opgenomen. Dit verklaart de stijging van het debiteurensaldo. De kortlopende vorderingen op het Ministerie van OCW ontstaan door het betalingsritme van het ministerie met betrekking tot de personele bekostiging voor het primair onderwijs. In de maanden augustus - december zijn de uitbetalingen lager dan de baten over deze maanden.

De vooruitbetaalde kosten betreffen kosten die betaald zijn in 2017 maar geheel of voor een deel betrekking hebben op een latere periode, waaronder contributies en premies voor 2018 of het schooljaar 2017-2018.

De vordering op overige overheden bestaat voor € 2,7 miljoen uit vorderingen op de gemeente Groningen inzake huisvestingsprojecten (programmagelden). De overige € 1,0 miljoen bestaat voor € 695 duizend uit een vordering op de Gemeente Groningen inzake klimaatverbeteringen op de Leon van Gelder en voor de overige € 338 duizend uit gedeclareerde (glas-)schades en nog te ontvangen subsidies van de gemeenten Groningen, Emmen en Tynaarlo.

Liquide middelen (x € 1.000)

1.7 Liquide middelen		31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
1.7.1	Kasmiddelen	6	13
1.7.2	Tegoeden op bank- en girorekeningen	9.995	9.927
Liquide middelen		10.001	9.940

Toelichting:

Openbaar Onderwijs Groningen maakt gebruik van schatkistbankieren. Alle bankrekeningen worden 's nachts afgeroomd naar de centrale bankrekening (zero-balancing). Alleen voor de inning van de ouderbijdragen VO maken we nog (tijdelijk) gebruik van een aparte bankrekening. Het saldo op rekeningcourant tegoed bij het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren) is in 2017 nagenoeg gelijk gebleven.

Eigen vermogen (x € 1.000)

2.1 Eigen Vermogen		Stand per	Resultaat	Overige mutaties	Stand per
		1-1-2017			31-12-2017
		EUR	EUR	EUR	EUR
2.1.1	Algemene reserve	28.444	548	258	29.250
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	258	0	-258	0
Eigen vermogen		28.702	548	0	29.250

Toelichting:

Ultimo 2016 bedraagt het Eigen Vermogen € 10,3 miljoen. De stelselwijziging per 1-1-2017 heeft een positief effect op dit Eigen Vermogen 2016 van € 18,4 miljoen. 2017 is afgesloten met een positief resultaat van € 0,5 miljoen. Het resultaatteffect op de vergelijkende cijfers van 2016 is € 4,0 miljoen positief.

Voorstel resultaatbestemming:

Voorgesteld wordt om het financieel resultaat over 2017 als volgt te bestemmen:

Algemene reserve	548
Bestemmingsreserve (publiek)	0
Netto resultaat	548

Het Eigen Vermogen van het onderwijs is bedoeld om de belangrijkste risico's (vooral leerling fluctuatie) op te vangen. Voor de hoogte van het Eigen Vermogen is een bandbreedte vastgelegd. De hoogte en inzet van reserves en voorzieningen is genormeerd in de schoolbestuurlijke uitgangspunten rond de reserves (Eigen Vermogen) en voorzieningen.

Het Ministerie van OCW geeft aan dat een weerstandvermogen (verhouding tussen het Eigen Vermogen en de totale baten) tussen de 10% en 40% wenselijk is. Het weerstandvermogen van Openbaar Onderwijs Groningen bedraagt ultimo 2017 22,52 %. Deze waarde voldoet aan de norm.

De bestemmingsreserve is in het verleden opgebouwd uit resultaten vanuit de TMO. Omdat dit niet meer actueel is en de reserve de laatste jaren niet op de juiste manier is berekend, hebben we deze opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen schulden (x € 1.000)

2.2 Voorzieningen

	Stand per 01-01-2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2017	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	3.061	1.503	665	465	3.434	1.091	2.343
<u>Voorzieningen</u>	3.061	1.503	665	465	3.434	1.091	2.343

De personeelsvoorzieningen bestaan uit:

	Stand per 01-01-2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2017	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
2.2.1.1 Voorziening vertrekregelingen	986	438	448	190	786	612	174
2.2.1.2 Ambtsjubilea	794	197	93	153	745	109	636
2.2.1.3 Spaarverlof	1.281	375	124	122	1.410	0	1.410
2.2.1.4 Langdurig zieken	0	493	0	0	493	370	123
	3.061	1.503	665	465	3.434	1.091	2.343

Toelichting:

De voorzieningen zijn in 2017 toegenomen met € 373 duizend. De vergelijkende cijfers over 2016 zijn aangepast naar aanleiding van de stelselwijziging.

De voorziening vertrekregelingen is gedaald met € 200 duizend. De voorziening bestaat uit twee delen:

	31-12-2017	31-12-2016
Wachtgeld	372	369
Afvloeiingskosten	<u>414</u>	<u>617</u>
	786	986

Van de herinrichting bedrijfsvoering zijn enkele bovenformatieve personen alsnog geplaatst op vacatures. Dit heeft geleid tot een positieve bijstelling van de voorziening. Daarnaast zijn er ook nieuwe gevallen van bovenformatie en andere knelpunten ontstaan in 2017.

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband en is grotendeels langlopend. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

De voorziening voor spaarverlof bestaat uit een voorziening voor verlof gespaard vanuit de spaarverlofregeling en een voorziening voor gespaarde persoonlijke budgeturen in het kader van duurzame inzetbaarheid VO.

	31-12-2017	31-12-2016
Spaarverlof	654	660
Duurzame inzetbaarheid	<u>756</u>	<u>621</u>
	1.410	1.281

Er is geen duidelijke splitsing aan te geven tussen het kortlopend deel en het langlopend deel, dit omdat medewerkers een vrije keuze hebben ten aanzien van opname van de gespaarde uren. De verwachting is dat de meeste medewerkers nog verder sparen en pas na 2018 gaan opnemen.

Met ingang van 2017 is een voorziening gevormd voor de loonkosten in de ziekteperiode van langdurig zieke medewerkers.

Kortlopende schulden (x € 1.000)

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2017	31-12-2016
		EUR	EUR
2.4.3	Crediteuren	3.701	2.268
2.4.4	Schulden aan OC&W	971	0
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.369	4.181
2.4.8	Schulden ter zake van pensioenen	1.170	1.008
2.4.9	Overige kortlopende schulden	2.310	2.209
2.4.10	Overlopende passiva	4.488	3.774
	<u>Kortlopende schulden</u>	17.009	13.440
Uitsplitsing			
2.4.7.1	Loonheffing	4.352	4.208
2.4.7.2	Omzetbelasting	17	-27
	<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen</u>	<u>4.369</u>	<u>4.181</u>
2.4.9.2	Overige	2.244	2.125
2.4.9.6	Accountants en administratiekosten	66	84
	<u>Overige kortlopende schulden</u>	<u>2.310</u>	<u>2.209</u>
2.4.10.2	Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ geoormerkt	218	68
2.4.10.5	Vakantiegeld en –dagen	3.052	3.067
2.4.10.8	Overige	1.218	639
	<u>Overlopende passiva</u>	<u>4.488</u>	<u>3.774</u>

Toelichting:

De kortlopende schulden hebben naar verwachting een looptijd korter dan een jaar. De boekwaarde van de opgenomen schulden benadert de reële waarde ervan, gegeven het kortlopende karakter.

In de vergelijkende cijfers heeft een verschuiving plaatsgevonden tussen overlopende passiva en overige schulden, om de vergelijkbaarheid met 2017 te bevorderen.

De post crediteuren welke per ultimo 2017 aanwezig is, is begin 2018 vrijwel geheel betaald.

Een groot deel van de kortlopende schulden bestaat uit de betalingen aan de belastingdienst, ABP en het UWV voor de pensioenen, sociale premies en loonbelasting die betrekking hebben op de salarissen van december.

De schulden aan OC&W bestaan uit:

Terugbetalen onrechtmatigheid	280
Onterecht ontvangen subs. nieuwkomers	110
Correctie Rijksbekostiging 15-16 en 16-17	567
Overig	13
	<u>971</u>

In de schulden aan OC&W is een schuld opgenomen aan het ministerie van OCW in verband met het terugbetalen van subsidies. Uit een onderzoek van de Inspectie naar aanleiding van een afkeurend oordeel van de accountant ten aanzien van rechtmatigheid bij de jaarrekening 2013 is gebleken dat € 280 duizend onrechtmatig is besteed aan huisvesting. Dit bedrag dient te worden terugbetaald aan het ministerie. Verder is er in 2017 onterecht te veel subsidie voor nieuwkomers VO ontvangen voor een bedrag van € 110 duizend. Daarnaast zijn in 2017 de uitkomsten van het onderzoek van Deloitte naar de gewichtentellingen PO van 1 oktober 2014 definitief geworden. Er is een bedrag van € 567 duizend gereserveerd voor de verwachte terugvordering vanuit het ministerie voor te veel ontvangen subsidie in 2015-2016, 2016-2017 en 2017-2018.

De overige kortlopende schulden bestaan uit:

Vooruitontvangen ouderbijdragen VO	511
Nog te betalen VAVO-kosten	214
Reservering bindingstoelage	177
Vooruitontvangen cultuursubsidies	93
Schuld aan Samenwerkingsverband	108
Nog te betalen diverse kosten	<u>1.141</u>
	2.244

De vooruitontvangen subsidies OCW/EZ geoormerkt betreffen vooruit ontvangen subsidies voor studieverlof ad € 218.000. De besteding van deze subsidie vindt plaats in het schooljaar 2017-2018.

De overige overlopende passiva bestaan uit:

Vooruitontvangen subsidies gemeente	890
Vooruitontvangen subsidies OCW	324
Overig	<u>4</u>
	1.218

Model G: Subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule (x € 1)			
Omschrijving Toewijzing	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing datum	Prestatie afgerond?
			Ja/Nee
Subsidie voor studieverlof	852954-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853207-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853247-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853267-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853307-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853362-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853433-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853434-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853506-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853507-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853576-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853849-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	853877-1	20-9-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	855311-1	20-10-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	855335-1	20-10-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	856838-1	21-11-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	856867-1	21-11-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	856937-1	21-11-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	862491-1	19-12-2017	Nee
Subsidie voor studieverlof	862602-1	19-12-2017	Nee

Financiële instrumenten

Algemeen

Openbaar Onderwijs Groningen maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan valutarisico, rente- en kasstroomrisico, reële-waarde risico, marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: debiteuren, crediteuren (financiële activa en financiële verplichtingen), geldmiddelen, overige vorderingen en overige financiële verplichtingen.

Kredietrisico

Openbaar Onderwijs Groningen loopt kredietrisico over vorderingen opgenomen onder debiteuren en overige vorderingen. Het maximale kredietrisico dat de stichting loopt bedraagt de boekwaarde van deze financiële instrumenten. De blootstelling aan kredietrisico van de stichting wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van de afzonderlijke debiteuren. De vorderingen uit hoofde van debiteuren betreffen hoofdzakelijk verrekeningen aangaande inzet personeel en in- en uitstroom van leerlingen. De overige vorderingen bestaan hoofdzakelijk uit vorderingen op overheden. Het kredietrisico van deze partijen is zeer gering.

Renterisico's en kasstroomrisico

Er is geen sprake van langlopende financieringen met variabel rentende leningen. De overige kortlopende vorderingen en schulden zijn niet rentedragend of het rente effect is van verwaarloosbare betekenis. De stichting loopt hiervoor een beperkt renterisico over de vorderingen en schulden.

Liquiditeitsrisico

De stichting bewaakt haar liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Er wordt op toegezien dat voor de stichting steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Jaarlijks wordt een liquiditeitsbegroting opgesteld. De liquiditeitsbegroting wordt periodiek geactualiseerd aan de werkelijke cijfers. De liquiditeitsbegroting laat het beeld zien van de liquiditeiten gedurende het kalenderjaar en is de monitor voor het verloop van de geldmiddelen (liquiditeit) gedurende het kalenderjaar. Openbaar Onderwijs Groningen heeft een rekeningcourant faciliteit bij het Ministerie van Financiën (schatkistbankieren). Op basis van de huidige liquiditeitsbegroting is de verwachting dat geen gebruik hoeft te worden gemaakt van de faciliteit.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten verantwoord onder kasmiddelen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden benadert de boekwaarde daarvan. Er zijn geen indicaties dat de marktwaarde lager is dan de boekwaarde van de betreffende posten.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen is sprake van de volgende niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen:

Schoonmaak

In 2016 is de aanbesteding voor de schoonmaak afgerond en is een nieuw contract afgesloten voor de duur van 8 jaar met een totale contractwaarde van € 12,5 miljoen, jaarlijks € 1,56 miljoen. Het contract is ingegaan op 1 december 2016. Vanaf contract jaar 3 (december 2018) bestaat de optie tot jaarlijkse verlenging voor maximaal 6 jaar.

Eigen risicodragers WGA (WGA/ERD verzekering)

Per 1 januari 2017 is het contract WGA afgesloten voor de duur van 1 jaar met de mogelijkheid tot 3 maal een jaarlijkse verlenging. De jaarlijkse contractwaarde wordt geraamd op € 1,8 miljoen.

Inhuur personeel

Op 8 juli 2016 is het raamcontract voor de inhuur van flexibel personeel afgesloten, het contract heeft een contractduur van 4 jaar, waarbij vanaf contractjaar 3 de optie tot jaarlijkse verlenging mogelijk is. De totale contractwaarde is geraamd op € 2,6 miljoen.

Op 1 september 2016 is het raamcontract voor de inhuur personeel op basis van payrolling afgesloten, het contract heeft een contractduur van 4 jaar, waarbij vanaf contractjaar 3 de optie tot jaarlijkse verlenging mogelijk is. De totale contractwaarde is geraamd op € 1,7 miljoen.

Lease reprografie

De meeste scholen hebben lease- of huurovereenkomsten afgesloten met betrekking tot reprovoorzieningen. Uit een inventarisatie van de contracten blijkt dat de looptijd en duur van de contracten zeer divers is. Een deel van de contracten, waarvan de contractduur was afgelopen, is in 2013 Europees aanbesteed. De met lease reprografie gemoeide kosten bedragen op jaarbasis ongeveer € 400.000. De totale contractperiode is 6 jaar.

Accountancydiensten

Voor de accountancydienstverlening is in 2017 een overeenkomst afgesloten met een raming van de totale contractwaarde van € 520.500 voor de duur van maximaal 6 jaar. Vanaf contractjaar 4 (2020) bestaat er de optie tot jaarlijkse verlenging en opzegging.

Huur gebouwen

Er zijn meerdere langlopende huurovereenkomsten. Deze zijn geëxpireerd en worden nu telkens met een jaar verlengd. Voor het Ondersteuningsbureau is een overeenkomst aangegaan per 1 december 2010 welke loopt voor de duur van 10 jaar (2020). De hiermee gemoeide kosten bedragen € 0,19 mln. op jaarbasis en € 0,8 mln. voor de resterende contractperiode (4 jaar).

Vordering op OCW

Uit hoofde van de aanpassing van de bekostigingssystematiek in 2006 ontstond een vordering op OC&W ter grootte van € 4,2 miljoen bij de VO-scholen. De vordering op OC&W is in de balans afgeboekt, omdat deze slechts wordt geëffectueerd bij opheffing van de school. Aangezien er geen voornemen is de school op te heffen, is de waarde feitelijk nihil.

Arbodienstverlening

Openbaar Onderwijs Groningen heeft een meerjarig contract voor de arbodienstverlening. Dit contract is in 2015 opnieuw aanbesteed en per 1 januari 2016 gestart. De contractwaarde bedraagt circa € 150 duizend op jaarbasis en € 600 duizend voor de resterende contractperiode. De totale contractperiode is 6 jaar.

Raet

De salarisadministratie wordt gevoerd met het pakket van Raet. Het contract wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd. De contractwaarde bedraagt circa € 250 duizend op jaarbasis.

Onderhoud

In 2014 zijn een aantal onderhoudscontracten afgesloten. De onderhoudscontracten kennen een looptijd van 4 jaar. Het betreffen raamovereenkomsten waarin prijzen voor afname zijn vastgelegd. De contractwaarde is geraamd op € 1,728 miljoen. De contractwaarde voor de resterende periode bedraagt € 131 duizend

Energie

In 2014 is de Europese aanbesteding voor de levering van gas en elektriciteit 2015 afgerond. De looptijd van het contract is 4 jaar. In de overeenkomsten zijn de prijsafspraken vastgelegd. De contractwaarde is geraamd op € 3,5 miljoen. De contractwaarde voor de resterende periode bedraagt € 1,5 miljoen. In 2018 wordt gebruik gemaakt van het verlengingsjaar.

Hardware en software

Voor de afdeling van hardware is in 2017 een nieuw raamovereenkomsten afgesloten waarin prijsafspraken zijn vastgelegd. De looptijd van het contract is 4 jaar, waarvan de laatste twee jaren verlengingsjaren zijn. De contractwaarde is geraamd op € 1,45 miljoen per jaar.

Voor de digitale leer- en werkomgeving is in 2014 een raamovereenkomst afgesloten met een raming van de totale contractwaarde van € 380 duizend voor de duur van 8 jaar.

Digiborden

Voor de afdeling van digiborden zijn raamovereenkomsten afgesloten waarin prijsafspraken zijn vastgelegd. Het contract is ingegaan op 8 juli 2015. De duur van de overeenkomst is 4 jaar, de raming van de totale contractwaarde is € 1,45 miljoen.

Leermiddelen

Voor de afdeling van leermiddelen in het PO zijn in 2014 raamovereenkomsten afgesloten waarin prijsafspraken zijn vastgelegd. De duur van de overeenkomst is 4 jaar, de raming van de totale contractwaarde is € 2,8 miljoen.

Voor de afdeling van leermiddelen in het VO zijn in 2015 raamovereenkomsten afgesloten waarin prijsafspraken zijn vastgelegd. De duur van de overeenkomst is 4 jaar, de raming van de totale contractwaarde is € 5,8 miljoen. Medio 2018 zal het nieuwe contract worden afgesloten.

Meubilair

Voor de afdeling van meubilair zijn in 2015 raamovereenkomsten afgesloten waarin prijsafspraken zijn vastgelegd. De duur van de overeenkomst is 5 jaar, de raming van de totale contractwaarde is € 2 miljoen.

Voedingsmiddelen

Voor de voedingmiddelen is in 2015 (1 april) een raamovereenkomst afgesloten met een raming van de totale contractwaarde van € 0,8 miljoen voor de duur van 4 jaar, waarvan de laatste twee jaren verlengingsjaren betreffen.

Onrechtmatige besteding Rijksmiddelen

In 2017 heeft een onderzoek plaatsgevonden door de Inspectie van het Onderwijs naar aanleiding van een afkeurend oordeel van de accountant bij de jaarrekening van 2013.

Een van de bevindingen van de accountant was een onrechtmatige investering van € 715.000 in luchtklimaatverbeteringen op de scholen. Investerings ten behoeve van milieumaatregelen waren volgens de vigerende wetgeving niet toegestaan. Met ingang van 1 januari 2015 is dit type uitgave expliciet wel toegestaan.

De inspectie is in haar brief onvoldoende duidelijk omtrent de consequenties van deze bevinding. Op basis van het rapport kan worden geconcludeerd dat de uitgaven worden gedoogd, maar dit is niet volledig zeker.

Mogelijk dat deze uitgave in 2018 zal leiden tot een terugvordering van de Rijksbijdrage.

In de onderstaande tabel zijn de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen weergegeven uitgesplitst naar jaren.

x € 1000	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar
Schoonmaak	157	628	144
WGA/ERD verzekering	1.800	1.800	-
Inhuur personeel	1.075	1.631	-
Lease reprografie	400	200	-
Accountancydiensten	87	347	-
huur gebouwen	20	60	-
Voerding OCW	-	-	4.200
Arbodienstverlening	150	450	-
Raet	250	1.000	250
Onderhoud	131	-	-
Energie	1.500	-	-
Hardware en software	1.498	5.194	-
Digiborden	363	181	-
Leermiddelen	1.075	-	-
Meubilair	400	200	-
Voedingsmiddelen	200	100	-
Onrechtmatige besteding Rijksmiddelen	-	-	-
TOTAAL	9.106	11.791	4.594

Rijksbijdragen (x € 1.000)

		2017	begroting 2017	2016
		EUR	EUR	EUR
3.1	Rijksbijdragen			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW/EZ	102.215	100.569	103.868
3.1.2	Overige subsidies OCW/EZ	10.482	9.508	10.167
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	6.207	5.451	5.957
	<u>Rijksbijdragen</u>	118.904	115.528	119.992
	Uitsplitsing			
3.1.1.1	OCW	102.215	100.569	103.869
	OCW			
3.1.2.1.1	Geormerkte subsidies	156	78	144
3.1.2.2.1	Niet-geormerkte subsidies	10.326	9.430	10.023
	<u>Overige subsidies OCW</u>	10.482	9.508	10.167
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
		2017	2017	2016
		EUR	EUR	EUR
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	5.921	2.454	2.900
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	633	338	314
	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>	6.554	2.792	3.214
	Uitsplitsing			
3.2.1.2	Overige gemeentelijke bijdragen en subsidies	5.921	2.454	2.900
	<u>Gemeentelijke bijdragen en subsidies</u>	5.921	2.454	2.900

Toelichting:

De Rijksbijdragen, exclusief de middelen vanuit het Samenwerkingsverband, zijn in 2017 € 1,1 miljoen lager dan in 2016. Dit komt voor een groot deel door de daling van het aantal leerlingen.

De Rijksbijdragen zijn € 3,38 miljoen hoger dan begroot, onder andere doordat meer baten zijn ontvangen voor de ISK en de verhoging vanuit het referentiekader was hoger dan begroot.

De baten vanuit het Samenwerkingsverband zijn in 2017 met € 0,2 miljoen gestegen ten opzichte van 2016 ten gevolge van de verdere invoering van Passend Onderwijs. De baten vanuit het Samenwerkingsverband zijn hoger dan begroot, met name ten gevolge van de toekenning van arrangementen, groeibekostiging SO en baten voor de TTVO, deze waren op voorhand allemaal niet begroot.

De overige overheidsbijdragen en -subsidies zijn in 2017 € 3,4 miljoen hoger dan in 2016. Dit komt vooral door baten vanuit het programma Huisvesting.

De gemeentelijke bijdragen en subsidies zijn € 3,47 miljoen hoger dan begroot, met name doordat de ontvangen baten vanuit programmamiddelen hoger waren dan begroot (€ 2,4 miljoen). Tegenover deze baten staan kosten die even hoog zijn. Het betreft met name de bouw van nieuwe scholen. Hierin zit onder andere een afrekening met betrekking tot klimaatverbeteringen op de Leon van Gelder in 2017 van € 695 duizend. Daarnaast zijn extra baten ontvangen voor overige subsidies in het onderwijs

3.4 Baten in opdracht van derden

	2017 EUR	2017 EUR	2016 EUR
3.4.3 Overige baten werk in opdracht van derden	157	138	153
<u>Baten in opdracht van derden</u>	157	138	153

Uitsplitsing

Contractonderzoek

Overige baten werk in opdracht van derden

3.4.3.3 Overige baten in opdracht van derden	157	138	153
<u>Overige baten werk in opdracht van derden</u>	157	138	153

3.5 Overige baten

	2017 EUR	2017 EUR	2016 EUR
3.5.1 Verhuur	392	332	284
3.5.2 Detachering personeel	498	533	460
3.5.5 Ouderbijdragen	1.055	1.734	1.261
3.5.6 Overige	2.309	3.031	1.625
<u>Overige baten</u>	4.254	5.630	3.630

De overige baten bestaan uit:

Bijdragen voor schoolactiviteiten	1.097
ESF-subsidies	212
Bijdrage NAM verbouw Simon van Hasselt	180
Vrijval oude spaarsaldi	149
Kantine-opbrengsten	85
Vrijval reserveringen Necso en Sprengen	83
Overig	<u>503</u>
	2.309

Twee scholen ontvangen ESF-subsidies.

Bij de verhuizing van de Simon van Hasselt zijn onder andere maatregelen genomen om de school aardbevingsbestendig te maken. De NAM heeft hier een deel van vergoed.

De vrijval oude spaarsaldi betreft gespaarde middelen voor schoolreizen welke nog niet als bate waren verantwoord terwijl de reis al heeft plaatsgehad.

De vrijval reserveringen Necso en Sprengen betrof reserveringen voor kosten van oude voorzieningen die inmiddels zijn afgewikkeld. We verwachten hiervoor geen kosten meer

De overige baten zijn € 1,38 miljoen lager dan begroot. De baten voor schoolreizen VO zijn gepresenteerd onder de overige baten en zijn begroot bij de ouderbijdragen. De overige baten zijn lager dan begroot, doordat in de begroting een bedrag is opgenomen voor interne verrekeningen, in de realisatie zijn deze interne verrekeningen niet opgenomen.

De overige baten zijn voor een aantal onderdelen hoger dan begroot in verband met een niet begrote vergoeding van de NAM € 180 duizend en een ESF subsidie van € 212 duizend.

Lasten (x € 1.000)

4.1	Personeelslasten	2017 EUR	begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.1.1	Lonen en salarissen	94.982	93.137	93.577
4.1.2	Overige personele lasten	8.120	8.561	7.209
4.1.3	Af: Uitkeringen	-747	-768	-719
	<u>Personeelslasten</u>	102.355	100.930	100.067
	Uitsplitsing			
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	75.344	71.937	73.126
4.1.1.2	Sociale lasten	9.138	9.200	10.675
4.1.1.3	Pensioenpremies	10.500	12.000	9.776
	<u>Lonen en salarissen</u>	<u>94.982</u>	<u>93.137</u>	<u>93.577</u>
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	362	234	-72
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	4.640	3.907	4.503
4.1.2.3	Overig	3.118	4.420	2.778
	<u>Overige personele lasten</u>	<u>8.120</u>	<u>8.561</u>	<u>7.209</u>

Over 2017 zijn in totaal gemiddeld 1463 fte's in dienst geweest. In 2016 waren in totaal gemiddeld 1488 fte's in dienst.

De totale personele lasten bedragen € 102,3 miljoen ten opzichte van € 100,1 miljoen in 2016. Een stijging van € 2,2 miljoen (2,2%). Daarvan betreft € 95,0 miljoen loonkosten/ salarissen (€93,6 miljoen in 2016), € 8,1 miljoen overige personele lasten (€ 7,2 miljoen in 2016) en -/- € 0,7 miljoen uitkeringen (-/- € 0,7 miljoen in 2016). De uitkeringen betreffen de ontvangsten van het UWV voor de WAZO-uitkeringen.

Het aantal fte's is als volgt verdeeld:

	2017	2016
Directie	70	69
Onderwijzend personeel	1.080	1.104
Onderwijsondersteunend personeel	<u>313</u>	<u>315</u>
	1.463	1.488

De overige personele lasten bestaan uit:

Studie en scholing	1.514
Vergoedingen/werkkosten	397
Premiekosten WAO/WIA	379
Arbokosten	315
Juridische kosten	104
Overig	<u>409</u>
	3.118

De personele lasten zijn hoger dan begroot, de werkelijke stijging van de loonkosten ten gevolge van cao-ontwikkelingen was hoger dan begroot.

De inhuur van uitzendkrachten voor vervanging op scholen is € 701 duizend hoger dan begroot. Verder zijn de scholingskosten € 402 duizend hoger dan begroot door niet begrote uitgaven op de Zernike scholen inzake een begeleidingstraject (totaal € 430.000 in 2017). Daarnaast zijn de premiekosten WAO/WIA € 295 duizend lager dan begroot omdat ten tijde van begroten de omvang van het nieuwe contract nog niet bekend was. De begroting was gebaseerd op het oude contract en een voorzichtige inschatting voor het nieuwe contract obv de instroom WAO. Per 2017 is een nieuw contract afgesloten, deze is uiteindelijk gunstiger dan op voorhand was verwacht.

4.2	Afschrijvingen	2017	2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.2.2	Afschrijving gebouwen en terreinen	1.948		1.397
	Afschrijving inventaris en apparatuur	3.721		3.959
	Afschrijving andere vaste bedrijfsmiddelen	181		233
	<u>Afschrijvingen</u>	5.850	5.670	5.589

De afschrijvingslasten bedragen € 5,9 miljoen en zijn in 2017 met € 0,3 miljoen gestegen ten opzichte van 2016 (herrekend naar aanleiding van stelselwijziging). In 2015 en 2016 is gestart met een forse inhaalslag met betrekking tot investeringen in huisvesting en ICT.

De afschrijvingslasten zijn hoger dan begroot. In de overschrijding zit een eenmalige afschrijving van € 695 duizend in verband met klimaattherstel Leon van Gelder in 2016, de gemeente heeft dit bedrag van de investering in juni 2017 vergoed. Zowel de baten van de gemeente als de afschrijvingslast zijn in juni 2017 verwerkt in de boekhouding waardoor het effect per saldo nihil is. Daarnaast zijn in de zomermaanden diverse grote investeringen gepleegd en bouwprojecten voltooid waardoor de afschrijvingen stijgen. Verder zien we dat bepaalde projecten die als periodiek onderhoud waren begroot, toch in aanmerking komen voor activering waardoor er meer wordt geactiveerd dan begroot waardoor de afschrijvingen stijgen.

4.3	Huisvestingslasten	2017	2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.3.1	Huur	940	815	912
4.3.2	Verzekeringen	44	6	44
4.3.3	Onderhoud	6.420	4.036	2.902
4.3.4	Energie en water	1.539	1.827	1.540
4.3.5	Schoonmaakkosten	2.209	2.071	2.203
4.3.6	Heffingen	107	178	402
4.3.8	Overige	343	0	651
	<u>Huisvestingslasten</u>	11.602	8.933	8.654

De gerealiseerde huisvestingslasten zijn € 11,6 miljoen en stijgen met € 2,9 miljoen ten opzichte van 2016 (herrekend naar aanleiding van stelselwijziging). De stijging wordt vooral veroorzaakt door € 2,8 miljoen hogere uitgaven van programmagelden van de gemeente, tegenover deze kosten staan inkomsten vanuit de gemeente. De energielasten zijn bepaald op basis van de ontvangen voorschotnota's en afrekeningen uit voorgaande jaren.

De huisvestingslasten zijn € 2,7 miljoen hoger dan begroot. De uitgaven op programmamiddelen zijn € 2,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt doordat bepaalde middelen pas zijn toegekend nadat de begroting gereed was. Dit geldt zowel aan de lasten- als aan de batenzijde.

Daartegenover zien we dat de kosten van planmatig en periodiek onderhoud veel lager liggen dan begroot. Dit komt doordat er steeds meer van deze projecten in aanmerking komen voor activering, dit is tevens signaleerd bij de afschrijvingslasten. In de huisvestingskosten is een aantal eenmalige kosten opgenomen voor onder andere de teruggave gebouwen Heesterpoort en Rummerinkhof, de afrekening nieuwbouw Starter, afhandeling onrechtmatigheid Expeditie.

4.4	Overige lasten	2017	2017	2016
		EUR	EUR	EUR
4.4.1	Administratie en beheerslasten	1.042	1.186	1.362
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	4.885	3.563	3.858
4.4.4	Overige	3.587	3.386	3.529
	<u>Overige lasten</u>	9.514	8.135	8.749

De overige lasten zijn met € 0,8 miljoen gestegen ten opzichte van 2016. Onder de overige lasten vallen leermiddelen, boekenfonds, onderhoudscontracten voor apparatuur en ICT en diverse verbruiksgoederen van

scholen. De materiële lasten zijn ruim € 1,3 miljoen hoger dan de begroting, met name door niet begrote excursies en schoolreizen. Hier staan ook niet-begrote baten tegenover.

De overige lasten bestaan uit:

Excursies / werkweek	874
Buitenschoolse activiteiten	740
kosten VAVO-leerlingen	486
Contributies en abonnementen	421
Werving en representatie	312
Huishoudelijke artikelen	285
Vergaderkosten	107
Kantinekosten	89
Overig	<u>273</u>
	3.587

Accountantshonoraria

	KPMG Accountants N.V.	EY Accountants N.V.	Totaal	EY Accountants N.V.	Totaal
	2017	2017	2017	2016	2016
	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000	EUR 1.000
Onderzoek van de jaarrekening	68	12	80	134	134
Andere controleopdrachten	22	0	22	0	0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0	0	0
Andere niet-controleopdrachten	0	0	0	3	3
	90	12	102	137	137

Toelichting:

De bovenstaande accountantshonoraria zijn ten laste gebracht van het resultaat en betreffen uitsluitend de werkzaamheden uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta. De kosten voor 2017 betreffen de kosten op basis van het contract dat is afgesloten met KPMG. De kosten van EY in 2017 betreft meerwerk met betrekking tot de jaarrekening 2016.

De in de tabel vermelde honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2017 en 2016 hebben betrekking op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening 2017 en 2016 ongeacht of de werkzaamheden al gedurende het boekjaar 2017 en 2016 zijn verricht.

Segmentatie (x € 1.000)

	2017	2017	2017	2017
Baten	EUR	EUR	EUR	EUR
	VO	PO	Bovenschools	TOTAAL
3.1 - Rijksbijdragen	69.706	48.674	524	118.904
3.2 - Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.460	3.074	20	6.554
3.4 - Baten werk in opdracht van derden	157	-	-	157
3.5 - Overige baten	3.086	1.091	77	4.254
Totaal baten	76.409	52.839	621	129.869
Lasten				
4.1 - Personeelslasten	55.103	41.363	5.889	102.355
4.2 - Afschrijvingen	3.980	1.771	99	5.850
4.3 - Huisvestingslasten	7.294	4.040	268	11.602
4.4 - Overige lasten	9.916	5.520	-5.922	9.514
Totaal lasten	76.293	52.694	334	129.321
Resultaat	116	144	288	548

Toelichting:

Openbaar Onderwijs Groningen kent scholen voor het primair- en voortgezet onderwijs. In de financiële verantwoording dient het financiële resultaat naast de consolidatie ook te worden gesegmenteerd. Dit is verplicht zodat het ministerie de benchmark met de andere scholen voor het voortgezet en primair onderwijs goed kan maken. Vanuit de segmentatie VO en PO is geen aansluiting te maken met de staat van baten-lasten zoals opgenomen in de jaarrekening. Dit komt doordat er naast de administraties van het VO en PO sprake is van een Ondersteuningsbureau. Deze baten en lasten zijn weergegeven in de kolom bovenschools. De kosten die door het Ondersteuningsbureau worden gemaakt inzake de scholen worden niet in alle gevallen direct doorbelast aan de scholen.

Het resultaat 2017 wordt toegevoegd aan de reserves.

Model WNT: Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende, op Openbaar Onderwijs Groningen van toepassing zijnde, regelgeving: WNT2.

Volgens de WNT2-regelgeving heeft Openbaar Onderwijs Groningen 18 complexiteitspunten en valt zij daarmee in de hoogste klasse:

cijfers x € 1.000	t-4	t-3	t-2	t-4/3/2	complexiteits- categorie	complexiteits- punten
1A. Driejaarsgemiddelde van de totale baten per kalenderjaar	€ 134.138	€ 127.463	€ 128.064	129.888	125-200 mln	9
1B. Driejaarsgemiddelde van het aantal leerlingen	16.600	16.463	16.633	16.565	10.000-20.000	4
1C. Het gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren t-2			8	8	5 en meer	5
totaal aantal complexiteitspunten						18

Openbaar Onderwijs Groningen valt qua complexiteit in klasse G. Het bezoldigingsmaximum dat hier bij hoort voor 2017 is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

In de onderstaande tabellen zijn alle bedragen in Euro's weergegeven.

WNT-verantwoording 2017 Openbaar Onderwijs Groep Groningen		
Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Openbaar Onderwijs Groep Groningen. Het voor Openbaar Onderwijs Groep Groningen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000.		
1. Bezoldiging topfunctionarissen		
<i>1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van</i>		
<i>bedragen x € 1</i>	Dhr. T.M. Douma	Dhr. E.J. Vredeveld
Funcctiegegevens	voorzitter College van Bestuur	Directeur bedrijfsvoering
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 28/2
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 149.768	€ 18.983
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.638	€ 2.606
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 167.407</i>	<i>€ 21.589</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 181.000	€ 30.167
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ -	€ -
Totaal bezoldiging	€ 167.407	€ 21.589
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2016 in fte	1	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 131.641	€ 90.528
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.153	€ 13.073
Totale bezoldiging 2016	€ 146.794	€ 103.601

De bezoldiging voor de bestuurder is in 2017 € 20 duizend gestegen ten opzichte van 2016. De verhoging is grotendeels toe te wijzen aan zijn inzet voor curriculum.nu.

1c. Toezichhoudende topfunctionarissen								
bedragen x € 1	Dhr. M. Boumans	Dhr. C. de Jong	Dhr. C. de Jong	dhr. L. Zwiers	mevr. S. Waslander	mevr. M. Storm	mevr. H. Donkervoort	mevr. E.T. Halman
Functiegegevens	voorzitter Raad van Toezicht	voorzitter Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht	lid Raad van Toezicht
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/8	1/9 - 31/12	1/1 - 31/8	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging								
Bezoldiging	6.000	3.000	4.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.100	9.050	12.067	18.100	18.100	18.100	18.100	18.100
-/- Onverschuldigd betaald bedrag								
Totale bezoldiging	6.000	3.000	4.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan								
Gegevens 2016								
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12			1/1 - 31/12	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 9.000			€ 6.000	€ 6.000		€ 6.000	€ 6.000
Beloningen betaalbaar op termijn	-			-	-		-	-
Totale bezoldiging 2016	€ 9.000			€ 6.000	€ 6.000		€ 6.000	€ 6.000

Het individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum is naar rato van de duur van de inzet in 2017 bepaald. Voor de voorzitter is dit percentage op jaarbasis 15% van de WNT-norm voor de bestuurder. Voor de leden van de Raad van Toezicht is dit 10%.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per schooljaar 2018/2019 zal de locatie Metaallaan worden gesloten. Alle leerlingen op deze locatie gaan naar de Melisseweg. Daarnaast wordt de komende jaren gebouwd aan 3 nieuwe PO-scholen, vindt uitbreiding plaats voor 2 PO-scholen en 2 VO-scholen en vindt groot onderhoud plaats voor een aantal scholen. De verhuisbewegingen zullen worden bekostigd binnen de reguliere begrotingen van de betrokken onderdelen.

De instroom van het leerlingenaantal binnen de ISK is per 2018 significant afwijkend van 2017. Het leerlingenaantal dat nog geen twee jaar in Nederland is, is significant lager dan in 2017. Het aantal leerlingen dat langer dan twee jaar in Nederland is of niet bekostigd is, is significant hoger dan in voorgaande jaren. In de begroting van de ISK zal deze ontwikkeling worden doorgevoerd.

De instroom bij twee VMBO locaties is in 2018 verder gedaald. Ten gevolge van de huidige omvang van de instroom worden maatregelen genomen om de continuïteit van deze locaties te waarborgen, waarbij als uitgangspunt de sluitende begroting zal worden gehanteerd.

Op basis van de strategische ICT visie zal de komende jaren verder worden geïnvesteerd in de ICT organisatie onder andere op het gebied van infrastructuur. Om te kunnen voldoen aan de AVG-wetgeving zijn diverse ICT maatregelen nodig. De verwachting is dat de genoemde investeringen zullen leiden tot een hoger kostenniveau. De omvang van dit hogere kostenniveau is nog niet bekend.

Verbonden partijen

Openbaar Onderwijs Groningen participeert in relatie tot de zorg in een aantal samenwerkingsverbanden die als verbonden partijen te kenmerken zijn. Het betreft de volgende partijen.

Overige verbonden partijen (minderheidsdeelneming en geen beslissende zeggenschap)

	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten
Samenwerkingsverband PO 20.01 (basisonderwijs)	stichting	Groningen	Overig
Samenwerkingsverband VO 20.01	stichting	Groningen	Overig
Stichting Playing for Success	Stichting	Groningen	Overig

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de organisatie en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de Openbaar Onderwijs Groningen. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de Openbaar Onderwijs Groningen en haar deelnemingen, de bestuurder en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

Datum: 15 juni 2018

College van bestuur:

- Dhr. T.M. Douma

Raad van toezicht:

- Dhr. C.M. de Jong, voorzitter
- Mw. H. Donkervoort, vice-voorzitter
- Mw. E.T. Halman-van der Linden
- Mw. M. Storm
- Dhr. K.A. Spijk
- Dhr. S.Y. Leistra
- Dhr. R.J. Bosker

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en het College van Bestuur van Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen (hierna 'de stichting') te Groningen (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2017;
- 2 de staat van baten en lasten over 2017; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Openbaar Onderwijs Groep Groningen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- leeswijzer;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.

Het College van Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het College van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het College van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het College van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het College van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het College van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Groningen, 19 juni 2018

KPMG Accountants N.V.

W. Feenstra RA

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het College van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Resultaat bestemming

Conform artikel 3 lid 4 van de statutaire regeling wordt het vermogen van Openbaar Onderwijs Groningen gevormd uit het startkapitaal per 1-1-2010 en door subsidies, giften en legaten. De statuten vermelden geen bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

Binnen Openbaar Onderwijs Groningen zijn voor iedere school de reserves bepaald. Voorgesteld wordt om het financieel resultaat in lijn met voorgaande jaren toe te voegen aan de algemene reserve.